

Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Förslaget huvudsakliga innehåll

I detta ärende lämnar riksdagsstyrelsen förslag till förändringar i regelverken om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Det övergripande syftet med förslagen är att effektivisera de ekonomiska ersättningssystemen och att skapa ett regelsystem som är bättre anpassat till ledamöternas nuvarande förhållanden. Några av förslagen innebär också administrativa förenklingar såväl för ledamöterna som för riksdagsförvaltningen. Sammantaget medför förslagen besparingar i riksdagens budget.

Riksdagsstyrelsen föreslår ett nytt system för stockholmsträttningar som bättre svarar mot ledamöternas reella kostnader. En särskild ersättning, benämnd stockholmstraktamente, skall betalas ut vid förrättningar i Stockholm som är förenade med övernattning. Stockholmstraktamentet ersätter det nuvarande dagtraktamentet. Traktamentet skall vara 100 kr per dag och skattefritt. Beloppet skall inte reduceras för halv dag, fria måltider eller då förrättningen överstiger tre månader. Vidare föreslås att förrättningstillägget vid endagsförrättningar tas bort.

När det gäller reglerna om ersättning för logi anser riksdagsstyrelsen att riksdagsförvaltningen fullt ut skall svara för kostnaderna för övernattningsbostäder som ingår i det egna bostadsbeståndet eller motsvarande boende som förvaltningen ordnar. Den enskilda ledamoten kommer i dessa fall inte att debiteras någon hyra. För de traktamentsberättigade ledamöter som har egna bostäder i Stockholm skall logiersättning betalas som i dag. Den maximala ersättningen bör dock löpande anpassas till den aktuella hyresnivån och därmed inledningsvis höjas till 7 000 kr per månad.

För att uppnå en enhetlig regeltillämpning samtidigt som administrationen förenklas förespråkas införandet av en och samma kilometerersättning för alla slags tjänsteresor med eget fordon. Kilometerersättningen föreslås motsvara det vid inkomsttaxeringen avdragsgilla schablonbeloppet med ett skattepliktigt tillägg om 80 öre. Under år 2006 skulle ersättningen därmed bli 1 kr 80 öre plus 80 öre per kilometer, dvs. 2 kr 60 öre per kilometer (eller 26 kr per

mil). Justeringar i reglerna för egen motorcykel och förmånsbil föreslås också.

EU-frågor spelar en central roll i riksdagens arbete. Riksdagens ledamöter bör därför få större möjligheter att engagera sig i aktuella EU-frågor. De föreslås därmed få mer resurser till resor för att skapa kontakter och på andra sätt delta i frågor som har anknytning till EU. Följande tre förslag lämnas i denna del.

1. Varje ledamot skall under en valperiod få disponera 25 000 kr för att på eget initiativ göra resor inom EU, till ansökarländer och till länder som deltar i EES-samarbetet i syfte att främja det politiska arbetet.
2. Varje utskott skall tilldelas, utöver vad som gäller i dag, 100 000 kr per valperiod som resebidrag för att förbättra samarbetet med EU och dess medlemsstater.
3. Stödet till utrikesresor på uppdrag av en partigrupp skall ökas med 10 000 kr per mandat och valperiod, också i syfte att främja ledamöters individuella EU-resor.

Inkomstgarantin bör i huvudsak vara utformad som den är i dag. Förslaget i denna del innebär dock att reglerna i vissa avseenden skärps, t.ex. genom att syftet med garantin tydliggörs som en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod. För att förhindra missbruk av inkomstgarantin föreslår riksdagsstyrelsen att det införs en jämningsregel. Jämningsregeln innebär att inkomstgarantin skall kunna jämkas helt eller delvis om en ledamot eller garantitagare har begått allvarligare brott eller om en garantitagare arbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta arbete. Jämningsfallen skall prövas av Riksdagens arvodesnämnd. Vidare skall en varaktig inkomstgaranti efter fem år beräknas endast på en riksdagsledamots grundarvode vid avgången utan att hänsyn tas till eventuella tilläggsarvoden.

Förslaget innebär också att de nuvarande bestämmelserna om kostnadsersättning upphör att gälla. Det huvudsakliga skälet till detta är att riksdagen under senare år har tagit över alltmer av sådana kostnader som ledamoten har och som har direkt samband med uppdraget. I detta sammanhang föreslår riksdagsstyrelsen att det införs en möjlighet för riksdagsstyrelsen att besluta om ersättning till en ledamot som använder privat teknisk utrustning inom ramen för uppdraget.

I dag görs vissa arvodesavdrag vid sjukdom och föräldraledighet. Enligt förslaget skall en ledamot vid kortare ledigheter under arbetsplenum kunna begära avdrag på arvodet. Arvodesavdrag skall också kunna bli aktuellt, när en ledamot är föräldraledig även om han eller hon inte uppbär någon föräldrapenning från Försäkringskassan under ledigheten. Därmed blir reglerna desamma för ledamöterna som för arbetstagare hos riksdagen. I de fall arvodesavdrag görs för att någon är ledig på grund av sjukdom eller föräldraledighet, föreslår riksdagsstyrelsen att riksdagsförvaltningen inte heller skall betala några tilläggsarvoden enligt den s.k. arvodeslagen.

För en ersättare förbättras villkoren på så sätt att han eller hon under vissa förutsättningar skall kunna få kompensation för de semesterdagar som går förlorade hos den ordinarie arbetsgivaren till följd av ersättarens tjänstgöring i riksdagen.

Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft i och med den nya valperioden. Det innebär att ny tillträdde ledamöter kommer att omfattas av de nya bestämmelserna. Detta gäller även omvalda ledamöter. Dock skall reglerna om inkomstgaranti träda i kraft den 1 juli 2006. Emellertid skall de nya reglerna om beräkningen av inkomstgaranti på endast grundarvodet efter fem års garantitid endast gälla de ledamöter som lämnar riksdagen efter nästa valperiod eller senare, och alltså inte de som avgår i och med valet år 2006.

Till framställningen har fogats en reservation.

Innehållsförteckning

Förslagets huvudsakliga innehåll.....	1
Innehållsförteckning.....	4
1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut.....	7
2 Lagtext.....	8
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.....	8
2.2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	29
2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter	30
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd.....	31
2.5 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	32
2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	33
2.7 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	35
3 Ärendet och dess beredning.....	37
4 Bakgrund.....	38
5 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag.....	40
5.1 Dagtraktamente.....	40
5.1.1 Gällande bestämmelser	40
5.1.2 Stockholmstraktamente.....	43
5.2 Ersättning för logi (nattractamente).....	47
5.2.1 Gällande bestämmelser, m.m.	47
5.2.2 Logiersättning	49
5.2.3 Ersättning för faktisk logikostnad i vissa fall.....	51
5.3 Förrättningstillägg vid endagsresor	51
5.3.1 Gällande bestämmelser	51
5.3.2 Inget förrättningstillägg vid endagsresor inom landet.....	53
5.4 Ersättning för resa med eget fordon.....	54
5.4.1 Gällande bestämmelser	54
5.4.2 En enhetlig bilersättning	56
5.5 EU-resor	57
5.5.1 Gällande bestämmelser	57
5.5.2 Utökade möjligheter till EU-resor	60
5.6 Inkomstgaranti.....	63
5.6.1 Gällande bestämmelser	63
5.6.2 Ändrade regler om inkomstgaranti	66
5.7 Kostnadsersättning	77
5.7.1 Gällande bestämmelser	77
5.7.2 Ingen kostnadsersättning	78
5.8 Arvodesavdrag.....	80

5.8.1 Gällande bestämmelser, m.m.....	80
5.8.2 Arvodesavdrag vid ledighet av personliga eller särskilda skäl	81
5.9 Andra arvodesavdrag.....	83
5.9.1 Gällande bestämmelser, m.m.....	83
5.9.2 Arvodesavdrag vid sjuk- och föräldraledighet.....	84
5.10 Ersättare	85
5.10.1 Gällande bestämmelser.....	85
5.10.2 Semesterkompensation till ersättare	86
5.11 Överklagande	87
5.11.1 Gällande bestämmelser.....	87
5.11.2 Överklaganderegler och Riksdagens överklagandenämnd.....	89
5.12 Ikraftträdande	93
5.13 Konsekvenser av förslagen.....	94
6 Författningskommentar	95
6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	95
6.2 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen	111
6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.....	111
6.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd	111
6.5 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	112
6.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	112
6.7 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	113
Reservation	115
<i>Bilaga 1</i>	
Sammanfattning av betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (2004/05:URF2)	116
<i>Bilaga 2</i>	
Lagförslagen i betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	123
<i>Bilaga 3</i>	
Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.....	139
<i>Bilaga 4</i>	
Sammanfattning av betänkandet Traktamente, Bilersättning, EU-resor (2005/06:URF3).....	140
<i>Bilaga 5</i>	
Lagförslagen i betänkandet Traktamente, Bilersättning, EU-resor	142

Bilaga 6

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet

Traktamente, Bilersättning, EU-resor 151

1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar förslaget till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
2. lag om ändring i riksdagsordningen,
3. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,
4. lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd,
5. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
6. lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,
7. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Stockholm den 22 mars 2006

På riksdagsstyrelsens vägnar

Björn von Sydow

Anders Forsberg

I detta beslut har deltagit: Björn von Sydow, ordförande, Britt Bohlin Olsson (s), Carin Lundberg (s), Mikael Odenberg (m), Marita Aronson (fp), Göran Magnusson (s), Lennart Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Lars Bäckström (v), Leif Jakobsson (s) och Nils Fredrik Aurelius (m).

2 Lagtext

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter¹

dels att 2 kap. 2 §, 6 kap. 1 § och 3 § 1, 13 kap. och 14 kap. 3 § skall upphöra gälla,

dels att nuvarande 6 kap. 2 § och 6 kap. 3 § 2 skall betecknas 6 kap. 1 § och 6 kap. 2 §,

dels att rubrikerna till 6 kap. och 13 kap. skall ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 3 och 4 §§, 4 kap. 2 och 3 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 2 och 3 §§, 13 kap. och 14 kap. 4 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas 13 nya paragrafer, 1 kap. 2 a §, 3 kap. 5 §, 4 kap. 3 a §, 5 kap. 2–10 §§, 6 kap. 3 § och två nya kapitel, 13 och 16 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen, 5 kap. och 13 kap., skall införas mellanrubriker närmast före paragraferna 1–10 respektive 1–26 av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 a §

Riksdagsförvaltningen får kompensera en ersättare för förlorad semester för den del av tjänstgöringen i riksdagen som understiger tolv månader.

3 kap.

3 §

Ledamotsarvode och tilläggsarvode anses som inkomst av anställning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1991:1047) om sjuklön. *Ledamot anses därvid som*

Ledamotsarvode och tilläggsarvode anses som inkomst av anställning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, *lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension* och

¹ Senaste lydelse av
6 kap. 1 § 1998:1717
6 kap. 3 § 1 1997:1067
14 kap. 3 § 1997:1067.

Nuvarande lydelse

arbetstagare.

Föreslagen lydelse

lagen (1991:1047) om sjuklön. *En ledamot anses i detta sammanhang som en arbetstagare.*

4 §²

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet i enlighet med bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot får föräldrapening eller tillfällig föräldrapening och för samma tid får arvode och tilläggsarvode skall arvodet och tilläggsarvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, skall avdrag göras för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet eller arvodena delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot är föräldraledig och för samma tid får arvode och tilläggsarvode och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, skall arvodet eller arvodena minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

5 §

Om en ledamot av särskilda skäl beviljats ledigt kortare tid än en månad under tid då arbetsplenum pågår, skall när ledamoten begär det avdrag göras för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Avdraget skall beräknas på arvodet eller arvodena delat med antalet kalenderdagar i månaden.

² Senaste lydelse 1998:1717.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.2 §³

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil ersätts med de belopp som *gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen*.

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil, *förmånsbil eller motorcykel* ersätts med de belopp som riksdagsförvaltningen *bestämmer*.

3 §⁴

Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter.

Riksdagsförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om användning av färdmedel och resetjänster för vilka särskilt avtal träffats mellan riksdagsförvaltningen och en leverantör.

(nuv. 3 § tredje och fjärde styckena)⁵

Riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa.

3 a §

Riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa.

Riksdagsstyrelsen fastställer ett belopp per valperiod för en riksdagsledamots enskilda tjänsteresa för att delta i samarbetet inom Europeiska unionen. Medel som inte använts till sådan resa får överföras till ledamotens partigrupp om partiet återkommer till riksdagen efter ett val och disponeras enligt 14 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Regler om beslut om utrikes tjänsteresa för utskott eller företrädare för utskott finns i riksdagsordningen samt för utrikes tjänsteresa på uppdrag av partigrupp i riksdagen i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Regler om beslut om utrikes tjänsteresa för utskott eller företrädare för utskott finns i riksdagsordningen samt för utrikes tjänsteresa på uppdrag av partigrupp i riksdagen i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

³ Senaste lydelse 2001:543.

⁴ Senaste lydelse 2001:543.

⁵ Senaste lydelse av tidigare 4 kap. 3 § 2001:543.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.
Traktamente m.m.
Rätt till traktamente
 1§⁶

(nuv. 1 § första stycket)

En ledamot har rätt till traktamente enligt *andra-sjätte styckena* om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229).

En ledamot har rätt till traktamente enligt 2–6 §§ om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 *och 6 a* §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning

(nuv. 1 § andra och tredje styckena)⁷

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning i Sverige betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har ledamot som har rätt till dagtraktamente tillhandahållits kostförmån skall traktamentet reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser kost på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

2 §

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning *på annan ort* i Sverige *än Stockholm* betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har ledamoten fått en fri måltid under en tjänsteresa skall dagtraktamentet minska med särskilt fastställt belopp, om inte måltiden obligatoriskt ingår i priset för transporten på allmänna transportmedel.

⁶ Senaste lydelse 2001:543.

⁷ Senaste lydelse 2001:543.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Stockholmstraktamente vid flerdygnsförrättning**3 §**

Ersättning vid flerdygnsförrättning i Stockholm (stockholmstraktamente) betalas för varje hel och halv dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en trehundredriondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Stockholmstraktamente utbetalas inte för dag som berättigar till dagstraktamente enligt 2 §, utlandstraktamente enligt 6 § eller förrättningsstillägg enligt 7 §.

Stockholmstraktamentet skall inte reduceras om ledamoten fått en fri måltid under förrättningen.

Nattractamente(nuv. 1 § fjärde stycket)⁸

Ersättning för logikostnad i Sverige (nattractamente) betalas med belopp motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp *per månad* som riksdagsförvaltningen bestämmer. Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än *fem mil* från bostaden och *Riksdagshuset* betalas dock ersättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen.

4 §

Ersättning för logikostnad i Sverige (nattractamente) betalas med belopp motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp som riksdagsförvaltningen bestämmer. Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än *50 km* från bostaden betalas dock ersättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen.

Någon ersättning för logi betalas dock inte

1. om riksdagsförvaltningen tillhandahåller logi utan kostnad för ledamoten, eller

2. vid särskild tjänsteförrättning som äger rum inom 50 km från Riksdagshuset om riksdagsförvaltningen tillhandahåller logi utan kostnad för ledamoten eller om ersättning för logi betalas för annan bostad belägen inom denna 50-kilometersgräns.

⁸ Senaste lydelse 2001:543.

Nuvarande lydelse

Ersättning för sådan faktisk logi- kostnad betalas också vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen utan hinder av att förrättningen ägt rum inom fem mil från bostaden och Riksdagshuset.

(nuv. 1 § femte stycket)⁹

Den som inte har haft några utgifter för logi eller inte styrker logikostnader får ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

Föreslagen lydelse

Oavsett vad som sägs i första och andra styckena betalas ersättning för faktisk logikostnad vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen.

5 §

Kan ledamoten inte visa vilka utgifter han eller hon har haft för logi betalas ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

Flerdygnsförrättning utomlands

(nuv. 1 § sjätte stycket)¹⁰

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

6 §

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

Förrättningsstillägg

(nuv. 2 §)¹¹

En ledamot som uppfyller förutsättningarna i 1 § för rätt till traktement, utom såvitt avser kravet på övernattnings på förrättningsorten, har rätt till förrättningsstillägg vid endagsförrättningar i Sverige mer än fem mil från bostaden, om förrättningen varar mer än fyra timmar. Förrättningsstillägg betalas med ett belopp som motsvarar en tvåhundra-sjuttiofemtedel av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor.

7 §

⁹ Senaste lydelse 2001:543.

¹⁰ Senaste lydelse 2001:543.

¹¹ Senaste lydelse 2001:543.

Nuvarande lydelse

Har ledamot som har rätt till förrättningstillägg tillhandahållits kostförmån skall förrättningstillägget reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser kost på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

Föreslagen lydelse

Vid endagsförrättning utomlands som varar mer än fyra timmar betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Ersättning för logikostnad i vissa fall(nuv. 3 §)¹²

Om en ersättare som inte kan beredas bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp *per månad* som betalas enligt 1 § tredje stycket får riksdagsförvaltningen, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

8 §

Om en ledamot eller en ersättare, som inte har kunnat få bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp som betalas enligt 4 § första stycket får riksdagsförvaltningen, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

Ersättning för logikostnad vid ledighet(nuv. 4 §)¹³

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

9 §

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

Ersättning för bostad på folkbokföringsorten i vissa fall(nuv. 5 §)¹⁴

Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte överstiga det högsta belopp *per månad* som betalas enligt 1 § tredje stycket.

10 §

Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte överstiga det högsta belopp som betalas enligt 4 § första stycket.

¹² Senaste lydelse 2000:432.¹³ Senaste lydelse 1996:296.¹⁴ Senaste lydelse 2000:432.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.**Kostnadsersättning och viss teknisk utrustning****1 §¹⁵**

En ledamot är berättigad till kostnadsersättning. Kostnadsersättningen för månad utgör 9,5 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vice talmännen är berättigade till extra kostnadsersättning för månad med 5 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

(nuv. 2 §)¹⁶

Riksdagen tillhandahåller sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen.

3 §¹⁷

En ledamot som beviljas ledighet under minst en månad i följd för offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. har rätt till kostnadsersättning under den första månaden av ledigheten.

Om det finns särskilda skäl skall den tekniska utrustningen återställas när rätten till kostnadsersättning upphör under ledighet.

Viss teknisk utrustning**1 §**

Riksdagen tillhandahåller sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen.

2 §

En ledamot som är ledig får behålla den tekniska utrustningen. Om det finns särskilda skäl kan sådan utrustning krävas tillbaka under ledigheten.

3 §

Riksdagsförvaltningen får besluta om ersättning för de kostnader en ledamot har för att han eller hon använder privat teknisk utrustning i riksdagsuppdraget.

¹⁵ Senaste lydelse 1998:1717.

¹⁶ Senaste lydelse 1996:296.

¹⁷ Senaste lydelse 1997:1067.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Inkomstgaranti**13 kap.****Inkomstgaranti och efterlevand-
skydd****Syfte**1 §¹⁸

En ledamot som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre års sammanhängande tid har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör.

Den som är eller har varit både ledamot i riksdagen och företrädare i Europaparlamentet har inte rätt till inkomstgaranti enligt denna lag. Rätten till inkomstgaranti i sådana fall regleras i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgående ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

Rätt till inkomstgaranti2 §¹⁹

Inkomstgaranti gäller, med de begränsningar som framgår av 3 § första stycket och 3 § andra stycket 1 2, till *ingången av den månad* då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med utgången av den månad då dödsfallet inträffar.

Om ledamoten åter tar plats i riksdagen, upphör garantin så länge uppdraget varar. Om ledamoten tar plats i Europaparlamentet upphör garantin enligt denna lag.

Rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör *har* den som

1. har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre *hela* års sammanhängande tid i riksdagen, eller

2. har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter sammanlagt minst tre *hela* års sammanhängande tid i Europaparlamentet och riksdagen.

3 §²⁰

För den som varit ledamot kortare *sammanhängande* tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanhängande tid av minst sex hela år gäller inkomstgarantin

1. i två år om ledamoten inte upp-

Ledighet som beviljats av riksdagen eller av talmannen eller sjukfrånvaro begränsar inte rätten till inkomstgaranti.

¹⁸ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 1 § 1996:305.

¹⁹ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 2 § 1996:305.

²⁰ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 3 § 1998:1717.

Nuvarande lydelse

nått 40 års ålder,

2. i fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,

3. till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om ledamoten uppnått 50 års ålder.

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

*Föreslagen lydelse****Hur länge inkomstgarantin betalas***

4 §

Ledighet som beviljats av riksdagen eller av talmannen eller sjukfrånvaro begränsar inte rätten till inkomstgaranti.

Inkomstgaranti *betalas ut från och med den dag arvodet upphör och gäller*, med de begränsningar som framgår av 5 § första stycket, 5 § andra stycket 1 och 2 och 16 §, till och med månaden innan den då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Om ledamoten åter tar plats i riksdagen upphör garantin så länge uppdraget varar. Om ledamoten tar plats i Europaparlamentet upphör garantin enligt denna lag.

5 §²¹

Om särskilda skäl *föreligger* får riksdagsförvaltningen förlänga den tid under vilken garantin gäller enligt 3 § första stycket och 3 § andra stycket 1–2 med högst ett år *eller medge att även tjänstgöringstid som inte är sammanhängande får tillgodoräknas*. I ett sådant beslut kan garantin bestämmas till ett lägre belopp.

För den som varit ledamot *i riksdagen* kortare *sammanlagd* tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i *längst* två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,

²¹ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 5 § 2000:432.

Nuvarande lydelse

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har *frånträtt* sitt uppdrag och får partiell sjukersättning eller partiell aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Underlaget för beräkning av inkomstgaranti utgörs av följande arvoden som betalas vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvodet enligt 3 kap. 1 §,
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §,
3. arvoden för månad till riksdagsledamot enligt 1 § 1–4 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Inkomstgarantin betalas *för* månad under det första garantiåret med 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp*. För tid därefter betalas inkomstgaranti med följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen

Föreslagen lydelse

2. i *längst* fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. *längst* till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

Detsamma gäller den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen och Europaparlamentet.

6 §²²

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

7 §²³

Om *det finns* särskilda skäl får riksdagsförvaltningen förlänga den tid under vilken garantin gäller enligt 5 § första stycket och 5 § andra stycket 1 och 2 med högst ett år. I ett sådant beslut kan garantin bestämmas till ett lägre belopp.

8 §²⁴

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har *lämnat* sitt uppdrag och får partiell sjukersättning eller partiell aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

²² Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 6 § 2002:202.

²³ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 7 § 2001:1000.

²⁴ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 8 § 2001:1000.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

66,0 procent av den del av garantiunderlagen som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 12 år,

60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 11 men ej 12 år,

55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 10 men ej 11 år,

49,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 9 men ej 10 år,

44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 8 men ej 9 år,

38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 7 men ej 8 år,

33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *basbelopp* och med 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *basbelopp* efter minst 6 men ej 7 år.

Underlaget9 §²⁵

Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten får i form av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt

Underlaget för beräkning av inkomstgaranti *de första fem garantiåren* utgörs av följande arvoden som

²⁵ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 9 § 2002:202.

Nuvarande lydelse

lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

Föreslagen lydelse

betalas vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvodet enligt 3 kap. 1 §,
 2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §,
- och*

3. arvoden för månad till riksdagsledamot enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgaranti enbart på det ledamotsarvode som betalas vid avgångstillfället.

Inkomstgarantins storlek10 §²⁶

Inkomstgarantin minskas också, på sätt som framgår av 11 §, med följande inkomster.

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. sådan inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. *kompletterande* delpension,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 9 §.

Inkomstgarantin betalas *per* månad under det första garantiåret med 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp*. För tid därefter betalas inkomstgaranti med följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen *och i Europaparlamentet*:

- 66,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 12 år,
- 60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 11 år,
- 55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 10 år,
- 49,5 procent av den del av garan-

²⁶ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 10 § 1998:699.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

tiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 9 år,

– 44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 8 år,

– 38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 7 år,

– 33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 *inkomstbasbelopp* och med 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 *inkomstbasbelopp* efter minst 6 år.

11 §²⁷

Minskningen skall utgöra den procentandel, 80 33, som anges för varje särskilt fall i 8 § av den sammanlagda inkomst enligt 10 § som per år överstiger ett *basbelopp* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

För den som varit ledamot i sammanlagt minst sex hela år anknyts den fastställda inkomstgarantin till det prisbasbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller för avgångsåret och omräknas vid förändring av detta.

12 §

Betalas inte inkomstgaranti under helt kalenderår, skall vid minskningen medräknas endast inkomster som hänför sig till tid då inkomstgarantin betalas.

Minskningen fördelas på det antal kalendermånader garantin betalas.

Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten får i form av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

²⁷ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 11 § 1996:305.

Nuvarande lydelse

Ett efterlevandeskydd betalas till eget arvsberättigat barn *och adoptivbarn* som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 3 § andra stycket 1–2.

Föreslagen lydelse

13 §

Inkomstgarantin minskas också, på *det* sätt som framgår av 14 §, med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. sådan inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension *enligt kollektivavtal*,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §,
5. *andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än de som avses i 1–4.*

14 §²⁸

Om särskilda *omständigheter föreligger* får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

Minskningen skall utgöra den procentandel som anges för varje särskilt fall i 10 § av den sammanlagda inkomst enligt 13 § som per år överstiger ett *prisbasbelopp* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

15 §

Efterlevandeskyddet gäller i högst fem år och betalas till utgången av den månad då rätten till skyddet upphör eller den berättigade avlider.

Föreligger inte rätt till inkomstgaranti under ett helt kalenderår, skall endast inkomster som hänför sig till *den* tid då rätt till inkomstgaranti *föreligger* medräknas vid minskningen.

Minskningen fördelas på det antal kalenderdagar garantin betalas.

Om den som har inkomstgaranti samtidigt även tar emot avgångsförmåner på grund av uppdrag som statsråd, arbetstagare med statlig chefsanställning eller kommunal förtroendeman, och avgångsförmånerna skall minskas med hänsyn till andra inkomster, får minskningen enligt första stycket justeras om det behövs med hänsyn till de sammanlagda effekterna av de olika regelsystemen. Statens pensionsverk be-

²⁸ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 14 § 2000:432.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

slutar efter samråd med berörda pensionsgivare om sådan jämkning.

Jämkning av inkomstgarantin

16 §

Efterlevandeskyddet betalas för år med ett belopp motsvarande 0,5 basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje barn.

Riksdagens arvodesnämnd får besluta att rätt till inkomstgaranti inte föreligger eller att utbetalningen av inkomstgarantin skall minskas eller helt upphöra om en garantitagare

1. förvärvsarbetar i väsentlig omfattning åt någon annan och inte tar ut skälig ersättning för detta arbete, eller

2. döms för brott som kan anses göra honom eller henne uppenbarligen olämplig för ett uppdrag som riksdagsledamot.

Rätt till efterlevandeskydd

17 §²⁹

Den som vill ha efterlevandeskydd skall ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

Ett efterlevandeskydd betalas till eget arvsberättigat barn som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 5 § andra stycket 1 och 2.

18 §³⁰

Den som vill att inkomstgaranti skall betalas ut skall ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Inkomstgaranti kan inte betalas ut för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

Om *det finns* särskilda skäl får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

Hur länge efterlevandeskydd betalas

19 §³¹

Ansökan om utbetalning av inkomstgaranti skall vara skriftlig. Den som ansökt om utbetalning skall även i övrigt enligt utfärdade föreskrifter eller när riksdagsförvalt-

Efterlevandeskyddet gäller i högst fem år och betalas till utgången av den månad då rätten till skyddet upphör eller den berättigade avlider.

²⁹ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 17 § 2003:13.

³⁰ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 18 § 2003:13.

³¹ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 19 § 2003:13.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ningen begärt det skriftligen lämna sådana uppgifter som *behövs* för att bedöma sökandens rätt till utbetalning. Uppgifterna skall lämnas på heder och samvete.

Om den som ansökt om utbetalning inte lämnar de uppgifter som begärts får *riksdagsförvaltningen* hålla inne vidare utbetalningar.

Om den som har beviljats utbetalning av inkomstgaranti får väsentligt ändrade inkomstförhållanden och dessa kan antas påverka rätten till utbetalning skall han eller hon utan särskild begäran lämna uppgift om detta till *riksdagsförvaltningen*.

Efterlevandeskyddets storlek20 §³²

Arbetsgivare och *annan* som har betalat ut ersättning eller förmån skall på begäran av *riksdagsförvaltningen* lämna de uppgifter för namngiven person om sådana förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

Den som *underlåter att fullgöra* sin skyldighet enligt första stycket får föreläggas att fullgöra skyldigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

Efterlevandeskyddet betalas *per* år med ett belopp motsvarande 0,5 *prisbasbelopp* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje barn.

Handläggning av ärenden21 §³³

Om *det* har betalats ut ett för högt belopp *avseende inkomstgaranti* skall garantitagaren betala tillbaka *skillnaden*.

Ett belopp som skall betalas tillbaka skall, när det är lämpligt, minska kommande utbetalningar av inkomstgarantin. Om det finns särskilda skäl får återkravet efterges helt eller delvis.

Den som vill ha efterlevandeskydd skall ansöka om det hos riks­dags­för­valtningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

³² Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 20 § 2003:13.

³³ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 21 § 2003:13.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §³⁴

Om *det* har betalats ut ett för högt belopp *avseende inkomstgaranti* och *skillnaden* inte har betalats tillbaka inom en månad efter det att krav på återbetalning framställts, skall garantitagaren betala ränta för *därpå följande* tid *intill* dess betalning sker. Räntan skall bestämmas efter den räntesats som anges i räntelagen (1975:635). Om det finns särskilda skäl får kravet på ränta efterges helt eller delvis.

Vad som sägs i första stycket skall också gälla om garantitagaren försummat att lämna uppgifter som *erfordras* för bestämmande av det belopp som skall betalas tillbaka. I ett sådant fall skall ränta tas ut från den dag då uppgifterna senast skulle ha lämnats in.

Den som vill att inkomstgaranti skall betalas ut skall skriftligen ansöka om det hos *Statens pensionsverk enligt 2 a § 1 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen*.

Inkomstgaranti kan inte betalas ut för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

23 §

Den som ansökt om utbetalning skall skriftligen lämna sådana uppgifter *som Statens pensionsverk behöver* för att bedöma sökandens rätt till utbetalning. Uppgifterna skall lämnas på heder och samvete.

Om den som ansökt om utbetalning inte lämnar de uppgifter som begärts får *Statens pensionsverk* hålla inne vidare utbetalningar.

Om den som har beviljats utbetalning av inkomstgaranti får väsentligt ändrade inkomstförhållanden och dessa kan antas påverka rätten till utbetalning skall han eller hon utan särskild begäran lämna uppgift om detta till *Statens pensionsverk*.

24 §

Arbetsgivare och *andra* som har betalat ut ersättning eller förmån skall på begäran av *Statens pensionsverk* lämna de uppgifter för *en*

³⁴ Senaste lydelse av tidigare 13 kap. 22 § 2003:13.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

namngiven person om sådana förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

Den som *inte fullgör* sin skyldighet enligt första stycket får föreläggas att fullgöra skyldigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

25 §

Om *inkomstgarantin* har betalats ut *med* ett för högt belopp skall garantitagaren betala tillbaka *mellanskillnaden*. Ett belopp som skall betalas tillbaka skall, när det är lämpligt, minska kommande utbetalningar av inkomstgarantin. Om det finns särskilda skäl får återkravet efterges helt eller delvis.

26 §

Om *inkomstgarantin* har betalats ut *med* ett för högt belopp och *mellanskillnaden* inte har betalats tillbaka inom en månad efter det att krav på återbetalning framställts, skall garantitagaren betala ränta för tid *därefter till* dess betalning sker. Räntan skall bestämmas efter den räntesats som anges i räntelagen (1975:635). Om det finns särskilda skäl får kravet på ränta efterges helt eller delvis.

Bestämmelserna i första stycket skall också gälla om garantitagaren försummat att lämna uppgifter som *behövs* för bestämmande av det belopp som skall betalas tillbaka. I ett sådant fall skall ränta tas ut från den dag då uppgifterna senast skulle ha lämnats in.

Ansökan om inkomstgaranti efter jämningsbeslut

27 §

En garantigare, vars rätt till inkomstgaranti har jämkats enligt 16 §, äger rätt att när nya förhållanden inträtt på nytt ansöka om inkomstgaranti. En sådan ansökan prövas av Riksdagens arvodesnämnd.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.4 §³⁵

Med basbelopp i 2 kap. 9 §, 8 kap. 4 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 3 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 8 § avses det förhöjda prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Om inte annat sägs i första stycket avses med basbelopp i denna lag prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring.

Med basbelopp i 2 kap. 9 §, 8 kap. 4 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 3 § och 12 kap. 5 § avses det förhöjda prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

16 kap.**Överklagande**

1 §

Ett beslut av riksdagsförvaltningen enligt 16 kap. denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

Övriga beslut av riksdagsförvaltningen enligt denna lag överklagas hos Riksdagens överklagandenämnd.

2 §

Ett beslut av Riksdagens arvodesnämnd enligt 13 kap. 16 och 27 § denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

3 §

Ett beslut av Statens pensionsverk enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

4 §

Ett beslut överklagas skriftligt. I överklagandet skall klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som han eller hon begär.

Överklagandet ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Det skall ha kommit in dit inom tre

³⁵ Senaste lydelse 1998:551.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

*veckor från den dag klaganden fick
del av beslutet.*

Bestämmelserna i 13 kap. 1–8 och 10–27 §§ denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. Övriga bestämmelser träder i kraft den 2 oktober 2006 och tillämpas första gången för valperioden 2006–2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 § riksdagsordningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

5 §³⁶
Beslut av ett riksdagsorgan i ett förvaltningsärende som får överklagas enligt särskilda bestämmelser, prövas av *Regeringsrätten* i de fall som riksdagen bestämmer och i övriga fall av Riksdagens överklagandenämnd.

Överklagandenämnden består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden skall det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden skall tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordförande och ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

Föreslagen lydelse

5 §³⁶
Beslut av ett riksdagsorgan i ett förvaltningsärende som får överklagas enligt särskilda bestämmelser, prövas av *allmän förvaltningsdomstol* i de fall som riksdagen bestämmer och i övriga fall av Riksdagens överklagandenämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

³⁶ Senaste lydelse 2003:180.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §³⁷

Ett beslut som avses i 4 § första stycket överklagas hos Regeringsrätten om talan förs av en enskild eller av en kommunal myndighet.

Ett beslut om inkomstgaranti överklagas enligt bestämmelserna i 16 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Övriga beslut överklagas i enlighet med 9 kap. 5 § riksdagsordningen hos Riksdagens överklagandenämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

³⁷ Senaste lydelse 2003:185.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Riksdagens arvodesnämnd skall i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode skall betalas med. Nämnden skall ange vilka överväganden som föranlett beslutet.

Föreslagen lydelse

1 §³⁸

Riksdagens arvodesnämnd skall

1. i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode skall betalas med, *samt*
2. *i enlighet med 13 kap. 16 § samma lag besluta om jämkning av inkomstgaranti och 13 kap. 27 § samma lag besluta om utbetalning av inkomstgaranti på nytt.*

Nämnden skall ange vilka överväganden som föranlett beslutet.

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

³⁸ Senaste lydelse 1998:1720.

2.5 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 19 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

19 §³⁹

Från ersättning för ökade levnads-kostnader som lämnas vid sådan tjänsteresa som avses i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall skatteavdrag göras endast till den del ersättningen överstiger de schablonbelopp som anges i 12 kap. 10–15, 17 och 21 §§ inkomstskattelagen eller, när det gäller kostnad för logi, den faktiska utgiften.

Från ersättning för ökade levnads-kostnader som lämnas vid sådan tjänsteresa som avses i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall skatteavdrag göras endast till den del ersättningen överstiger de schablonbelopp som anges i 12 kap. 6 a, 10–15, 17 och 21 §§ inkomstskattelagen eller, när det gäller kostnad för logi, den faktiska utgiften.

Denna lag träder i kraft den 2 oktober 2006 och tillämpas första gången för valperioden 2006–2010.

³⁹ Senaste lydelse 1999:1300.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Häri genom föreskrivs att 14–16 §§ lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §⁴⁰

Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas utrikes resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikes resor. Partigrupperna skall årligen till riksdagsförvaltningen lämna redovisning för hur det utbetalda resestödet har använts under föregående budgetår.

Stödet beräknas på grundval av ett belopp uppgående till 5 000 kronor per år.

Stöd till resekostnader för riksdagsledamöternas deltagande i samarbetet inom Europeiska unionen lämnas till partigrupperna med 2 500 kr per år för en ledamot som tillhör partigruppen.

Om ett parti inte återkommer till riksdagen efter ett val skall de medel som inte förbrukats betalas tillbaka till riksdagsförvaltningen.

15 §

Stödet lämnas

- a) för en partigrupp som består av högst 20 ledamöter med ett belopp för varje mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet, samt
- b) för övriga partigrupper med ett belopp för varje mandat för de första 20 mandat och ett halvt belopp för varje ytterligare mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.

Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikesresor. Stödet lämnas till varje partigrupp med 5 000 kr per år för de första 20 mandat som har tillfallit partiet i det senaste valet till riksdagen och med 2 500 kr per år för varje ytterligare mandat som tillfallit partiet i valet.

16 §

En partigrupp får inte bevilja en ledamot större stöd till kostnader för en utrikesresa än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha erhållit för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

Partigrupperna skall varje år till riksdagsförvaltningen redovisa hur utbetalade resestöd har använts under det föregående budgetåret.

⁴⁰ Senaste lydelse 2000:436.

Denna lag träder i kraft den 2 oktober 2006 och tillämpas första gången för valperioden 2006–2010.

2.7 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)

dels att 12 kap. 8 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16, 18–22 §§. I stället skall avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (stockholmstraktamente) för en tjänsteresa till Stockholm, skall avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått stockholmstraktamente skall avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

12 kap.

8 §

Tjänstestället är den plats där den skattskyldige utför huvuddelen av sitt arbete. Utförs detta under förflyttning eller på arbetsplatser som hela tiden växlar, anses i regel den plats där den skattskyldige hämtar och lämnar arbetsmaterial eller förbereder och avslutar sina arbetsuppgifter som tjänsteställe.

Om arbetet pågår en begränsad tid på varje plats enligt vad som gäller för vissa arbeten inom byggnads- och anläggningsbranschen och liknande branscher, anses bostaden som tjänsteställe.

För reservofficerare anses bostaden som tjänsteställe. *Detsamma* För riksdagsledamöter, reservofficerare samt nämndemän, jurymän

Nuvarande lydelse

gäller för nämndemän, jurymän och andra liknande uppdragstagare i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, hyresnämnd, skattenämnd eller arrendenämnd.

Föreslagen lydelse

och andra liknande uppdragstagare i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, hyresnämnd, skattenämnd eller arrendenämnd anses bostaden som tjänsteställe.

Med bostad anses för riksdagsledamöter bostaden på hemorten.

12 kap.

17 §

Avdrag för ökade levnadskostnader enligt 6–16 §§ skall minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått. Detta gäller dock inte sådana kostförmåner på allmänna transportmedel som enligt 11 kap. 2 § inte skall tas upp.

Avdrag för ökade levnadskostnader enligt 6, 7–16 §§ skall minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått. Detta gäller dock inte sådana kostförmåner på allmänna transportmedel som enligt 11 kap. 2 § inte skall tas upp.

Avdrag för ökade utgifter för måltider och småutgifter enligt 6 a § skall inte minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått.

Denna lag träder i kraft den 2 oktober 2006 och tillämpas första gången för valperioden 2006–2010.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 11 juni 2003 att tillsätta en kommitté med uppdrag att se över och modernisera lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. I uppdraget ingick att lämna förslag till reviderade bestämmelser om ledamöternas egenpensionsförmåner med utgångspunkt i det nya pensionsavtalet för statligt anställda (PA 03). Översynen skulle också omfatta förslag till motsvarande ändringar i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet i de delar nationell ersättning utgår.

Utredningen antog namnet Översynskommittén och bestod av f.d. hovrättspresidenten Carl Axel Petri, ordförande, f.d. generaldirektören Berit Rollén och landshövdingen Mats Svegfors. Kommittén biträdades av sakkunniga och en expert.

Översynskommittén lämnade sitt slutbetänkande Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (2004/05:URF2) den 31 januari 2005. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 3.

Som ett led i beredningen av ärendet beslutades att också utreda förutsättningarna för ett avgiftsbestämt pensionssystem för ledamöterna. Utredarna Ole Settergren och Boguslaw D. Mikula presenterade den 1 augusti 2005 ett förslag i promemorian Nya, enkla och föredömliga riksdagspensioner (dnr 245-3595-04/05). Förslaget har remissbehandlats.

Vid riksdagsstyrelsens behandling av förslagen konstaterades att frågor om riksdagsledamöternas pensioner behövde övervägas ytterligare. I frågor som rör pensioner avser därför riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen.

Europaparlamentet har nu antagit en gemensam ledamotsstadga för ledamöterna i Europaparlamentet. Stadgan träder i kraft nästa mandatperiod som inleds under år 2009. Härigenom kommer vissa bestämmelser som reglerar Europaparlamentarikernas ekonomiska villkor att föras över från den svenska lagstiftningen till EG-rätten. Riksdagsstyrelsen kommer med anledning av detta att vid ett senare tillfälle återkomma med förslag som rör den svenska lagstiftningen om ledamöterna i Europaparlamentet.

Den 15 juni 2005 tillsattes en särskild utredare, f.d. riksdagsdirektören Gunnar Grenfors, för att se över riksdagsledamöternas traktamentsregler m.m. I december 2005 presenterade han sina förslag i betänkandet Traktamente, Bilersättning, EU-resor (2005/06:URF3). Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 6.

Riksdagsstyrelsen behandlar här förslagen i Gunnar Grenfors (utredaren) och Översynskommitténs betänkanden rörande riksdagens ledamöter. Översynskommitténs förslag om egenpensioner, dvs. ålderspension, sjukpension och efterlevandepension, samt de förslag som rör Sveriges ledamöter i Europaparlamentet kommer med hänvisning till vad som nyss anförts att beredas ytterligare. Vidare lämnas några förslag på riksdagsstyrelsens eget initiativ.

4 Bakgrund

År 1941 överfördes alla ersättningsregler för riksdagsledamöterna från riksdagsordningen till en ersättningsstadga. Stadgan ersattes av en ny stadga år 1971, som i sin tur ersattes av en ersättningslag år 1988.

Sedan den 1 juli 1994 regleras riksdagsledamöternas ersättningar i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Här regleras bl.a. rätten till traktamente, reseersättningar, kostnadsersättning, pension och inkomstgaranti för en ledamot. När det gäller reseersättningar och traktamenten är de nu gällande bestämmelserna i huvudsak konstruerade efter de bestämmelser som gäller för riksdagens anställda. Reglerna om pensioner och inkomstgaranti har sitt ursprung i motsvarande regelsystem för statsråd och högre statliga chefstjänstemän.

Riksdagsuppdraget ger riksdagsledamöterna en central roll i den svenska demokratin. Arbetsuppgifterna är mycket varierande. Riksdagsarbetet består först och främst i att delta i arbetet i kammaren, i utskotten och i andra riksdagsorgan. Detta innebär att en ledamot måste sätta sig in i en rad olika ämnesområden och ta ställning i frågor av vitt skilda slag. Vidare består riksdagsarbetet i att skriva motioner, interpellationer, ställa frågor och utarbeta reservationer och särskilda yttranden. Det inre arbetet i den egna partigruppen utgör också en betydande del av riksdagsarbetet. Arbetet i kammaren är koncentrerat till perioden september–juni.

En stor och viktig del i uppdraget som riksdagsledamot omfattar även arbete utanför riksdagen, såsom arbetet i den egna valkretsen, i partiorganisationen och i olika arbetsgrupper (jfr bet. KU 1983/84:15). Även kontakterna med samhället i övrigt ingår i ledamotskapet.

Också tendenserna till fortsatt internationalisering för ledamöterna är tydliga. Riksdagen hanterar, till följd av internationaliseringen, EU:s fördjupning och utvidgning och den snabba samhällsutvecklingen efter kalla krigets slut, alltfler internationella aspekter inom skilda politikområden. Samtidigt som internationella frågor har blivit ett allt viktigare inslag i parlamentets dagliga arbete har parlamenten blivit allt viktigare i den internationella politiken. EU-frågorna är i dag en integrerad del i den vardagliga politiska verksamheten i riksdagen.

Ur ett arbetsrättsligt perspektiv är riksdagsledamöterna inte arbetstagare i förhållande till riksdagen eftersom de innehar ett förtroendeuppdrag. De omfattas därför inte av de lagar som reglerar arbetsmarknaden i övrigt, dvs. lagar som anställningsskyddslagen, medbestämmandelagen och arbetstidslagen. Däremot har ledamöterna en grundlagsfäst rätt enligt 4 kap. 6 § regeeringsformen att utan hinder av en statlig, kommunal eller enskild anställning fullgöra sitt uppdrag i riksdagen. Ingen arbetsgivare får vägra en anställd ledighet för ett sådant uppdrag. Däremot grundar denna bestämmelse enligt förarbetena ingen skyldighet för arbetsgivaren att sedan återta den tidigare

anställde eller erbjuda fortsatt anställning efter riksdagsperiodens slut (SOU 1972:15 s. 135).

Vad angår förmåner enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1991:1047) om sjuklön, betraktas däremot riksdagsarvodena som inkomst av anställning. Riksdagen betalar också avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) som om ledamoten vore anställd av riksdagen.

5 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

5.1 Dagtraktamente

5.1.1 Gällande bestämmelser

Allmänt

I 5 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, ersättningslagen, finns bestämmelser om bl.a. traktamente⁴¹. Med traktamente avses den ersättning som riksdagen, jämte arvode, betalar ut för att täcka en ledamots ökade levnadskostnader (merkostnader) under en tjänsteresa utanför den vanliga verksamhetsorten som är förenad med övernattning. Med tjänsteresa menas en resa som en ledamot gör som ett led i utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot. Ledamotens bostad på hemorten betraktas i det sammanhanget som tjänsteställe.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket ersättningslagen har en riksdagsledamot rätt till traktamente om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL.

Avdrag för ökade levnadskostnader

Vid en resa i arbetet som varit förenad med övernattning utanför den vanliga verksamhetsorten medges avdrag enligt 12 kap. 6–17 §§ IL för den ökning av levnadskostnaderna i form av utgifter för logi, merkostnad för måltider och diverse småutgifter som uppkommit under resan. En grundläggande förutsättning för avdrag är alltså att resan varit förenad med övernattning utanför den vanliga verksamhetsorten (12 kap. 6 §). Detta innebär att avdrag inte medges vid endagsförrättningar.

De kostnader som uppkommit på grund av tjänsteresan jämförs schablonmässigt med motsvarande kostnader om tjänsteresan inte företagits utan arbetet hade utförts på den vanliga verksamhetsorten. Skillnaden mellan dessa kostnader utgör den ökning av levnadskostnaderna för vilken avdrag medges. Den vanliga verksamhetsorten definieras som ett område inom ett avstånd av 50 km från den skattskyldiges tjänsteställe (12 kap. 7 § IL). Tjänsteställe är den plats där en arbetstagare fullgör huvuddelen av sitt arbete. Begreppet den vanliga verksamhetsorten används därför för att ange en gräns som avgör när en avdragsgill fördyring kan bedömas uppkomma under en tjänsteresa. För

⁴¹ Traktamente är en skattepliktig ersättning. När begreppet skattefritt traktamente används i det följande avses de högsta belopp en arbetsgivare kan betala ut utan att göra avdrag för preliminär skatt och betala arbetsgivaravgifter. Dessa belopp motsvarar de avdragsgilla schablonbeloppen som finns angivna i inkomstskattelagen.

riksdagsledamöternas del betraktas bostaden på hemorten som tjänsteställe (4 kap. 1 § ersättningslagen).

Grunderna för att beräkna avdraget för en tjänsteresa i Sverige innebär i huvudsak följande.

Avdraget beräknas för hel eller halv dag. Påbörjas resan före kl. 12.00 avresedagen eller avslutas den efter kl. 19.00 hemresedagen räknas dagen som hel dag. Har resan påbörjats senare eller avslutats tidigare räknas dagen som halv dag.

Om den skattskyldige fått ersättning för ökade utgifter för måltider och småutgifter (dagtraktamente) medges avdrag med ett schablonbelopp (maximibelopp) per hel dag, för närvarande 200 kr, och med ett halvt maximibelopp per halv dag (12 kap. 14 § IL). Avdrag medges enligt schablon, dvs. 200 kr respektive 100 kr, även om det utbetalda traktamentet är lägre. Det samma gäller i de fall den skattskyldige inte fått traktamente men gör sannolikt att han haft ökade kostnader för måltider och småutgifter (12 kap. 16 § IL). Den skattskyldige kan också få högre avdrag än de nu nämnda 200 respektive 100 kr om han kan visa att kostnadsökningen i en och samma anställning varit större (12 kap. 14 § andra stycket och 16 § andra stycket). Då krävs att en utredning lämnas som avser samtliga förrättningar under beskattningsåret.

Om fri måltid erhållits under förrättningen skall avdraget minska med måltidsförmånens värde (12 kap. 17 § IL). Riksskatteverket har utfärdat allmänna råd om med vilka belopp reducering bör ske (RSV 2003:27).

Rätten till avdrag för ökade levnadskostnader gäller under en tremånadersperiod (tremånadersregeln). När arbetet utanför den vanliga verksamhetsorten varit förlagt till en och samma ort under längre tid bedöms rätten till avdrag enligt reglerna för tillfälligt arbete i 12 kap. 18–22 §§ IL. Om traktamente ständigt betalas ut reduceras avdragsschablonen efter tre månader med 30 % till 140 kr per dag för tid fram till två års bortovaro. För tid därefter uppgår schablonavdraget till 100 kr per dag. Avdrag medges enligt nuvarande praxis inte för halva dagar.

En förrättning anses pågå i en följd om den inte avbryts på grund av att arbetet förläggs till en annan ort under minst fyra veckor. Kortare uppehåll än fyra veckor samt sjukdomsperioder leder till att tremånadersperioden förlängs i motsvarande mån. En förutsättning för en sådan förlängning är att traktamente inte betalats ut under uppehållet.

Lagstiftarens tanke bakom regeln om sänkt traktamentsavdrag efter tre månaders tjänsteresa på samma ort är att den anställde efter viss tid kan akklimatisera sig och få ned kostnaderna för bl.a. måltider.

I detta sammanhang skall också nämnas att den som har tillfälligt arbete på annan ort utan att det är fråga om en tjänsteresa medges avdrag med 60 kr per dag efter tre månaders bortovaro och för tiden dessförinnan med 100 kr per dag. Avdrag för ökade levnadskostnader i samband med dubbel bosättning medges med 60 kr per dag under hela bortovaron. Dessa bestämmelser gäller dock inte för riksdagens ledamöter eftersom förrättningarna i Stockholm

betraktas som tjänsteresor. Utredningen om dubbel bosättning har i sitt betänkande Dubbel bosättning för ökad rörlighet (SOU 2005:28) föreslagit att avdrag för merkostnader för måltider och småutgifter slopas efter första månaden både vid dubbel bosättning och vid tillfälligt arbete.

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning i Sverige för riksdagens ledamöter

En riksdagsledamot anses ha sin bostad på hemorten som tjänsteställe, vilket innebär att resorna till Stockholm för riksdagsarbetet betraktas som tjänsteresor.

En ledamot får enligt 5 kap. 1 § ersättningslagen dagtraktamente vid flerdygnsförrättning i Stockholm och på annan ort i landet med 1/120 av prisbasbeloppet för varje hel dag om förrättningen skett på en plats som ligger längre bort än 50 km från bostaden/tjänstestället och medfört övernattnings. Traktamentet uppgår år 2006 till 330 kr per hel dag. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen, eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen, betalas halvt dagtraktamente. Traktamentsersättningen reduceras om fri måltid erhållits under förrättningen. Reducering sker med 20 % för frukost och med 35 % för lunch eller middag. Reducering görs inte för måltider som tillhandahålls på allmänna transportmedel om kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

Av det utbetalda traktamentet är 200 kr (100 kr vid halvt traktamente) ett i princip skattefritt schablonbelopp. Återstoden av traktamentet betraktas som arvode. Har arbetet varit förlagt till Stockholm (eller annan ort) under mer än tre månader i en följd är det högsta belopp som riksdagsförvaltningen kan betala ut utan skatteavdrag och arbetsgivaravgifter 140 kr per dag fram till två års bortovaro och för tid därefter 100 kr per dag. Den s.k. tremånadersregeln innebär också att s.k. skattefritt traktamente enligt nuvarande praxis bara kan betalas ut för hel dag. Efter tre månader är alltså halva dagtraktamenten att betrakta som arvode och därmed skattepliktiga.

Avbryts förrättningen på grund av arbete på annan ort, t.ex. i bostaden på hemorten (tjänstestället), anses en ny tremånadersperiod påbörjad vid återkomsten till riksdagen under förutsättning att avbrottet varat under minst fyra veckor. Vid kortare uppehåll än fyra veckor samt vid sjukdomsperioder förlängs i stället tremånadersperioden i motsvarande mån under förutsättning att traktamente inte betalats ut under uppehållet. Om en ledamot t.ex. tjänstgör två veckor i bostaden på hemorten förlängs perioden med två veckor. Det innebär att det skattefria traktamentet reduceras till 140 kr först efter tre månader och två veckor. Gör ledamoten en annan tjänsteresa än mellan bostaden och Riksdagshuset räknas det som en helt ny förrättning varvid traktamente betalas ut och avdrag kan medges med det högre schablonbeloppet, 200 kr, för den resan. Däremot förlänger inte en sådan resa tremånadersperioden i Stockholm eftersom en förlängning som ovan nämnts förutsätter att traktamente inte har betalats ut.

Sammanfattningsvis är traktamentet 330 kr för hel dag respektive 165 kr för halv dag – såvida fri kost inte erhållits – under hela den tid förrättningen varar medan de belopp som skall ingå i underlaget för preliminärskatteavdrag och arbetsgivaravgifter liksom det skattefria schablonbeloppet ändras under tiden.

En ledamot är enligt 4 kap. 2 a § ersättningslagen skyldig att lämna in en reseräkning innan traktamentsersättningar m.m. betalas ut. I denna skall ledamoten ange om han eller hon fått fria måltider i tjänsten.

På den kontrolluppgift som skall lämnas enligt lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter har det skattefria traktamentet kryssmarkerats utan att beloppet angivits på kontrolluppgiften. Tremånadersregeln, tvåårsregeln och andra reduceringsregler, t.ex. för fri kost under förrättningen, har beaktats. Ledamoten behöver därmed inte redovisa den skattefria delen i deklarationen och därför inte heller yrka avdrag. Den skattepliktiga delen av traktamentet liksom förrättningstillägg vid endagsförrättningar ingår i summan för kontant bruttolön på kontrolluppgiften. Vid utbetalningen har preliminärskatteavdrag gjorts.

5.1.2 Stockholmstraktamente

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

En särskild ersättning– stockholmstraktamente – föreslås ersätta det nuvarande dagtraktamentet. Den skall betalas ut vid förrättningar i Stockholm som är förenade med övernattning. Stockholmstraktamentet skall utgöra 100 kr för varje hel, eller halv, dag under förrättningen. Beloppet skall vara skattefritt och skall inte reduceras med kostnadsfria måltider. Vid inkomsttaxeringen skall avdrag inte kunna medges med högre belopp än det utbetalda, dvs. 100 kr. Vidare skall avdrag kunna medges endast i de fall då ersättning faktiskt betalats ut.

Utredarens förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Skatteverket och Riksdagens arvodesnämnd har tillstyrkt förslaget. Kammarrätten i Göteborg har lämnat lagtekniska synpunkter. Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Övriga remissinstanser har inte uttryckt någon synpunkt eller inte haft något att erinra. Skatte- och tullavdelningen på Finansdepartementet har lämnat vissa synpunkter som berörs under riksdagsstyrelsens överväganden.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Uppdraget som riksdagsledamot innebär att de flesta ledamöter inte befinner sig på sin hemort under en stor del av den tid som riksdagen är samlad. Detta leder till ett stort antal traktamentsberättigade dygn, särskilt i Stockholm. Under år 2005 uppgick ledamöternas genomsnittliga antal övernattningar i Stockholm till 104. Totalt var det fråga om ca 29 000 traktamentsberättigade dygn. 91 % av det sammanlagda antalet inrikes traktamenten som betalades ut under detta år avsåg att täcka merkostnader som uppkommit under vistelsen i Stockholm.

Nuvarande ersättningssystem innebär en omfattande administration bl.a. på grund av riksdagsledamöternas resemönster med olika förrättningar som går i varandra. Riksdagsstyrelsen delar utredarens synpunkt att systemet är komplicerat, detaljrikt och svårt att överblicka. De faktorer som utredaren lyft fram och som främst gör systemet tungrott är följande:

- Traktamente betalas ut med högre belopp än de avdragsgilla schablonbeloppen vid inkomsttaxeringen. Detta innebär att en del av ersättningen alltid blir skattepliktig, precis som arvodet, och därmed ingår i underlaget för preliminärskatteavdrag och arbetsgivaravgifter. Den överskjutande delen är heller inte avdragsgill för ledamoten. Därtill kommer att bjudmåltider minskar både det utbetalda traktamentsbeloppet och det avdragsgilla schablonbeloppet.
- Ersättning betalas ut med olika belopp för hel och halv dag. Eftersom ledamöterna ständigt reser mellan bostaden (tjänstestället) och Riksdagshuset under pågående riksmöte blir det många halva dagar i samband med avresa och hemresa.
- Tremånadersregeln innebär, som tidigare nämnts, att det skattefria schablonbeloppet reduceras med 30 % till 140 kr efter tre månaders förrättning i en följd på samma ort, dvs. i detta fall Stockholm, fram till två års bortovaro och för tid därefter till 100 kr. Blir ledamoten bjuden på mat minskas beloppet ytterligare med värdet av måltiden. Till följd av resemönstret ställer reduceringsreglerna till problem och medför en betydande administrativ belastning, inte minst för att varje avbrott i förrättningen för arbete på hemorten eller annan ort som varat i minst fyra veckor innebär att en ny tremånadersperiod skall anses påbörjad vid återkomsten till riksdagen, varvid traktamente med de högre skattefria schablonbeloppen (200 resp. 100 kr) återigen kan betalas ut. Därutöver skall tremånadersperioden förlängas vid kortare uppehåll samt vid sjukdomsperioder. Om tremånadersgränsen passerats kan skattefritt traktamente inte betalas ut för halv dag. Detta innebär att om en ledamot under en och samma dag är i Stockholm ena halvan av dagen och andra halvan på en annan ort i landet där övernattning sker, blir den del av traktamentet som avser förrättningen i Stockholm skattepliktig i sin helhet medan den del av traktamentet som avser resan till annan ort innehåller både en skattefri och en skattepliktig del.

Sammanfattningsvis kan sägas att den skattefria (avdragsgilla) delen av traktamentet kan vara allt från 10 till 200 kr per dag beroende på om det rör sig

om hela eller halva dagar, om bjudmåltider erhållits eller ej och på hur många dagar förrättningen varat i en följd. I motsvarande mån varierar det belopp som blir beskattningsbart.

Utredaren övervägde olika lösningar för att hitta ett system som skulle vara mer lättadministrerat, renodlat och bättre anpassat till just ledamöternas speciella situation. En lösning som prövades var att lyfta bort Stockholmsförrättningarna från systemet med dagtraktamenten och i stället föreslå att arvudet höjs för de ledamöter som bor längre bort än 50 km från Stockholm, med ett belopp beräknat på antalet dagar då riksdagen är samlad. En sådan lösning skulle enligt utredaren innebära en förenkling för riksdagsförvaltningen men däremot inte för den enskilde ledamoten. Ledamoten skulle få fortsätta att föra noteringar över antalet övernattningar i Stockholm, antalet bjudmåltider osv. för att sedan i samband med inkomstdeklarationen kunna yrka avdrag för de merkostnader som uppkommit under förrättningarna. För att få avdrag måste han eller hon också göra sannolikt att förrättningarna medfört ökade kostnader för mat och småutgifter. Genom den kryssmarkering på kontrolluppgiften som riksdagsförvaltningen gör i dag behöver ledamoten varken redovisa den avdragsgilla delen av traktamentet i deklarationen eller yrka avdrag för de kostnader som den delen av traktamentet avser att täcka.

Att ersätta nuvarande system med ett fast månatligt traktamente – oberoende av antalet faktiska övernattningar – skulle enligt utredaren inte innebära någon förenkling i förhållande till nuvarande system utan snarare en återgång till det system som gällde före år 1997 då nuvarande regler antogs. Den främsta invändningen mot en sådan fast månatlig ersättning är, anför utredaren, att den skulle riskera att slå alltför orättvist eftersom antalet dygn i Stockholm varierar beroende på bl.a. om ledamoten tillhör regeringspartiet eller ett oppositionsparti, tillhör partigrupsledningen och/eller ingår i EU-nämnden.

En annan lösning som utredaren övervägde var att i stället för traktamente löpande ersätta ledamoten för sådana merkostnader som styrks med kvitton eller annat underlag. Detta skulle enligt hans uppfattning dock inte innebära några administrativa och skattemässiga förenklingar för vare sig riksdagsförvaltningen eller den enskilda ledamoten, varför även denna lösning övergavs.

Utredaren förordade i stället följande.

Rätten till traktamente skall även i fortsättningen vara knuten till reglerna om avdrag för ökade levnadskostnader i inkomstskattelagen. Ersättning för ökade kostnader för måltider och småutgifter bör som i dag betalas ut för de dygn som ledamoten faktiskt vistats i Stockholm för att fullgöra sitt uppdrag. Bostaden på hemorten skall fortfarande anses som tjänsteställe. Rätt till ersättning har därmed de ledamöter som bor längre bort än 50 km från Stockholm under förutsättning att förrättningen är förenad med övernattning. Ersättningen för tjänsteresor till Stockholm bör benämnas stockholmstraktamente för att skilja detta från de dagtraktamenten som betalas ut vid tjänsteresor till annan ort i landet.

Stockholmstraktamentet bör vara skattefritt, dvs. bestämmas till ett belopp som inte medför att en viss del av ersättningen skall behandlas som arvode i skattehänseende. För att uppnå ett enkelt system bör halvt stockholmstraktamente inte förekomma. Det skall i stället vara ett enhetligt belopp som betalas ut för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för förrättningen. Enligt utredaren skall inte heller beloppet reduceras om ledamoten erhållit kostnadsfri måltid under den tid han eller hon har rätt till stockholmstraktamente. Om inte motsvarande ändringar görs i inkomstskattelagen uppnås ingen förenkling.

Uppdraget som riksdagsledamot innebär många dagars vistelse i Stockholm under en längre överblickbar period, vanligen en hel valperiod (fyra år). Under denna period blir avbrotten i löpande förrättningar normalt många. Merkostnaderna under hela denna period är rimligtvis ungefär desamma. Utredaren ansåg därför att avdrag vid inkomsttaxeringen bör kunna medges med ett belopp som motsvarar den ersättning som riksdagen betalat ut även om arbetet varit förlagt till Stockholm under mer än tre månader i en följd. Därigenom kan man också bortse från längre avbrott i löpande förrättningar.

Utredaren konstaterade att förslaget innebär vissa avsteg från gällande skatterättsliga regler. Mot bakgrund av de avvikelser från skattereglerna som förslaget innebär, dvs. att avdrag skall kunna medges med ett och samma belopp för hela och för halva dagar, att avdraget inte minskas med värdet av fria måltider samt slopandet av den s.k. tremånadersregeln, föreslog utredaren att nivån på stockholmstraktamentet bestäms till 100 kr per dag. Vid inkomsttaxeringen bör avdrag inte kunna medges med högre belopp än som motsvarar den utbetalda ersättningen, dvs. 100 kr. Vidare skall avdrag kunna medges endast i de fall då ersättning faktiskt utbetalats. Sådana inskränkningar i avdragsrätten är enligt utredaren en nödvändig följd av konstruktionen med ett stockholmstraktamente. I annat fall skulle de nyssnämnda avvikelserna leda till en ekonomisk fördel för ledamöterna i förhållande till övriga skattskyldiga.

En annan omständighet som gör det föreslagna beloppet rimligt, anförde utredaren, är att övernattningsbostäderna i riksdagens hus generellt håller en god standard och att möjligheterna till matlagning väsentligt förbättrats sedan nuvarande traktamentsregler antogs. Behovet av ersättning för merkostnader för måltider har därför förändrats.

Utredaren pekade också på vissa gränsdragningsproblem som stockholmstraktamentet medför mot andra traktamenten och förrättningstillägg. För att undvika dubbel ersättning för en och samma dag, skall enligt utredarens förslag, stockholmstraktamente inte betalas ut om ledamoten samma dag har rätt till helt eller halvt traktamente för en tjänsteresa till annan ort i landet. Inte heller skall stockholmstraktamente utbetalas om ledamoten samma dag har rätt till helt eller halvt utlandstraktamente eller förrättningstillägg för en endagsförrättning utomlands.

Riksdagsstyrelsen delar utredarens bedömningar. Riksdagens arvodesnämnd och Skatteverket har tillstyrkt förslaget. Övriga remissinstanser, däribland

myndigheten Regeringskansliet, har inte haft något att erinra eller har inte yttrat sig särskilt i frågan. Skatte- och tullavdelningen på Finansdepartementet (nedan avdelningen) har under remissbehandlingen lämnat in ett yttrande och i detta invänt att särregleringar bör undvikas eftersom skattesystemets generella giltighet är en grundbult för att beskattningen skall uppfattas som legitim av medborgarna. En speciell arbetssituation och särskilda arbetsvillkor avspeglas inte enligt avdelningen i avvikande skatteregler utan kommer i stället till uttryck genom en anpassning av förutsättningarna för utbetalning av t.ex. traktamenten och andra ersättningar. Avdelningen har därför avstyrkt förslagen till ändringar i inkomstskattelagen och skattebetalningslagen. Riksdagsstyrelsen anser dock att riksdagsledamöternas arbetssituation och arbetsvillkor, som redovisats i avsnitten 4 och 5.6.2, är sådana i sig att de motiverar avsteg från gällande skatterättsliga regler. Ledamöterna utgör dessutom en grupp som är lätt att definiera och avgränsa från övriga yrkesgrupper. Sammantaget finns det enligt riksdagsstyrelsen fog för denna lagändring för att uppnå ett förenklat och mer ändamålsenligt ersättningsystem för riksdagsledamöterna.

Till frågan om ersättning vid endagsförrättningar i Sverige återkommer riksdagsstyrelsen nedan.

Förslagen medför författningsändringar i ersättningslagen, inkomstskattelagen och skattebetalningslagen (1997:483).

5.2 Ersättning för logi (natraktamente)

5.2.1 Gällande bestämmelser, m.m.

Före den nu gällande ordningen utgick natraktamente i lika stor omfattning till alla ledamöter, oavsett vilka logikostnader ledamöten hade. Det visade sig att kostnaderna för boendet i Stockholm varierade avsevärt. I vissa fall täckte inte natraktamentet kostnaderna, i andra fall återstod en betydande del av traktamentet när hyran var betald. För att jämna ut dessa skillnader infördes den 1 januari 1997 ett natraktamente som var tänkt att täcka ledamöternas faktiska logikostnader upp till ett tak som i princip motsvarade den högsta månadshyran för de bostäder som riksdagen erbjöd ledamöterna. Den faktiska hyreskostnaden var vid tidpunkten för riksdagens beslut mellan 1 000 och 4 000 kr i månaden. Den maximala ersättningen bestämdes till 4 000 kr (försl. 1995/96:RFK4, bet. KU26, rskr. 187).

En ledamot som är bosatt längre bort än 50 km från Stockholm och som på hemorten för sin privata disposition har en bostad inrättad för permanent boende har enligt 5 kap. 1 § fjärde stycket ersättningslagen rätt till ersättning för logi (natraktamente). Ersättningen är begränsad till ett högsta belopp som riksdagsförvaltningen bestämmer. I tillämpningsföreskriften till bestämmelsen (RFS 2002:5) medges ersättning med högst 4 000 kr per månad. Beloppet skall dock årligen den 1 januari anpassas till förändringen i konsu-

mentprisindex per oktober månad föregående år, med år 1996 som basår. Detta har lett till att taket räknats upp till 4 400 kr per månad. Därutöver kan kostnaden för hushållsel ersättas med ett fast belopp, för närvarande 100 kr per månad.

Kostnadsersättningen för en övernattningsbostad är enligt inkomstskattelagen skattepliktig. För de ledamöter som har egna övernattningsbostäder i Stockholm skall riksdagsförvaltningen redovisa den utbetalda ersättningen på kontrolluppgiften. Ledamoten skall ta upp beloppet i inkomstdeklarationen och kan samtidigt begära avdrag med kostnaden för bostaden. I de fall ledamoten bor i en övernattningsbostad som tillhandahålls av riksdagen betalas inte något belopp till ledamoten i fråga utan denne skall i de fall månadskostnaden överstiger 4 400 kr betala överskjutande belopp till riksdagen. Detta görs genom ett nettoavdrag på arvodet. Ledamoten kan sedan i sin självdeklaration under inkomstslaget tjänst yrka avdrag med det belopp som motsvarar det avdrag på arvodet som riksdagsförvaltningen gjort.

Översynskommittén föreslog att den maximala ersättningen anpassas till dagens hyror genom en höjning till 6 400 kr per månad. Översynskommittén föreslog också att riksdagsförvaltningen överväger att i framtiden reglera ersättningsnivån utifrån de faktiska hyreshöjningarna i stället för som i dag utifrån utvecklingen av konsumentprisindex.

Övernattningsbostäder (förhållandena i februari 2006)

De övernattningsbostäder som riksdagen tillhandahåller består av lägenheter och rum. Riksdagen har ca 60 övernattningsbostäder i byggnader som ligger i anslutning till Riksdagshuset, 171 lägenheter i andra fastigheter ägda av riksdagsförvaltningen och 25 bostadsrättslägenheter. Samtliga bostäder är belägna i centrala Stockholm. Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka bostäder som ställs till respektive partigrupps förfogande. Bostäderna fördelas i proportion till antalet mandat utanför Stockholm. Partigruppskanslierna svarar sedan för fördelningen av lägenheterna i respektive partigrupp. Rätten att disponera en bostad är personlig och kan inte överlätas till någon annan.

56 ledamöter har övernattningsrum belägna i byggnader i anslutning till Riksdagshuset. Hyrorna för dessa ligger mellan 2 110 kr och 4 627 kr i månaden. Medelhyran ligger på 2 971 kr. För fyra av övernattningsrummen överstiger hyran 4 400 kr i månaden. Ungefär 190 ledamöter bor i riksdagens lägenheter utanför riksdagens hus. Hyrorna för dessa övernattningsbostäder varierar mellan 2 454 kr och 9 153 kr i månaden. Medelhyran är 5 214 kr i månaden, och för 130 lägenheter överstiger hyran 4 400 kr i månaden.

Riksdagsförvaltningen fastställer och tar ut en avgift för bostäderna. Som tidigare nämnts sker detta genom ett nettoavdrag på arvodet om avgiften överskrider maximibeloppet, dvs. 4 400 kr. Avgiften beräknas med utgångspunkt i hyressättning enligt bruksvärdesprincipen. I avgiften ingår för alla bostäder utom bostadsrättslägenheterna kostnad för hushållsel och tillgång till kabel-TV-program. Lägenheterna är möblerade och försedda med köksutrustning.

31 ledamöter har egna lägenheter i Stockholm (hyresrätt eller bostadsrätt). Hyrorna eller avgifterna ligger här på mellan 1 276 kr och 9 635 kr i månaden. Vid beräkning av kostnaden för en bostadsrättslägenhet räknas inte kapitalkostnaden in. Kostnaden för hushållsel fastställs till ett belopp som motsvarar kostnaden för hushållsel i en normallägenhet i riksdagens bestånd. Medelhyran per månad är 4 039 kr. 13 ledamöter har en boendekostnad som överstiger logiersättningen 4 400 kr per månad.

Totalt har alltså 147 ledamöter, dvs. mer än hälften, en högre logikostnad än natraktamentet.

5.2.2 Logiersättning

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Riksdagsförvaltningen bör svara för hela boendekostnaden för övernattningsbostäderna i det egna bostadsbeståndet. Den enskilda ledamoten kommer därmed inte att debiteras någon hyra. För andra övernattningsbostäder bör ersättning för logi betalas ut som i dag. Den maximala ersättningen bör dock i fortsättningen anpassas till den aktuella hyresnivån, och inte som i dag till utvecklingen av konsumentprisindex, och bör till en början höjas till 7 000 kr per månad.

Utredarens förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Riksdagens arvodesnämnd har tillstyrkt förslaget. Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Övriga remissinstanser har inte uttryckt någon synpunkt eller inte haft något att erinra.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Det stora flertalet av de ledamöter som är berättigade till natraktamente övernattar i någon av riksdagens övernattningsbostäder. Även om det är svårt för riksdagsförvaltningen att ha ett bostadsbestånd som exakt svarar mot en efterfrågan som varierar under och mellan mandatperioderna, är ambitionen att ledamöterna i framtiden skall erbjudas att bo i riksdagens lägenheter utanför de byggnader som ligger i anslutning till själva Riksdagshuset. Detta har ansetts önskvärt även av säkerhetsskäl.

Riksdagsstyrelsen kan konstatera att den nuvarande ersättningen för en övernattningsbostad i Stockholm om 4 400 kr per månad ger full kompensation till mindre än hälften av de ledamöter som har sådana boendekostnader. Detta system med ett natraktamente upp till ett fastställt högsta belopp innebär alltså att många ledamöter inte får hela logikostnaden ersatt av riksdagen.

De måste i stället begära avdrag för det överskjutande beloppet i inkomstdeklarationen.

Numera är det vanligt att en arbetsgivare/uppdragsgivare svarar för den logikostnad som den anställda/uppdragstagaren har haft under en tjänsteresa. I linje med detta och utredarens förslag, föreslår därför riksdagsstyrelsen att riksdagsförvaltningen fullt ut skall svara för kostnaderna för sådana övernattningsbostäder som ingår i riksdagens bostadsbestånd. Detta kan ske genom att riksdagen inte debiterar någon hyra för de övernattningsbostäder som riksdagsförvaltningen tillhandahåller. Genom att nuvarande system överges uppnås administrativa vinster för förvaltningen men också en förenkling för den enskilda ledamoten som bl.a. slipper att yrka avdrag för en överskjutande logikostnad. Förslaget innebär emellertid inte att det blir fråga om en skattemässig förmån eftersom ledamoten är på tjänsteresa när han eller hon vistas i Stockholm för att fullgöra sitt uppdrag som riksdagsledamot.

För att fullgöra sitt uppdrag är det viktigt att en riksdagsledamot som har rätt till nattraktamente garanteras ett boende i Stockholm om han eller hon inte väljer att ombesörja sitt boende på egen hand. Enligt föreskriften om arbetsrum och övernattningsbostäder för riksdagens ledamöter (11 §, RFS 2005:9) är riksdagsförvaltningen skyldig att tillhandahålla en övernattningsbostad. Med övernattningsbostad menas en övernattningslägenhet eller ett övernattningsrum i riksdagsförvaltningens bostadsbestånd eller motsvarande boende. Det innebär att riksdagsförvaltningen i första hand skall erbjuda en bostad som förvaltningen har. I den mån bostäderna inte räcker till skall förvaltningen ordna en motsvarande bostad. Med hänsyn till bostadssituationen i Stockholm kan det inträffa att en ledamot tillfälligt måste bo hotell tills man löst bostadsfrågan. Även i det här fallet skall alltså riksdagsförvaltningen stå för hela boendekostnaden.

När det gäller egna bostäder som ledamöterna använder under förrättningen i Stockholm bör, som utredaren föreslagit, dock fortfarande gälla en övre gräns för den logiersättning som skall betalas ut. I det här fallet måste boendekostnaden enligt riksdagsstyrelsen vara skälig med hänsyn till behovet av en övernattningsbostad i Stockholm. Denna ersättning bör, som utredaren och Översynskommittén föreslagit, i framtiden anpassas till de faktiska hyreshöjningarna i stället för till förändringen i konsumentprisindex. Riksdagsstyrelsen finner utredarens förslag om en första höjning till 7 000 kr per månad rimlig.

Det innebär, precis som i dag, att de utbetalda månatliga ersättningarna skall redovisas på kontrolluppgiften och att ledamoten skall ta upp ersättningen i inkomstdeklarationen. Ledamoten kan sedan begära avdrag för hela årskostnaden för övernattningsbostaden. Om höjningen skulle genomföras i dag så kommer endast två ledamöter att ha en högre boendekostnad än nattraktamentet. Förslaget medför författningsändringar i ersättningslagen.

5.2.3 Ersättning för faktisk logikostnad i vissa fall

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Regleringen av rätten till ersättning för faktisk logikostnad vid förrättning bör anpassas till det förhållandet att riksdagsledamöternas tjänsteställe är bostaden på hemorten.

Översynskommitténs förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har haft synpunkter på förslaget.

Riksdagsstyrelsens överväganden

En riksdagsledamot har enligt 5 kap. 1 § 4 ersättningslagen möjlighet att få ersättning för faktisk logikostnad vid särskild tjänsteförrättning i Sverige, om förrättningen är mer än 50 km från bostaden och Riksdagshuset. Bestämmelsen innebär att ersättning för den faktiska logikostnaden betalas endast om förrättningen är mer än 50 km både från bostaden och Riksdagshuset.

Reglerna om ersättning för logikostnad till riksdagsledamöter har tillkommit med utgångspunkt i de skattemässiga reglerna om avdrag för tjänsteresor för tjänstemän. Dessa skatteregler säger i korthet att avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa skall göras om den skattskyldige i tjänsten vistats och övernattnat utanför sin vanliga verksamhetsort, 12 kap. 6 § inkomstskattelagen. För tjänstemännen avses med vanlig verksamhetsort ett område inom 50 km från den skattskyldiges tjänsteställe samt 50 km från den skattskyldiges bostad. För riksdagsledamöter är dock bostaden samtidigt tjänstestället, enligt 4 kap. 1 § ersättningslagen.

Eftersom riksdagsledamöternas bostad på hemorten, och inte riksdagen, betraktas som ledamotens tjänsteställe, föreslår riksdagsstyrelsen att reglerna om rätt till ersättning för faktisk logikostnad ändras så att endast bostaden är utgångspunkten för 50-kilometersgränsen för den som inte erhållit en av riksdagsförvaltningens bostäder eller får ersättning för logi i Stockholm.

5.3 Förrättningstillägg vid endagsresor

5.3.1 Gällande bestämmelser

Vid en endagsförrättning, dvs. en tjänsteresa som inte är förenad med övernattning, betalas enligt 5 kap. 2 § ersättningslagen ett förrättningstillägg om förrättningen sker på en ort som ligger längre bort än 50 km från bostaden (tjänstestället) och om förrättningen varat mer än fyra timmar. Förrättningstillägget är 140 kr per dag, men beloppet reduceras om fri kost erhållits. Re-

ducering görs med 28 kr för frukost och med 49 kr för lunch eller middag, dock inte för måltider som tillhandahålls på allmänna transportmedel om kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

Förrättningstillägget är avsett att täcka ökade levnadskostnader vid endagsförrättningar och infördes den 1 januari 1997. Innan dess hade ledamöterna – till skillnad från riksdagens anställda – inte någon rätt till ersättning vid endagsförrättningar. Bakgrunden till bestämmelsen var att man ville närma sig de villkor som gällde för bl.a. anställda i riksdagen (försl.1995/96:RFK4, bet. KU26, rskr. 187).

Förrättningstillägg kan utbetalas vid såväl endagsförrättning i Stockholm som på annan ort i landet. Däremot betalas inte förrättningstillägg ut för en dag som ledamoten är berättigad till dagtraktamente för flerdygnsförrättning. Om en ledamot t.ex. gör en endagsresa ut i landet med Stockholm som utgångspunkt och sedan samma dag återvänder till Stockholm (eller bostadsorten) där han eller hon övernattar betalas inte förrättningstillägg ut för den resan. För en sådan dag får ledamoten helt eller halvt dagtraktamente eftersom endagsresan ut i landet inte anses bryta förrättningen i Stockholm. Förrättningstillägg betalas därmed ut enbart vid sådan endagsförrättning där bostaden på hemorten är utgångspunkt och slutpunkt för resan.

Enligt inkomstskattelagen medges inte avdrag för ökade levnadskostnader vid endagsförrättningar varför det utbetalda beloppet är skattepliktigt i sin helhet.

Förrättningstillägg under år 2005

Av riksdagens ledamöter är 278 berättigade till ersättning för endagsförrättning i Stockholm och 349, dvs. alla, till ersättning för endagsförrättning på annan ort i landet, om villkoren i fråga om avstånd från bostaden och förrättningens längd i timmar är uppfyllda.

Under år 2005 var det sammanlagda antalet endagsförrättningar 4 195, varav ca 1 700 i Stockholm. Det genomsnittliga antalet dagar i Stockholm var ca 6 per ersättningsberättigad ledamot och i övriga landet ca 7 per ledamot. Det sammanlagda beloppet för endagsförrättningarna i Stockholm uppgick till 245 651 kr och i övriga landet till 337 603 kr. Måltidsavdrag har gjorts i de fall ledamoten fått fri kost under förrättningen. Före skatt blir det genomsnittliga månadsbeloppet ca 70 kr per ledamot för förrättningarna i Stockholm och ca 100 kr per ledamot för förrättningarna i övriga landet.

Antalet endagsförrättningar varierar mellan ledamöterna. Som exempel kan nämnas att ett tiotal ledamöter gjorde mellan 50 och 100 endagsresor under år 2005, varav de flesta av dessa till Stockholm. Cirka 90 ledamöter gjorde endast 1 till 5 endagsresor i landet som helhet. För de allra flesta ledamöter uppgick antalet endagsresor till mellan 6 och 30 dagar.

Under åren 2002 och 2003 var antalet endagsförrättningar högre, vilket torde bero på att det under år 2002 hölls val till riksdagen och år 2003 en folkomröstning i frågan om Sverige skulle delta i EU:s valutaunion.

5.3.2 Inget förrättningstillägg vid endagsresor inom landet

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Förrättningstillägget vid endagsförrättningar, såväl i Stockholm som i övriga landet, bör slopas.

Utredarens förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Riksdagens arvodesnämnd har tillstyrkt förslaget. Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Övriga remissinstanser har inte haft någon erinran mot eller inga synpunkter på förslaget.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Utredarens förslag om att införa ett särskilt stockholmstraktamente medförde att han även gick igenom reglerna om endagsförrättningar. Utredaren anförde bl.a. följande.

Enligt inkomstskattelagen anses ökade kostnader för mat och småutgifter inte uppkomma vid förrättningar som inte är förenade med övernattning. Den ersättning som riksdagsförvaltningen betalar ut för endagsförrättningar blir därför skattepliktig i sin helhet, och ledamoten kan inte få avdrag vid inkomsttaxeringen för de kostnader som förrättningstillägget avser att täcka. För riksdagsförvaltningen innebär det att preliminärskatt skall dras på beloppet och att arbetsgivaravgifter skall betalas. Vidare skall måltidsavdrag göras om ledamoten fått en eller flera kostnadsfria måltider under förrättningen. Tillägget skall också samordnas med övriga ersättningar och redovisas på reseräkningarna. Förekomsten av förrättningstillägg innebär alltså en inte obetydlig administration. Det skall också nämnas att förrättningstillägg inte är något som förekommer generellt på arbetsmarknaden. På det statliga området har vissa myndigheter helt avskaffat tillägget, i en del fall enbart för högre tjänstemän.

Man kan fråga sig om nuvarande ordning med förrättningstillägg är rimlig. Riksdagsstyrelsen kan konstatera att dagsresorna till Stockholm omfattar ca 40 % av det totala antalet endagsförrättningar. Merkostnaderna för måltider vid sådana endagsresor får anses vara marginella med tanke på att den som bor utanför femmilgränsen – till skillnad från den som bor strax innanför denna gräns därmed inte är berättigad till förrättningstillägg – har en övernattningsbostad i centrala Stockholm och därmed möjlighet att minska sina matkostnader. När det gäller endagsförrättningarna i övriga landet är även dessa av tämligen begränsad omfattning. I genomsnitt betalas per månad och ledamot ca 100 kr före skatt.

Även om antalet ersättningsberättigade dagar varierar mellan ledamöterna är ersättningen för flertalet inte av sådan omfattning att det motiverar att behålla förrättningstillägget som en särskild typ av ledamöternas ersättnings-system vid tjänsteresor. Riksdagsstyrelsen anser, i likhet med utredaren, att

det finns goda grunder att avskaffa förrättningstillägget vid endagsresor såväl till Stockholm som inom landet i övrigt. Därmed uppnås också, som utredaren framhållit, administrativa vinster.

5.4 Ersättning för resa med eget fordon

5.4.1 Gällande bestämmelser

Allmänt

När anställda använder egna bilar under tjänsteresor betalar arbetsgivaren normalt ut en viss kilometerersättning. Hur hög ersättning som betalas ut bestäms ofta i kollektivavtal eller andra avtal mellan arbetsgivaren och de anställda.

Arbetsgivaren kan enligt 12 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) betala ut maximalt 1 kr 80 öre per kilometer för resor i tjänsten med egen bil som en skattefri ersättning. Är ersättningen högre behandlas den överskjutande delen som lön.

Den skattefria ersättningen motsvarar det avdrag som medges enligt inkomstskattelagen för användningen av egen bil i tjänsten enligt en schablonregel. Schablonregeln är baserad på den extra kostnad som körningen i tjänsten genomsnittligt sett anses ge upphov till. Samma belopp gäller oavsett hur lång körsträckan är. Utgångspunkten för kostnadsberäkningen har också varit att den skattskyldige innehaft bil, oavsett om han eller hon kört i tjänsten eller inte. Vidare har beaktats fordon i olika storleksklasser, liksom begagnade fordon (SOU 1989:33, prop. 1989/98:50, bet. SkU10).

I förarbetena till lagstiftningen har riksdagen uttalat att med uttrycket egen bil avses när den skattskyldige kör en bil som inte har tillhandahållits av arbetsgivaren (bet. 1989/90:SkU10 s. 82). Alltså hänförs till egen bil bl.a. en bil som den skattskyldige har lånat eller leasat. Den skattefria ersättningen gäller oavsett vilket drivmedel som används.

I den mån en förmånsbil, egen eller lånad, har använts vid tjänsteresan är den maximala avdragsgilla ersättningen 60 öre per kilometer för dieselolja och 90 öre per kilometer för andra drivmedel (t.ex. bensin och biobaserade bränslen).

Den skattefria ersättningen kan betalas ut oberoende av hur lång eller kort körsträcka det är fråga om. När det gäller arbetsgivarens möjlighet att betala ut skattefri bilersättning finns det alltså inte, till skillnad från t.ex. traktementsreglerna, något minsta avstånd som skall vara uppfyllt för att ersättningen skall vara skattefri.

I den skattefria ersättningen ingår i princip samtliga kostnader för bilen eftersom den avser att täcka de merkostnader som uppstår vid användandet av fordonet i tjänsten. Det innebär att ersättningen är avsedd att täcka kostnader för drivmedel, reparationer, skatt, försäkring m.m. Det är inte möjligt att betala ut någon extra skattefri ersättning som kompensation för högre driv-

medelskostnader på grund av en påkopplad släpkärra eller för medföljande passagerare.

Den skattefria bilersättningen omfattar däremot inte utgifter för parkering i tjänsten samt utgifter för eventuella väg-, bro- eller färjeavgifter. Har den anställde haft sådana utgifter under en tjänsteresa kan arbetsgivaren ersätta den anställde för dennes utlägg utan några skattekonsekvenser. Betalar arbetsgivaren inte ut någon ersättning kan den anställde i stället yrka avdrag för kostnaderna i sin självdeklaration.

Under en försöksperiod mellan den 3 januari och 31 juli 2006 skall ägare till svenskgregerade fordon (med vissa undantag) betala en s.k. trängselskatt för passage på vardagar mellan vissa tider in till eller ut ur Stockholms innerstad. Enligt inkomstskattelagen får trängselskatt inte dras av. Detta innebär att om arbetsgivaren betalar den anställdes utlägg för trängselskatt i samband med en tjänsteresa med egen bil behandlas ersättningen som lön.

För att en arbetsgivare skall kunna göra en riktig beräkning av den skattefria bilersättningen krävs det någon form av underlag från den anställde som visar körningens omfattning, t.ex. reseräkningar eller körjournaler.

För tjänsteresa med egen motorcykel gäller i princip samma regler som för tjänsteresa med egen bil, dock är den avdragsgilla ersättningen för närvarande 80 öre per kilometer.

Riksdagsledamöterna

Reglerna för en riksdagsledamots resor finns i 4 kap. ersättningslagen jämte föreskrifter (RFS 2002:5 och RFS 2004:2) och riktlinjer som riksdagsstyrelsen beslutat. De resor som en riksdagsledamot gör inom ramen för sitt uppdrag betraktas som tjänsteresor. Ledamotens bostad på hemorten är ledamotens tjänsteställe.

Ledamoten beslutar själv enligt 4 kap. 3 § ersättningslagen om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter. En allmän utgångspunkt bör enligt riktlinjerna vara att resorna planeras noggrant för att kostnaderna skall bli så låga som möjligt. Färdsättet bör anpassas till uppdragets karaktär.

Vid val av färdmedel skall kostnadsaspekterna tillmätas särskild vikt. Val av annat färdmedel än det billigaste skall kunna motiveras. Vid resa med egen bil skall den kortaste färdvägen väljas.

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil ersätts enligt 4 kap. 2 § ersättningslagen med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen. Vid en sådan resa ingår i den faktiska kostnaden fastställd milersättning och utlägg för parkering.

Bilersättning betalas med ett högre belopp i de fall då lämpliga kollektiva färdmedel saknas eller för en resa mellan bostaden och riksdagen eller för en anslutningsresa till och från lämplig järnvägsstation när det föreligger särskilda skäl. Med särskilda skäl avses bl.a. tidsvinst, tungt eller skrymmande bagage, samåkning eller medicinska skäl. En lägre bilersättning betalas vid

andra resor i tjänsten. Riksdagsledamoten beslutar själv vilken nivå av bilersättning som är tillämplig. När en ledamot har hämtats eller körts till påstigningsorten med egen bil (s.k. anslutningsresa) för fortsatt resa med annat färdmedel, betalas ersättning för bilens fram- respektive återfärd enligt samma bestämmelse som gäller för resan i övrigt.

För närvarande (år 2006) gäller som hög bilersättning 31 kr per mil (18 kr skattefritt och 13 kr skattepliktigt) och som låg bilersättning 18 kr per mil (skattefritt).

För en anslutningsresa i samband med en utrikesresa betalas enligt utlandsreseavtalet endast låg bilersättning ut.

Ledamoten skall efter en avslutad tjänsteresa lämna en reseräkning till riksdagsförvaltningen snarast, dock senast sex månader efter det att resan eller förrättningen avslutades. Resans ändamål och färdväg skall framgå av reseräkningen. När ledamoten har lämnat in sin reseräkning betalar riksdagsförvaltningen ut ersättningen.

Riksdagsledamöters bilersättning

År 2005 betalade riksdagsförvaltningen till ledamöterna ersättning för 1 391 220 körda kilometer. Av dessa ersattes 73 % med hög bilersättning och 27 % med låg bilersättning. Den totala kostnaden för bilersättningen utgjorde 3 670 179 kr (varav 2 343 035 kr är skattefri ersättning och 1 327 144 kr är skattepliktig ersättning).

5.4.2 En enhetlig bilersättning

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Det föreslås en och samma kilometerersättning för alla slags tjänsteresor med egen bil. På så sätt uppnår man en enhetlig regeltillämpning samtidigt som administrationen förenklas. Ersättningen regleras i en föreskrift till ersättningslagen och skall betalas med det vid inkomsttaxeringen avdragsgilla beloppet med ett tillägg om 80 öre. Enligt dagens regler skulle kilometerersättningen bli 2 kr 60 öre, eller 26 kr per mil.

Utredarens förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Övriga remissinstanser har inte haft någon erinran mot eller inga synpunkter på förslaget.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Vid myndigheter med dubbla ersättningsnivåer prövas rätt till den högre ersättningen av respektive myndighet för att garantera en enhetlig tillämpning. Riksdagsledamöterna har också två ersättningsnivåer men prövar själva vilken nivå som är aktuell. Det är uppenbart att det är svårt att få till stånd en enhetlig och rättvis tillämpning av reglerna. Riksdagsstyrelsen föreslår därför att reglerna ändras till ett system med endast en ersättningsnivå för tjänsteresor med egen bil. Därmed förenklas också administrationen.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att enligt förarbetena skall i den skattefria ersättningen ingå i princip alla kostnader för bilen oavsett hur lång körsträckan är och oavsett mellan vilka orter resan sker. Det betyder att ersättningen är avsedd att täcka de merkostnader som tjänsteresan ger upphov till. Kostnader som är avsedda att bli täckta är kostnader för t.ex. drivmedel, reparationer, skatt och försäkring.

Den nya ersättningen för tjänsteresor med egen bil bör i överensstämmelse med utredningsförslaget utformas utifrån det vid inkomsttaxeringen avdragsgilla beloppet, 1 kr 80 öre, jämte ett påslag. Utredaren har föreslagit att påslaget skall vara 80 öre per kilometer. I dag utgör den låga bilersättningen 1 kr 80 öre per kilometer och den höga ersättningen 3 kr 10 öre per kilometer. Skillnaden mellan dessa ersättningar är 1 kr 30 öre. Mot den bakgrunden framstår det föreslagna påslaget, 80 öre, enligt riksdagsstyrelsens uppfattning som rimligt. Det innebär att den enhetliga bilersättningen för år 2006 skulle bli 2 kr 60 öre, eller 26 kr per mil. För förmånsbilar bör gälla ersättningsnivån 60 öre per kilometer för dieselolja och 90 öre per kilometer för andra drivmedel. Motsvarande ersättning för resor med egen motorcykel bör, i linje med vad som anförts och vad som utredaren föreslagit, vara det vid inkomsttaxeringen avdragsgilla beloppet, i dag 80 öre per kilometer, jämte ett skattepliktigt påslag om 40 öre per kilometer, dvs. 1 kr 20 öre per kilometer, eller 12 kr per mil. Dessa ersättningar föreslås också tillämpas vid en s.k. anslutningsresa inom Sverige i samband med en utrikesresa.

I fortsättningen skall alltså riksdagsförvaltningen bestämma vilka belopp som skall betalas ut. De närmare ersättningsbeloppen bör fastställas i en föreskrift.

5.5 EU-resor

5.5.1 Gällande bestämmelser

En riksdagsledamot kan enligt gällande regelverk resa utomlands på egen hand, tillsammans med ett utskott, tillsammans med en delegation eller på uppdrag av sin partigrupp. Nedan följer en beskrivning av regelverken.

Enskild utrikesresa

De resor som en riksdagsledamot gör inom ramen för sitt uppdrag betraktas enligt 4 kap. 1 § ersättningslagen som tjänsteresor. Av 4 kap. 3 § samma lag framgår att riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa. Riksdagsstyrelsen har bestämt att

- talmannen beslutar om egna resor, resor med anledning av särskilt uppdrag för riksdagen samt om konferensresor på fartyg med en partigrupp i riksdagen till en Östersjöhamn,
- en parlamentarisk delegation eller motsvarande för att hantera internationella frågor beslutar om resor inom delegationens ansvarsområde och tilldelad budget samt
- riksdagsförvaltningen beslutar om språkresor samt om förrättningsresor inom Sverige som på grund av särskilda skäl måste företas till eller från en nordisk gränsregional flygplats.

Med stöd av 9 kap. 7 § 2 riksdagsordningen och en tilläggsbestämmelse, 9.7.1, kan en ledamot erhålla bidrag till en enskild studieresa. Till dessa bestämmelser har riksdagsstyrelsen meddelat bl.a. föreskriften (RFS 2001:3, omtryckt RFS 2004:1) om bidrag till riksdagsledamöter för enskilda studieresor. En riksdagsledamot kan enligt föreskriften få bidrag till en studieresa utomlands om resan bedöms vara av värde för fullgörande av riksdagsuppdraget. Förste vice talman beslutar om ett sådant bidrag. Det ankommer på riksdagsstyrelsen att fastställa det högsta bidragsbelopp som under en valperiod kan beviljas en enskild ledamot. Under valperioden 2002–2006 är bidragsbeloppet fastställt till 25 000 kr. Beloppet kan delas upp på flera resor. Bidraget beviljas med högst tre fjärdedelar av beräknad resekostnad. I ansökan till förste vice talmannen skall ledamoten ange bl.a. syftet med resan och en resplan. Senast två månader efter det att resan avslutats skall ledamoten lämna en kortfattad redovisning av resan till riksdagsstyrelsen.

Utskottens utrikesresor

Utskottens utrikesresor beslutas enligt 4 kap. 19 § riksdagsordningen av utskottet efter samråd med riksdagsstyrelsen. Av föreskriften till den bestämmelsen, föreskrift (RFS 2001:2) om utskottens utrikes resor, framgår i huvudsak följande.

Riksdagsstyrelsen fastställer för varje valperiod ekonomiska ramar för utskottens studieresor utomlands. För innevarande valperiod är följande belopp fastställda för resor med utskott.

studieresor	60 000 kr per ordinarie ledamot (1 020 000 kr per utskott)
särskilt anslag för utrikesutskottets presidium	250 000 kr
resor till EU:s institutioner	100 000 kr per utskott

Vid planering av sådana studieresor skall utgångspunkten vara frågor som har hög relevans för utskottets arbete. Inför samrådet med riksdagsstyrelsen skall utskottet lämna in en föransökan. I föransökan skall lämnas uppgift om syftet med den planerade resan och en bedömning av resans värde för utskottets arbete. Föransökan skall också innehålla en resplan, uppgift om planerade kontakter med myndigheter och institutioner samt uppgift om antalet deltagare. Om någon annan utöver utskottets ledamöter, suppleanter och kanslipersonal skall delta i resan krävs särskilt tillstånd av riksdagsstyrelsen. Utskottet skall också inhämta utrikesförvaltningens synpunkter på genomförbarheten och uppläggningsen av den planerade resan. Dessa synpunkter skall redovisas i föransökan. Efter resan skall utskottet inom sex månader lämna en skriftlig redogörelse för resan till riksdagsstyrelsen.

Ledamöternas utrikesresor på uppdrag av partigrupperna

Partigrupperna i riksdagen får enligt bestämmelserna i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ett ekonomiskt stöd för att riksdagsledamöter skall kunna delta i internationella konferenser utomlands och andra utrikesresor. Stödet beräknas på grundval av ett belopp på 5 000 kr per år för de första 20 mandat och på grundval av ett halvt belopp, 2 500 kr, för varje ytterligare mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet. En partigrupp får inte bevilja en ledamot större stöd till kostnader för en utrikesresa än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha erhållit för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

UNDER INNEVARANDE MANDATPERIOD UTGÖRS STÖDET TILL RESPEKTIVE PARTIGRUPP AV FÖLJANDE BELOPP

Parti	Mandat	Stöd i kr per år
Socialdemokraterna	144	410 000
Moderata samlingspartiet	55	187 500
Folkpartiet liberalerna	48	170 000
Kristdemokraterna	33	132 500
Vänsterpartiet	28	125 000
Centerpartiet	22	105 000
Miljöpartiet de gröna	17	85 000
Totalt		1 215 000

Anm. Summan av mandatet blir endast 347 eftersom 2 ledamöter lämnat sitt parti sedan valet år 2002.

5.5.2 Utökade möjligheter till EU-resor

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Riksdagsledamöterna bör få utökade möjligheter att engagera sig i EU-frågor. Resurserna till EU-resor bör därför ökas. Riksdagsstyrelsen föreslår följande.

- Varje ledamot bör under en valperiod få disponera 25 000 kr för att på eget initiativ göra resor inom EU, till ansökarländer och till länder som deltar i EES-samarbetet i syfte att främja det politiska arbetet.
- Varje utskott bör tilldelas ytterligare 100 000 kr per valperiod som resebidrag för att förbättra samarbetet med EU och dess medlemsstater.
- Stödet till utrikesresor på uppdrag av en partigrupp bör ökas med 10 000 kr per mandat och valperiod i syfte att främja ledamöternas individuella EU-resor.

Utredarens förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Riksdagens arvodesnämnd har invänt att de resurser som föreslås tillföras riksdagen inte skall begränsas till att gälla vissa resmål och att något nytt administrativt system inte bör inrättas för dessa resor. Övriga remissinstanser har inte haft någon erinran mot eller inga synpunkter på förslaget.

Riksdagsstyrelsens ställningstagande

Tendenserna till en fortsatt internationalisering i riksdagsarbetet är tydliga. Riksdagen hanterar till följd av internationaliseringen, EU:s fördjupning och utvidgning och den snabba utvecklingen efter det kalla krigets slut, alltfler internationella aspekter inom skilda politikområden. Samtidigt som internationella frågor har blivit ett allt viktigare inslag i parlamentens dagliga arbete har parlamenten blivit allt viktigare i den internationella politiken.

Utvecklingen inom EU har gått fort. I maj 2004 utvidgades unionen med tio nya medlemsländer, och förhandlingar förs om en fortsatt utvidgning av unionen. Formerna för samarbetet mellan nationella parlament inom EU har utvecklats, och i arbetet med ett nytt konstitutionellt fördrag för EU riktades stor uppmärksamhet på de nationella parlamentens roll inom samarbetet. Det pågår också stora ansträngningar att i olika sammanhang bättre förankra EU-frågorna i samhället i stort. Genom att riksdagen integrerar EU-frågorna i den vardagliga politiska verksamheten kan riksdagen bidra till att EU-frågorna inte betraktas som något främmande och väsensskilt från den nationella poli-

tiken. På så sätt kan också riksdagen göra EU-frågorna mer angelägna för EU-medborgarna.

Sveriges medlemskap i EU har således påverkat arbetet i riksdagen. Vid sidan av fackutskotten har det inrättats en EU-nämnd som har en central roll i EU-relaterade frågor. Samarbetet med EU:s institutioner och andra medlemsländer, främst genom de nationella parlamenten, har accentuerats. Behovet av att ha en beredskap för att på ett tidigt stadium kunna följa och påverka EU-relaterade frågor har därför ökat. Riksdagsstyrelsen anser, i likhet med utredaren, att det är viktigt för att samarbetet skall kunna ske smidigt att det finns möjligheter till personliga kontakter. Detta kan man uppnå bl.a. genom att utöka möjligheterna till tjänsteresor.

Riksdagsstyrelsen föreslår därför – i enlighet med utredarens förslag – vidgade möjligheter till ekonomiskt stöd för att företa tjänsteresor inom EU och till länder som har anknytning till unionen. Syftet med förslaget är att ge riksdagsledamöterna bättre möjligheter att sätta sig in i och påverka frågor som bereds inom EU. Detta kan ske genom t.ex. kontakter med EU:s institutioner eller med partier och parlamentariker i andra länder. Det kan också ske genom att på andra sätt studera förhållanden i andra länder. Det bör allmänt sett vara en generös bedömning av ändamålet med resorna. Stödet bör avse resor till länder inom unionen och till ansökarländer samt till stater som omfattas av EES-samarbetet. Riksdagens arvodesnämnd har framfört att resmålen inte bör begränsas. Riksdagsstyrelsen finner mot bakgrund av syftet med det ökade resestödet att det finns skäl att ändå ha en sådan begränsning.

Resor på initiativ av ledamot

Varje ledamot bör under en valperiod få disponera ett belopp för tjänsteresor som rör frågor med EU-anknytning. För resorna skall gälla de allmänna bestämmelser som redan finns inom riksdagen för en enskild ledamots utrikesresor. En ledamot kan välja att helt eller delvis finansiera en resa med avsatta medel. Har ledamoten beviljats bidrag till en studieresa enligt de särskilda regler som gäller för detta får dock inte en sådan resa delvis finansieras med medel som avsatts för EU-ändamål. Resorna skall ske på i princip individuell basis och följaktligen inte vara gruppresor, dvs. resorna skall i huvudsak ske på egen hand eller tillsammans med någon eller några få andra ledamöter.

När en ledamot önskar göra en resa med stöd av de föreslagna EU-medlen skall han eller hon anmäla det till den av de vice talmännen som utsetts att handlägga sådana frågor. Anmälan skall lämnas in till kammarkansliet. I anmälan skall anges ändamålet med resan, en översiktlig resplan samt uppgift om beräknade kostnader. Vice talmannen bedömer om den planerade resan faller inom ramen för regelverket och meddelar sedan ledamoten sitt beslut. Om beslutet innebär att resestöd inte beviljas kan ledamoten begära att få frågan prövad av riksdagsstyrelsen. I annat fall kan ledamoten genomföra resan. Självfallet måste ledamoten hålla sig inom ramen för det belopp som gäller för de enskilda ledamöterna under valperioden. Sedan resan avslutats skall ledamoten lämna en reseräkning. Samtidigt skall han eller hon anmäla

att resan har företagits. Har avvikelser, som inte är obetydliga, gjorts från resplanen skall ledamoten upplysa om det. Reseräkning och anmälan lämnas till kammarkansliet som vidarebefordrar reseräkningen för vederbörlig handläggning. Någon särskild reseberättelse krävs inte.

Riksdagens arvodesnämnd har invänt att man bör undvika att införa ett nytt administrativt system. Enligt riksdagsstyrelsens uppfattning finns det skäl att ha en annan administration för dessa resor för att förenkla både för ledamoten och för riksdagsförvaltningen.

För enskilda tjänsteresor av det slag som här beskrivits föreslås att en ledamot under en valperiod får disponera 25 000 kr. Medel som inte förbrukats under en valperiod skall överföras till respektive partigrupp vid valperiodens slut om partiet återkommer till riksdagen efter valet.

Riksdagsförvaltningen bör utfärda särskilda föreskrifter om det föreslagna stödet till individuella resor. Detta stöd skall gälla vid sidan av det bidrag som finns i dag för enskilda utrikes studieresor.

Utskottens EU-resor

Utskotten har i dag i sin resebudget för valperioden en särskild post om 100 000 kr för resor till EU:s institutioner. Även om utskotten är oförhindrade att för EU-frågor använda medel ur sin samlade resebudget, finner riksdagsstyrelsen det skäligt att öka anslaget med ett särskilt belopp för EU-ändamål samtidigt som det angivna ändamålet med resor till EU:s institutioner bör vidgas. Detta är motiverat av den nyckelroll utskotten spelar i riksdagsarbetet. Det är viktigt att utskottsarbetet även kan bedrivas på den europeiska scenen. Den aktuella anslagsposten bör kunna användas för alla typer av kontakter inom unionen och med EU:s institutioner. Inte minst gäller det samarbetet med utskotten i andra nationella parlament. Utskotten bör ha goda möjligheter att i sådana sammanhang sända delegationer eller, om det är lämpligare, enstaka ledamöter. Riksdagsstyrelsen anser därför, i överensstämmelse med utredarens förslag, att det för nästa valperiod avsätts sammanlagt 200 000 kr per utskott för de ändamål som här beskrivits.

EU-resor på uppdrag av en partigrupp

Riksdagsstyrelsen delar utredarens uppfattning att även partigrupperna bör få bättre möjligheter att finansiera enskilda ledamöters resor i EU-sammanhang. Grupperna har andra hänsyn att ta än de enskilda ledamöterna och bör därför kunna göra sina egna prioriteringar för att skapa kontakter och främja samarbetet. Stödet till partigrupperna bör bestämmas till ett visst belopp per mandat och fördelas årligen. Också dessa resor bör i princip vara individuella och ha samma geografiska begränsningar som ovan angetts.

När det gäller formerna för stödet föreslås att man tillämpar samma regler som gäller för stöd till de av partigrupperna beslutade resorna till konferenser utomlands m.m. Enligt dessa regler skall grupperna varje år redovisa hur medlen används. Av det sagda följer att vice talmännen och kammarkansliet inte har någon direkt uppgift när det gäller denna form av ekonomiskt stöd.

Som utredaren föreslagit anser riksdagsstyrelsen att stödet till enskilda ledamöters EU-resor som beslutas av en partigrupp skall uppgå till 2 500 kr per mandat och år. Medel som inte förbrukats under en valperiod bör gruppen få disponera under nästa period. Om ett parti inte kommer tillbaka till riksdagen efter ett val, går de medel som inte har förbrukats tillbaka till riksdagsförvaltningen.

5.6 Inkomstgaranti

5.6.1 Gällande bestämmelser

Reglerna om inkomstgaranti finns i 13 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Enligt 1 § är en riksdagsledamot som lämnar sitt uppdrag efter minst tre års sammanhängande tid i riksdagen och som inte fyllt 65 år berättigad till inkomstgaranti. För den som varit riksdagsledamot i tre år men under kortare tid än sex hela sammanhängande år gäller inkomstgarantin under ett år. Uppgår tiden i riksdagen till mer än sex sammanhängande år gäller inkomstgarantin i två år om riksdagsledamoten inte fyllt 40 år. Har ledamoten fyllt 40 men inte 50 år gäller inkomstgarantin i fem år. Om ledamoten tjänstgjort sex sammanhängande år i riksdagen och fyllt 50 år vid avgången, gäller garantin till ingången av den månad som han eller hon fyller 65 år eller den tidigare tidpunkt då den f.d. ledamoten avlider.

Inkomstgaranti betalas med ett månadsbelopp som beräknas på ett s.k. garantiunderlag. I garantiunderlaget ingår enligt 7 § ledamotsarvodet, tilläggsarvodet och vissa fasta arvoden enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Underlaget för garantin utgörs i princip av ledamotsarvodet vid avgångstillfället. Första året får alla 80 % av garantiunderlaget (fr.o.m. november 2005 är det 38 400 kr i månaden före avdrag för andra inkomster). Storleken på garantin är efter det första garantiåret relaterad till ledamotens tid i riksdagen. Underlaget för beräkningen av garantibeloppet på årsbasis uppgår till högst 30 förhöjda prisbasbelopp (fpbb). Garantin beräknas efter olika procentsatser för den del av underlaget som uppgår till högst 1,67 fpbb per månad och för den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 fpbb per månad. Eftersom inkomstgarantin beräknas per månad sker en avtrappning vid 1,67 (20/12) fpbb (67 635 kr för år 2006), och taket för beräkningsunderlaget för en månad är 2,5 (30/12) fpbb (101 250 kr för år 2006).

TABELL GARANTINS STORLEK FRÅN ANDRA ÅRET

Antal år i riksdagen	-1,67 fpbb	1,67-2,5 fpbb
12	66 %	33 %
11	60,5 %	30,25 %
10	55 %	27,5 %
9	49,5 %	24,75 %
8	44 %	22 %
7	38,5 %	19,25 %
6	33 %	16,5 %

För en riksdagsledamot med minst tolv riksdagsår betalas inkomstgaranti med 66 % av garantiunderlaget, med minst elva riksdagsår 60,5 % av underlaget, med minst tio riksdagsår 55 % av underlaget, med minst nio riksdagsår 49,5 % av underlaget, med minst åtta riksdagsår 44 % av underlaget, med minst sju riksdagsår 38,5 % av underlaget och med minst sex riksdagsår 33 % av underlaget.

Hel inkomstgaranti betalas alltså ut till den som varit riksdagsledamot i minst tolv år och är 66 % av garantiunderlaget. Det första året är dock garantin, som redogjorts för ovan, alltid 80 % av garantiunderlaget (8 §).

Inkomstgarantin minskas med inkomster av anställning m.m. om inkomsterna under ett år överstiger ett prisbasbelopp (39 700 kr år 2006). Sådana inkomster är pensionsgrundande förvärvsinkomster, pension och livränta, dock inte inkomster från privata pensionsförsäkringar. Sjuk- och aktivitetsersättning minskar också garantin. Kapitalinkomster påverkar dock inte garantibeloppets storlek. Minskningen skall ske med samma procentandel som bestämmer storleken av garantiunderlaget (9 och 11 §§). Detta innebär att t.ex. en ledamot som lämnar riksdagen efter två mandatperioder (åtta år) har rätt till en inkomstgaranti som fr.o.m. andra året efter avgången är 44 % av grundarvodet vid avgången. Alla inkomster som reducerar inkomstgarantin gör det med 44 % av inkomsternas omfattning.

De första fem åren jämställs inkomstgarantin med inkomst av anställning och är därmed ålderspensionsgrundande i det allmänna pensionssystemet. Utbetalningarna åren därefter är att anse som pension (3 § sista stycket).

Riksdagsförvaltningen kan enligt en dispensregel i 5 § vid särskilda skäl förlänga den tid under vilken garantin gäller med högst ett år eller medge att även tjänstgöringstid som inte är sammanhängande får tillgodoräknas. Garantibeloppet kan eventuellt sättas ned under den förlängda garantitiden.

Ett efterlevandeskydd betalas till arvsberättigade barn som inte fyllt 20 år. Efterlevande make till f.d. ledamot som vid sin död var berättigad till en tvåårig respektive femårig inkomstgaranti kan efter särskild prövning erhålla ett efterlevandeskydd (13 och 14 §§). Riksdagsförvaltningen gör då en skälighetsprövning av den efterlevande makens försörjningssituation. För efterlevande till en f.d. ledamot som hade varaktig inkomstgaranti gäller de gene-

rella reglerna om efterlevandeförmåner (11 kap. 1 § och 12 kap. 1 § ersättningslagen). I det fallet görs ingen särskild prövning.

Den 1 maj 2003 överfördes den administrativa hanteringen av inkomstgaranti för tidigare ledamöter i riksdagen från riksdagsförvaltningen till Statens pensionsverk (SPV). Detta skedde genom en lagändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (2 a §) genom vilken riksdagsförvaltningen fick rätt att överlämna handläggningen av dessa frågor till en myndighet (förs. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91). Överlämnandet gjordes genom avtal den 10 juni 2003 mellan riksdagsförvaltningen och SPV (dnr 712-5437-2002/03). Med stöd av avtalet kan SPV besluta i eget namn.

Bestämmelser om administrativa rutiner för beslut om och utbetalning av inkomstgaranti finns i 13 kap. ersättningslagen. Sådana bestämmelser finns vidare i tillämpningsföreskrifter till lagarna samt i anvisningar och blanketter.

I samband med att en ledamot avgår fattar riksdagsförvaltningen beslut om rätten till inkomstgaranti (1 § och tillämpningsföreskrift). Tillsammans med beslutet informeras ledamoten om att den som vill att inkomstgarantin skall betalas ut skall ansöka om det hos SPV (17 §). Riksdagsförvaltningen bifogar en blankett att ansöka på. Vidare får ledamoten informationsmaterial om rutinerna för inkomstrapportering och om hur garantin utbetalas samt blanketter för en rapportering av inkomster som påverkar garantins storlek (19 §).

SPV beslutar om slutlig utbetalning av inkomstgarantin. Det ankommer sedan på garantitagaren att senast den 15 december lämna preliminära inkomstuppgifter för kommande år eller delår. Ändras inkomstförhållandena skall det anmälas snarast eller senast en månad efter det att förhållandet som utgör grund för uppgiftsskyldigheten inträtt (18 och 19 §§ och tillämpningsföreskrifter).

Den som fått inkomstgaranti utbetald under ett helt år skall senast den 15 februari året efter utbetalningsåret redogöra för de inkomster som han eller hon haft under året. Den som fått utbetalning under endast en del av året skall lämna inkomstuppgifter för motsvarande period då garantin utbetalats. Sistnämnda uppgifter skall lämnas inom en månad efter det att rätten till inkomstgaranti upphörde.

Arbetsgivare och annan som har betalat ut ersättning eller en förmån är skyldig att på begäran lämna uppgifter för en person som kan ha betydelse för tillämpningen av bl.a. bestämmelserna om inkomstgaranti (20 §).

Om det har betalats ut ett för högt belopp kan garantitagaren bli ålagd att betala tillbaka det som betalats ut för mycket eller så kan kommande utbetalningar minskas i motsvarande mån. I vissa fall kan återkravet efterges helt eller delvis. I motsats skall ett för lågt utbetalt belopp snarast rättas till så att resterande del betalas ut (21 § och tillämpningsföreskrifter).

En garantitagare som blivit skyldig att återbetala för mycket utbetald inkomstgaranti skall också betala ränta på det belopp som återkravet avser om det inte finns särskilda skäl att efterge räntekravet (22 § och tillämpningsföreskrifter).

5.6.2 Ändrade regler om inkomstgaranti

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Inkomstgarantin bör i huvudsak vara utformad som den är i dag. Förslaget i denna del innebär dock att reglerna i vissa avseenden skärps, t.ex. genom att syftet med garantin tydliggörs som en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod.

Inkomstgarantin skall kunna jämkas helt eller delvis om någon dömts för brott av allvarigare slag eller när någon förvärvsarbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta arbete.

Riksdagens arvodesnämnd bör få i uppdrag att pröva jämningsfallen.

Inkomstgarantin beräknas på grundarvodet och eventuella tillägg-sarvoden de fem första åren. För tid därefter beräknas inkomstgarantin på endast grundarvodet.

Dessutom lämnas vissa smärre förslag som rör rätten till och utbetalningen av garantin.

Översynskommitténs förslag

Kommitténs förslag överensstämmer i stora delar med riksdagsstyrelsens (se bet. 2004/05:URF2 s. 84–94). På några punkter skiljer sig förslagen. Kommittén föreslog att inkomstgarantin med stöd av en jämningsregel skulle kunna minskas helt eller delvis i tre fall. De båda första fallen överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag. Det tredje fallet innebär att den som genom sitt handlande uppenbart bryter mot syftet med garantin skall kunna få garantin helt eller delvis indragen. Vidare föreslog kommittén att en särskilt utsedd föredragande skall handlägga jämningsärendena och i aktuella fall underställa riksdagsstyrelsen frågan för beslut. Ett sådant beslut skulle enligt förslaget kunna överklagas till Riksdagens överklagandenämnd. Kommitténs uppfattning var också att inkomstgaranti skall beräknas på enbart grundarvodet.

Remissinstanserna

Remissinstanserna har tillstyrkt förslagen eller inte haft något att erinra mot förslagen.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Syftet med inkomstgaranti

De lagar m.m. som råder på arbetsmarknaden, dvs. lagar som anställnings-skyddslagen, medbestämmandelagen och arbetstidslagen, gäller inte för riksdagsledamöter eftersom de erhåller sitt uppdrag genom val. Deras förhållanden regleras i andra författningar, bl.a. regeringsformen, riksdagsordningen och ersättningslagen. Det innebär att en ledamot både formellt och reellt saknar den trygghet som i allmänhet gäller på arbetsmarknaden och som

garanteras genom skydd mot uppsägning och av arbetslöshetsförsäkringen. Däremot har ledamöterna en grundlagsfäst rätt enligt 4 kap. 6 § regeringsformen att fullgöra sitt uppdrag i riksdagen utan hinder av tjänsteuppgift eller annan sådan förpliktelse som åligger honom eller henne. Ingen arbetsgivare eller motsvarande får vägra en anställd ledighet för ett sådant uppdrag. Dock grundar denna bestämmelse ingen skyldighet för arbetsgivaren att återta den tidigare anställde eller erbjuda fortsatt anställning efter riksdagsperiodens slut (SOU 1972:15 s. 135). Det är naturligtvis ingen grund för uppsägning att man blivit riksdagsledamot. Däremot kan förstås en ledamot under tiden som uppdraget varar bli uppsagd på annan grund, t.ex. arbetsbrist.

Detta innebär bl.a. att ledamöterna inte har den rätt till uppsägningstid och uppsägningslön, och i vissa fall även rätt till återanställning, som anställda normalt har enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd. På arbetsmarknaden i övrigt finns det olika former av garantier för personer som av någon anledning mister sin anställning. Detta skydd tar sig olika uttryck. Anställningsskyddslagens regelverk är en form av skydd. Ett annat är att man ordnar sin ekonomiska trygghet genom ett inkomstskydd i anställningsavtalet. Denna trygghet återspeglar en allmän samhällsopfattning att människor som förlorar sitt arbete och försörjning inte skall vara hänvisade till en tillvaro utan ekonomiskt skydd utan det bör finnas någon form av ekonomisk trygghet under en övergångsperiod och omställningsperiod.

Uppdraget som riksdagsledamot är ett av de mest centrala i ett demokratiskt samhälle. Det är ett uppdrag i medborgarnas tjänst. Den som åtar sig ett sådant uppdrag lämnar ofta en civil karriär. Varar riksdagsuppdraget länge är risken stor att man tappar sin yrkeskompetens. Det försvårar för den som önskar återgå till sitt tidigare arbete. Riksdagsstyrelsen anser därför att det är av stor vikt att villkoren för uppdraget är utformade så att de ger alla, oavsett bakgrund, samma möjligheter att fullgöra en tjänstgöring i riksdagen. Uppdraget är förenat med en viss osäkerhet eftersom det vart fjärde år är val till riksdagen. Mot denna bakgrund och med beaktande av vad som allmänt råder på arbetsmarknaden, bör omställningen efter en period som ledamot underlättas genom att avgångna ledamöter garanteras en viss inkomst under en övergångsperiod. Starka skäl talar därför för att det finns en garanti för en riksdagsledamots försörjning under en omställningsperiod när han eller hon lämnar riksdagsuppdraget. Samtidigt är det viktigt att vidmakthålla den allmänt gällande principen om försörjning genom eget arbete. Villkoren för denna garanti bör därför vara så utformade att återgången till företagande eller förvärvsarbete underlättas utan att den f.d. ledamoten blir ekonomiskt överkompenserad. Syftet med inkomstgaranti är således att ge en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod, som kan användas till t.ex. kompetensutveckling. Detta kommer till uttryck i den föreslagna portalparagrafen.

Efter valet år 2002 fattade riksdagsförvaltningen 98 beslut om inkomstgaranti. 57 f.d. ledamöter beviljades varaktig garanti. Av dessa är ett flertal vilande, dvs. de betalas inte ut eftersom garantitagarna har så höga inkomster

att ingen inkomstgaranti kan komma i fråga. Vidare fick 36 ledamöter rätt till en ettårig inkomstgaranti, 2 till en tvåårig och 3 till en femårig.

Under januari månad 2006 betalades det ut 1 209 274 kr i inkomstgaranti. Beloppen som betalades ut till den enskilde varierade kraftigt. Som mest fick en f.d. ledamot 32 174 kr i månaden och som minst 779 kr i månaden. Noteras bör att dessa belopp är preliminära eftersom en slutlig avstämning görs först i början på nästa år.

Det finns ingen anledning att tro annat än att en avgången riksdagsledamot gör vad han eller hon kan för att återgå till arbetslivet och försörja sig på så sätt. Ibland är det kanske inte möjligt att förvärvsarbeta. Den f.d. ledamoten kan ha bara några år kvar till pensioneringen eller ha vacklande hälsa. Det kan också vara svårt att återgå till sin tidigare verksamhet efter många års bortovaro. I det fallet kan det vara svårt att upprätthålla yrkeskompetensen. Riksdagsstyrelsen anser därför att det även i framtiden skall vara möjligt att ha rätt till varaktig inkomstgaranti om den som varit ledamot i 6 år har fyllt 50 år vid avgången. Han eller hon kan då få inkomstgaranti fram tills pensioneringen om förhållandena är sådana att behov av garantin finns. Portalparagrafen hindrar alltså i och för sig inte rätten till en inkomstgaranti som varar flera år, utan betonar bara vikten av att i första hand finna en försörjning genom eget arbete.

Jämkningsregel

Översynskommittén har pekat på att det kan finnas situationer där en garantitagares handlande strider mot syftet med inkomstgarantin. Detta kan ske t.ex. när en garantitagare arbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta eller när han underlåter att ta ett erbjudet arbete. Det kan också enligt kommittén vara direkt stötande att någon som har begått brott har rätt till garanti. Översynskommittén har föreslagit en jämkningsregel som innebär att garantin i sådana situationer som här beskrivits skall kunna helt eller delvis reduceras.

Riksdagsstyrelsen anser att det är mycket viktigt att reglerna om jämkning är klara och tydliga för dem som skall tillämpa dem. En garantitagare skall ha klart för sig hur han eller hon skall förhålla sig för att ha rätt till inkomstgaranti. Det är styrelsens uppfattning att den allmänna jämkningsregel som Översynskommittén föreslagit (se 12 kap. 16 § 3, bilaga 2) blir svår att tillämpa på ett rättssäkert sätt. Styrelsen kan därför inte ställa sig bakom förslaget i denna del utan föreslår en jämkningsregel som tar sikte på två situationer för att undvika missbruk av garantin. Den första situationen är när en ledamot eller tidigare ledamot begår brott av allvarigare slag och döms för detta. Den andra är när en garantitagare arbetar åt annan utan att ta ut skälig ersättning för det arbetet.

En ledamot eller en ersättare kan enligt 4 kap. 7 § 3 regeringsformen av domstol skiljas från sitt uppdrag om han genom brott visat sig uppenbarligen olämplig för uppdraget. I brottsbalkens 20 kap. 4 § sägs att den som valts till

sådant uppdrag hos staten eller hos en kommun med vilket följer myndighetsutövning får av rätten skiljas från uppdraget om han begår brott för vilket är stadgat fängelse i två år eller därutöver och han därigenom har visat sig uppenbarligen olämplig att inneha uppdraget.

Följande fall kan bli aktuella.

- En ledamot som under mandatperioden begår brott och av domstol fråntas sitt uppdrag.
- En ledamot som begår brott under mandatperioden men avgår självmant.
- En garantitagare som döms för brott under tiden han eller hon har rätt till inkomstgaranti.

Även i de två sistnämnda fallen måste det vara fråga om så allvarliga brott att den f.d. ledamoten hade skiljts från sitt uppdrag om han eller hon varit kvar i riksdagen. Lagföringen måste ha skett genom lagakraftäggande dom. I alla dessa tre fall framstår det som stötande att inkomstgaranti betalas ut, och det bör därför finnas en möjlighet att dra in den.

Den andra situationen gäller när en garantitagare förvärvsarbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta arbete. Det kan röra sig om arbete i ett eget bolag eller ett bolag som ägs av en närstående. Ledamöter som fått beslut om rätt till inkomstgaranti kan efter riksdagsåren äga och aktivt driva företag. Det kan ske i särskilda associationsformer som aktiebolag eller handelsbolag. Det kan också ske i form av enskild näringsverksamhet. Inkomst av sådan affärsrörelse kan skattemässigt för den enskilde gälla som inkomst av tjänst, kapital eller annan näringsverksamhet. När det gäller inkomst av tjänst skall inkomsten samordnas med inkomstgarantin, dvs. reducera garantibeloppet. När det gäller bolag bör den aktuella inkomsten vara den uttagna lönen från bolaget. Den som driver enskild firma har sin ekonomi starkt länkad till rörelsen. Om rörelsens intäkter överstiger kostnaderna föreligger en vinst som reducerar garantibeloppet för ägaren. Inte sällan kan den enskilde styra sina inkomster i tiden. Bolagsformerna innebär att en inkomst kan skjutas upp genom att någon lön inte tas ut, trots att bolaget visar vinst och alltså värdet på bolaget ökar. Den f.d. riksdagsledamoten kan välja att vänta med att ta ut lön till efter den tid inkomstgarantin upphört och då ta ut lön till ett högre belopp. Det kan i vissa lägen vara förmånligt att uppbära inkomstgaranti från riksdagen och i ett senare skede ta ut lön från sitt bolag. Om en närstående äger bolaget är det möjligt att i stället överföra inkomsterna på denne.

För att göra det möjligt att ingripa mot de kringgåenden som kan ske genom sådana förfaranden som beskrivits här bör inkomstgarantin kunna minskas eller helt upphöra om garantitagaren arbetar åt annan och inte uppbär skälig ersättning för detta.

Bestämmelsen är inte tänkt att tillämpas på den f.d. ledamot som ägnar sig åt ideellt arbete så länge det sker i rimlig omfattning. Många f.d. riksdagsledamöter vill hålla kvar kontakten med det politiska livet. Ideellt arbete inom den lokala partiorganisationen skall inte ha någon inverkan på garantins om-

fattning eller storlek så länge det inte sker i sådan utsträckning att det påverkar möjligheterna att samtidigt ha ett ordinarie arbete.

Beslutsfattare

Uppgiften att pröva om inkomstgarantin skall begränsas eller helt upphöra enligt den föreslagna jämningsregeln är grannlaga och ställer stora krav på en sådan person. Det bör vara någon med stor integritet och med betydande erfarenhet från samhällslivet som samtidigt har goda insikter i riksdagsuppdraget.

Riksdagens arvodesnämnd består enligt lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd av tre ledamöter, varav en är ordförande, och en sekreterare. Nämndens uppgift är att fastställa ledamotsarvodet. Sådana beslut av nämnden får inte överklagas.

Översynskommittén har föreslagit att prövningen av jämningsfallen skall ske av en särskilt utsedd föredragande som lämnar ärendet till riksdagsstyrelsen för slutligt avgörande.

Riksdagsstyrelsen bedömer det som av utomordentligt stor vikt att prövningen sker på sådant sätt att allmänhetens tilltro till systemet kan garanteras. I riksdagsstyrelsen sitter talmannen som ordförande samt tio andra ledamöter som riksdagen utser inom sig för riksdagens valperiod (1 kap. 5 § RO). Risken finns att ledamöternas opartiskhet blir ifrågasatt. Detta bör därför undvikas. En annan lösning skulle kunna vara att Riksdagens arvodesnämnd blir det organ som prövar frågan om jämkning av inkomstgaranti. Arvodesnämnden består av tre utomstående ledamöter. Nämnden är därför enligt riksdagsstyrelsens uppfattning bättre lämpad för att handlägga dessa frågor.

Riksdagsstyrelsen föreslår alltså att uppgiften att pröva frågor om jämkning av inkomstgarantin anförtros Riksdagens arvodesnämnd. När det gäller handläggningen av sådana ärenden skall nämnden granska de årliga redogörelser som en garantitagare lämnar in till SPV. Det åligger nämnden att självmant initiera de ärenden som det finns anledning att granska närmare. Utöver de årliga rapporter som garantitagaren lämnar skall nämnden också ta initiativ till att granska ett inkomstgarantiärende om det finns anledning till det, t.ex. om en garantitagare har dömts för allvarligare brott. Det ankommer på nämnden att utreda ärendet och komplettera det med information från exempelvis garantitagaren om det behövs.

Arvodesnämnden kan ta del av SPV:s handlingar i ärendet trots att det kan förekomma sekretessbelagda uppgifter i inkomstgarantiärendet hos SPV, eftersom det blir fråga om att ompröva rätten till utbetalning av garantin (14 kap. 2 § första stycket 2 sekretesslagen). Bedömer nämnden att ett fall bör prövas, föredras ärendet för arvodesnämnden. Det är sedan nämnden som tar slutlig ställning till om garantin skall jämkas eller inte. Jämningsbeslutet gäller tills vidare. En garantitagare kan, trots ett jämningsbeslut, på nytt ansöka om utbetalning av garantin när nya förhållanden inträtt för garantitagaren. En sådan ansökan om utbetalning efter ett tidigare jämningsbeslut skall också handläggas för beslut av arvodesnämnden.

Det bör påpekas att reglerna om sekretess i 9 kap. 28 § sekretesslagen även skulle gälla uppgifter i inkomstgarantiärenden hos arvodesnämnden.

Ett jämningsbeslut av arvodesnämnden bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se vidare avsnitt 5.11.2). Detta förslag, tillsammans med förslaget om nämndens nya arbetsuppgifter, kräver en lagändring i lagen (1993:1426) om instruktion för Riksdagens arvodesnämnd.

Garantiunderlaget

Underlaget för att beräkna inkomstgarantin utgörs av vissa arvoden som ledamoten har vid avgångstillfället. Sådana arvoden är ledamotsarvodet, eventuella tilläggsarvoden och vissa fasta arvoden enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen). Ledamotsarvodet betalas ut med ett månadsbelopp som Riksdagens arvodesnämnd fastställer enligt lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd. Arvodet är för närvarande 48 000 kr i månaden. Tilläggsarvode betalas till vice talman med 30 %, till utskottsordförande med 20 % och till vice utskottsordförande med 15 % av ledamotsarvodet. I dag är det ca 70 ledamöter som får tilläggsarvode i någon form. De fasta arvodena som inkomstgarantin beräknas på är arvoden för uppdrag i Sveriges riksbank, riksdagsstyrelsen, styrelsen i Riksrevisionen, Nordiska rådets svenska delegation och EU-nämnden. Ersättningsarnas storlek framgår av tabellen nedan.

TABELL ARVODESNIVÅER ENLIGT ERSÄTTNINGSLAGEN OCH ARVODESLAGEN

Organ/befattning	Månadsarvode i procent av ledamotsarvodet	Månadsarvode i kr (2006)
<i>Vice talman</i>	30	14 400
<i>Riksdagens utskott</i>		
Ordförande	20	9 600
Vice ordförande	15	7 200
<i>EU-nämnden</i>		
Ordförande	20	9 600
Vice ordförande	15	7 200
<i>Sveriges riksbank</i>		
Fullmäktiges ordförande	27,5	13 200
Fullmäktiges vice ordförande	23	11 040
Annan fullmäktig	14	6 720
Suppleant för fullmäktig	3,5	1 680
<i>Riksdagsstyrelsen</i>		
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen	15	7 200

Organ/befattning	Månadsarvode i procent av ledamotsarvodet	Månadsarvode i kr (2006)
Företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen	15	7 200
<i>Styrelsen i Riksrevisionen</i>		
Ordförande	20	9 600
Vice ordförande	15	7 200
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande	5	2 400
<i>Nordiska rådets svenska delegation</i>		
Ordförande	4	1 920
Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen	1	480

Inkomster som motsvarar eller överstiger 51 308 kr i månaden berättigar inte till någon inkomstgaranti första året. Med dagens förhållanden minskas en f.d. ledamots inkomstgaranti med alla månadsinkomster som överstiger 3 308 kr i månaden om denne endast hade ledamotsarvode vid avgången. Den som helt saknar andra inkomster kan första året få 38 400 kr i månaden i inkomstgaranti.

Från och med andra året som man är berättigad till inkomstgaranti minskar ersättningen beroende på hur många år man tjänstgjort i riksdagen. Riksdagens förvaltningsstyrelse uttalade i förslaget om inkomstgaranti att man, i varje fall för de lägre beloppen, utgick ifrån att den ersättningsberättigade skaffar sig kompletterande försörjning (förs. 1987/88:13). I och med detta finns ett incitament för f.d. ledamöter att söka sig en annan försörjning.

För att ytterligare markera att inkomstgarantin skall ge trygghet under en övergångsperiod föreslås att en f.d. ledamot tillförsäkras en inkomstgaranti som beräknas på grundarvodet och eventuella tilläggsarvoden och/eller fasta arvoden enligt ovan under en omställningsperiod på fem år för att sedan, i de fall det är fråga om en s.k. varaktig garanti, enbart beräknas på grundarvodet. Det innebär att det nuvarande regelverket för alla som har rätt till inkomstgaranti under ett, två respektive fem år kommer att vara oförändrat. Däremot kommer förhållandena att försämrats efter fem års garantitid för den som hade tilläggsarvoden och/eller fasta arvoden och som beviljats en s.k. varaktig garanti efter att ha lämnat riksdagen. Det ligger också i linje med att inkomstgarantin är pensionsgrundande i det allmänna pensionssystemet de första fem åren. När det gäller frågan om pensionsgrundande inkomstgaranti avser riksdagsstyrelsen att komma tillbaka till riksdagen i den delen i samband med behandlingen av pensionsfrågorna.

Vissa uppdrag som ersätts enligt bestämmelserna i arvodeslagen har inget direkt samband med att man också är riksdagsledamot. Det är uppdragen i

Sveriges riksbank och Riksrevisionen. De fasta arvodena utgör dock grund för beräkningen av inkomstgarantins storlek. Det innebär att en avgången ledamot fortfarande kan inneha ett uppdrag i Sveriges riksbank eller Riksrevisionen och arvoderas för detta samtidigt som han eller hon uppbär inkomstgaranti som beräknats på motsvarande arvode. Det är därför inte rimligt att man skall få tillgodoräkna sig dessa inkomster när man fastställer inkomstgaranti. Det föreslås därför att ersättningar till följd av uppdrag i Sveriges riksbank och Riksrevisionen inte skall ingå i underlaget för att beräkna inkomstgarantin.

Tidsvillkor

Som framgår av tidigare redogörelse krävs det för att ha rätt till inkomstgaranti i mer än ett år att tjänstgöringen i riksdagen varit sammanhängande i minst sex år. Riksdagsförvaltningen kan enligt en dispensregel i 13 kap. 5 § ersättningslagen vid särskilda skäl bl.a. medge att även tjänstgöringstid som inte är sammanhängande får tillgodoräknas. I ett sådant beslut kan garantin bestämmas till ett lägre belopp. Syftet med denna bestämmelse var att undvika ett alltför stelbent regelverk. Om det visar sig att en ledamot kommit i försörjningssvårigheter som har samband med frånvaron från arbetsmarknaden eller med sjukdom, kan således en förlängning komma i fråga (förs. 1987/88:13, KU42, rskr. 292). Vidare anges i riksdagsförvaltningens föreskrifter till bestämmelsen (RFS 2003:2) att man, vid bedömningen av om särskilda skäl föreligger för tillgodoräkning av tjänstgöringstid som inte är sammanhängande, skall ta hänsyn till garantitagarens förvärvs- och kapitalinkomster samt förmögenhetsförhållanden.

Den 3 oktober 2002 beslutade riksdagsstyrelsen med stöd av dispensregeln att en f.d. ledamot fick tillgodoräkna sig tio hela riksdagsår trots att de inte var sammanhängande. Den f.d. ledamoten hade mellan oktober 1986 och september 2002 tjänstgjort som ersättare, ledamot och statsrådsersättare i sammanlagt tio hela riksdagsår uppdelat på fem olika perioder. Riksdagsstyrelsen anförde bl.a. att ledamoten med kort varsel i omgångar hade inträtt för tjänstgöring i riksdagen och att den korta tid ledamoten varit utanför riksdagen inte varit tillräcklig för att kunna inträda på arbetsmarknaden (dnr 720-7818-01/02).

Förutom den ovan redovisade situationen kan det vara lika svårt att återgå till arbetsmarknaden för en ledamot som vid upprepade tillfällen tvingas lämna sitt uppdrag som för en ledamot som tjänstgjort under en sammanhängande tid.

Det föreslås därför att kravet på en *sammanhängande* tid om sex år ändras till en *sammanlagd* tid om sex år. Dispensregeln bör ersättas med en särskild bestämmelse i detta avseende. Syftet med detta är att genom en uttrycklig bestämmelse förbättra förhållandena för ledamöter som tillfälligt gör avbrott i riksdagsuppdraget och för ersättare. Som en följd av detta förslag kommer dispensregeln endast att gälla möjligheten att förlänga garantitiden.

Förslaget innebär ingen ändring av det förhållandet att en ledamot kan få tillgodoräkna sig samma uppdragsår två gånger. Så kan det bli om en ledamot efter ett uppehåll på nytt väljs in i riksdagen eller i Europaparlamentet. Den tidigare ledamotstiden kan då läggas till grund för en inkomstgaranti efter den senare uppdragsperioden. Denna situation uppstår om t.ex. en ledamot har tjänstgjort en mandatperiod och fått inkomstgaranti under ett år och efter ett uppehåll på nytt väljs in i riksdagen. Om ledamoten, som är över 50 år, tjänstgör under ytterligare en mandatperiod och därefter avgår, kan de två mandatperioderna läggas samman och grunda rätt för varaktig inkomstgaranti. Den senare garantiersättningen skall inte påverkas av att inkomstgaranti tidigare utgått. Den första inkomstgarantin beräknades och betalades ut efter då kända förhållanden och syftade till att vara ett ekonomiskt stöd efter den tiden i riksdagen. Den senare inkomstgarantin fyller samma syfte och skall därför utgå utan hänsyn till den tidigare beslutade inkomstgarantin. Däremot skall det fortfarande krävas en sammanhängande treårig tjänstgöringstid direkt före avgången för att det skall utgå en garanti.

Samordning med andra inkomster

En allmän regel är att egenpensionsförmåner till riksdagsledamöter inte får betalas ut samtidigt med arvode eller inkomstgaranti (7 kap. 1 § ersättningslagen). Vidare följer det av 13 kap. 9 och 10 §§ ersättningslagen att garantibeloppet minskar om den ersättningsberättigade uppbär viss annan ersättning. Innebörden av dessa bestämmelser är i huvudsak följande.

Inkomster som är pensionsgrundande påverkar garantins storlek. I sådana inkomster ingår inkomster av anställning och av annat förvärvsarbete. Vidare ingår socialförsäkringsersättningar och andra ersättningar som har karaktär av ersättning för uteblivna arbetsinkomster. Även inkomster från anställning eller uppdrag utomlands, som inte beskattas här i riket, räknas med vid minskningen.

Pensions- och livränteförmåner på grund av tidigare förvärvsarbete påverkar också inkomstgarantin. Detta gäller inte bara pensionsförmåner från den allmänna försäkringen utan även pensionsförmåner som utgår på grund av statlig eller kommunal tjänst eller från pensionsförsäkringar m.m. som betalas av en arbets- eller uppdragsgivare. Inkomster av kapital påverkar dock inte inkomstgarantin. En arbetsgivare och annan som har betalat ut en ersättning eller en förmån är skyldig att på riksdagsförvaltningens begäran lämna upplysningar i detta avseende (13 kap. 20 §).

För statsråd och chefsanställda finns liknande regler i förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning (chefsförordningen). De innebär att garantin minskas med inkomst av anställning eller något annat förvärvsarbete. En avvikande regel jämfört med bestämmelserna för riksdagsledamöterna är att statsrådets och chefsanställdas inkomstgaranti även minskas med ”andra förmåner på grund av anställning eller uppdrag” (10 § andra stycket 5 chefsförordningen och 2 och

3 §§ förordningen [AgVFS 2003:1 B 1] om inkomstgaranti och tjänstepension för statsråd).

Samordning bör även i fortsättningen ske som den sker i dag. Förslaget i denna del går ut på att även andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag, än de som beskrivs ovan, bör minska garantin. På så sätt tydliggörs att t.ex. inkomster från anställning eller uppdrag utomlands som beskattas i Sverige men inte är pensionsgrundande här kan inverka på garantins storlek. Förslaget innebär också en anpassning till regelverket för statsråd och chefsanställda.

Samordningsregler mellan olika huvudmän

Riksdagsstyrelsen beslutar om tillämpningsföreskrifter till ersättningslagen (Riksdagens författningssamling, RFS). Bland dessa finns föreskrifter om hur riksdagsförvaltningen skall gå till väga när samordning skall ske mellan ledamöternas inkomstgaranti och visstidspension för kommunernas eller landstingens förtroendevalda. Föreskrifterna är till för att undvika att båda huvudmännen samordnar pensionerna med andra förvärvsinkomster eller liknande samtidigt, s.k. dubbelsamordning.

Enligt riksdagsförvaltningens föreskrifter skall den huvudman, dvs. riksdagsförvaltningen respektive kommun eller landsting/region, där garantifallet eller pensionsfallet först inträffat utge sin förmån och samordna, s.k. full samordning. Därefter samordnar den andre huvudmannen vad som eventuellt återstår sedan den första huvudmannen genomfört sin samordning, s.k. reducerad samordning. Vid särskilda skäl kan huvudmännen komma överens om en annan turordning (RFS 2003:7).

Det finns inga motsvarande bestämmelser i ersättningslagen eller dess tillämpningsföreskrifter som reglerar hur man skall gå till väga när en person samtidigt erhåller två inkomstgarantier till följd av riksdags- och statsrådsuppdrag.

För statsråden och chefsanställda finns däremot en sådan bestämmelse. Den säger att om den som uppbär inkomstgaranti samtidigt uppbär avgångsförmåner på grund av uppdrag som riksdagsledamot eller kommunal förtroendeman, som skall minskas med hänsyn till andra inkomster, får minskningen jämkas om det behövs med hänsyn till de sammanlagda effekterna av de olika regelsystemen. Statens pensionsverk beslutar efter samråd med berörda pensionsgivare om sådan jämkning (3 § statsrådsförordningen och 11 § chefsförordningen).

På kommun- och landstingssidan finns också en rekommenderad tillämpningsföreskrift som motsvarar den som riksdagen har och som redogörs för ovan. Dessa föreskrifter kom till efter en gemensam beredning mellan företrädare för de olika huvudmännen.

Det föreslås här en regel som innebär att SPV kan samråda med andra pensionsutbetalare så att eventuell minskning av pensionsersättningar och inkomstgarantier kan ske så att de sammanlagda effekterna av reduceringen

blir rimlig. Närmare föreskrifter om hur detta skall gå till kan meddelas i en tillämpningsföreskrift. Denna kan utformas efter den föreskrift som finns för att undvika dubbelsamordning mellan riksdagen och kommun eller lands-ting/region.

Handläggande myndighet

Den 1 maj 2003 överfördes den administrativa hanteringen av inkomstgaranti för tidigare ledamöter i riksdagen från riksdagsförvaltningen till SPV. Detta skedde genom en lagändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (2 a §) genom vilken riksdagsförvaltningen fick rätt att överlämna handläggningen av dessa frågor till en myndighet (förs. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91). Överlämnandet gjordes genom avtal den 10 juni 2003 mellan riksdagsförvaltningen och SPV (dnr 712-5437-2002/03). Med stöd av avtalet kan SPV besluta i eget namn.

I förslaget anförde riksdagsstyrelsen att det var en opraktisk lösning att i lag reglera överflyttningen och menade att det var smidigare att träffa ett avtal med SPV som gjorts tidigare beträffande andra förmåner i ersättningslagen (förs. 2001/02:RS3).

Lagrådet hade vissa invändningar mot riksdagsstyrelsens förslag. Lagrådet ifrågasatte om överföringen av arbetsuppgifter på detta sätt var förenlig med de principer som ligger till grund för fördelningen av kompetens mellan myndigheter. Övervägande skäl talade enligt Lagrådet för att en sådan ändring av fördelningen av arbetsuppgifter mellan myndigheter borde ske genom generella föreskrifter i lag eller annan författning och inte genom avtal mellan myndigheterna själva. Lagrådet ansåg att denna fråga ytterligare borde övervägas utifrån bl.a. konstitutionella utgångspunkter. Dessutom fann Lagrådet att lagregleringen skulle bli otydlig och missvisande. Det hänvisades till att bestämmelserna i ersättningslagen och företrädarlagen skulle komma att ange att vissa ansökningar skall göras hos riksdagsförvaltningen och att riksdagsförvaltningen skall införskaffa vissa uppgifter från garantitagare, arbetsgivare m.fl. trots att avsikten är att SPV i dessa hänseenden skall verka i riksdagsförvaltningens ställe. Sådana otydligheter ansågs desto mer besvärande när lagreglerna, som i detta fall, har enskilda som sina adressater. Lagrådets uppfattning var att den föreslagna ordningen var otillfredsställande (protokoll den 26 november 2002).

Konstitutionsutskottet konstaterade att det inte var något nytt att uppgifter överlämnas mellan myndigheter. Bland annat hänvisades till avtalet från år 1996 mellan riksdagsförvaltningen och SPV enligt vilket SPV betalar ut ett antal pensionsförmåner till riksdagsledamöter. Vidare anförde utskottet att ett överlämnande av myndighetsuppgifter på det föreslagna sättet inte borde vara något reguljärt sätt att ordna offentliga förvaltningsuppgifter. Utskottet ansåg dock att det inte kunde anses uteslutet av konstitutionella skäl. De särskilda förhållanden som talade för att den föreslagna överlåtelsen kom till stånd

innebar att den kunde accepteras av utskottet (bet. 2002/03:KU14 s. 11 f.). Riksdagen följde utskottet (rskr. 91).

Översynskommittén övervägde i sitt betänkande om det kan anses föreligga några konstitutionella hinder mot överförandet av vissa handläggningsuppgifter från riksdagsförvaltningen till SPV. Kommittén anförde bl.a. följande (bet. 2004/05:URF2 s. 95 f.). Riksdagsförvaltningen är en myndighet under riksdagen medan SPV är en myndighet som lyder under regeringen. Riksdagen kan inte ålägga statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen uppgifter som regeringen och statsråden sedan kan göras ansvariga för. Enligt 3 § i instruktionen för SPV får dock SPV utföra uppdrag åt andra myndigheter om det är uppgifter som ligger nära verkets uppgifter. Numera är det mindre vanligt att förvaltningsuppgifter som åligger en viss myndighet överläts till en annan myndighet. SPV hanterar frågor om bl.a. den statliga tjänstepensionen, och där ingår också inkomstgarantin för statsråd och chefsanställda. Ledamöternas inkomstgaranti är utformad efter de reglerna. Vidare får SPV utföra uppgifter åt annan myndighet om uppgifterna ligger i linje med verkets egna. Enligt Översynskommitténs uppfattning föreligger därför inga konstitutionella hinder mot att SPV sköter handläggningen av inkomstgarantin.

Riksdagsstyrelsen konstaterar att man inte kan läsa ut av ersättningslagens bestämmelser att det är SPV som sköter handläggningen av inkomstgarantin. För att förtydliga lagen i detta avseende föreslår styrelsen att det i aktuella bestämmelser uttryckligt anges att det är SPV som är den handläggande myndigheten. Därmed blir det framför allt för den avgångne ledamoten tydligt till vilken myndighet han eller hon skall vända sig med frågor och inkomstrapporter.

Ikraftträdande m.m.

De nya reglerna om beräkningen av garantiunderlaget bör endast gälla de garantitagare som tillträtt sitt riksdagsuppdrag efter det att bestämmelsen om inkomstgaranti trätt i kraft. Det innebär att de som i dag är ledamöter och som lämnar riksdagen efter innevarande valperiod (åren 2002–2006) kommer att få inkomstgaranti beräknad enligt dagens regler om garantiunderlaget medan de som väljs in i riksdagen i och med valet år 2006, nytillträdna och omvalda, kommer att omfattas av det nya regelverket i detta avseende.

Övriga bestämmelser (portalparagraf, jämkningsregel, beslutsfattare, sammanlagd tid, samordning, förtydligande att SPV är utbetalare) förslås träda i kraft den 1 juli 2006.

5.7 Kostnadsersättning

5.7.1 Gällande bestämmelser

Kostnadsersättningen till riksdagsledamöterna har införts och tagits bort ett flertal gånger. Det system som i dag gäller för kostnadsersättningen infördes i sin huvudsakliga form år 1966. För att möjliggöra bättre tekniskt stöd till ledamöterna räknades kostnadsersättningen upp år 1990, men i samband med att riksdagen utvidgade sitt åtagande när det gäller teknisk utrustning sänktes ersättningen igen i januari 1997 (1995/96:RFK4, bet. KU26, rskr. 187). Ersättningen sänktes även i januari 1999 (1998/99:RFK2, RFK3, bet. KU1, rskr. 92) efter en översyn av den särskilde utredaren Gösta Gunnarsson. Sammanfattningsvis ansåg Gunnarsson att det borde beslutas att kostnadsersättningen skulle finnas kvar men sänkas till ett lägre belopp. Arvodet borde dock samtidigt höjas med motsvarande belopp. Kostnadsersättningen sänktes med 2 000 kr per månad och arvodet höjdes med motsvarande belopp.

Riksdagsledamöterna får varje månad en generell kostnadsersättning som skall täcka de kostnader som en ledamot har vid utförandet av uppdraget, och som riksdagen inte står för. Reglerna kring riksdagsledamöternas kostnadsersättning framgår av 6 kap. ersättningslagen.

Kostnadsersättningen är för närvarande 9,5 % av prisbasbeloppet, dvs. 3 771:50 kr per månad. Talman och vice talmän får ytterligare 5 % av prisbasbeloppet, dvs. totalt 5 756:50 kr per månad. Ersättningen är skattepliktig enligt inkomstskattelagen och betalas ut av riksdagsförvaltningen utan preliminärskatteavdrag, om inte ledamoten särskilt begärt att skatteavdrag skall göras. Ledamoten får själv begära avdrag i sin deklaration för de kostnader han eller hon har haft. Avdragen skall kunna styrkas med kvitton på begäran av Skatteverket.

Kostnadsersättningen används bl.a. till kostnader för sekreterarhjälp, teknisk utrustning som riksdagen inte tillhandahåller, vissa studieresor, tjänstesamtalsavgifter för mobiltelefon, porton, tidningar, tidskrifter och litteratur som inte finns i Riksdagsbiblioteket samt representation.

Vidare används kostnadsersättningen till kostnader för fortbildning (inkl. språkutbildning), studieresor inom och utom landet, serviceavgift till riksdagsgruppens kansli, sekreterar- och kontorshjälp om de inte ersätts genom gruppkansliet och representation.

Regeringsrätten har i olika domar slagit fast att avdrag får göras för kostnader för arbete som genomförs för riksdagsuppdraget. Avdragsrätten gäller kostnader för arbete som utförs i kammaren, utskott och andra av riksdagens organ, i den egna valkretsen, i olika arbetsgrupper och i kontaktverksamhet med enskilda organisationer. Det kan gälla kostnader för att genomföra valrörelser, delta i allmänpolitisk eller partipolitisk verksamhet, inhämta information i frågor som rör olika delar av samhällslivet och att hålla kontakt med väljarna i den egna valkretsen.

5.7.2 Ingen kostnadsersättning

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Riksdagsstyrelsen föreslår att kostnadsersättningen avskaffas. Även talmännens och vice talmännens extra kostnadsersättning bör tas bort.

Översynskommitténs förslag

Förslaget överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Remissinstanserna uttalar inte någon särskild åsikt i frågan.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Syftet med kostnadsersättningen är att täcka utgifter som har samband med uppdraget som riksdagsledamot och som riksdagsförvaltningen inte betalar i annan form, t.ex. kostnader för porto och tjänstesamtal på mobiltelefonen.

När det gäller den tekniska utrustningen tillhandahåller riksdagsförvaltningen sådan utrustning som är av väsentlig betydelse för utförandet av uppdraget. Riksdagsstyrelsen fastställer i vilken omfattning detta skall ske. För närvarande har en ledamot en bärbar dator, ett telefonabonnemang och en telefax i bostaden på hemorten samt en mobiltelefon. Riksdagsförvaltningen står för abonnemangs- och samtalsavgifterna för tjänstetelefonen samt abonnemangsavgiften för mobiltelefonen. Ledamoten beskattas inte för dessa avgifter eller för den tekniska utrustningen eftersom den används i tjänsten som riksdagsledamot.

Mobiltelefonen är i dag ett mycket etablerat arbetsredskap. Användningen av mobiltelefoni underlättar ledamotsrollen betydligt. För högre chefstjänstemän och för stora grupper av tjänstemän med nyckelfunktioner inom statsförvaltningen är det i dag en självklarhet att arbetsgivaren står för mobiltelefon och kostnaderna för tjänstesamtal. Förmånsbeskattning undviks genom att enkla prefix används för att särskilja privata samtal från tjänstesamtal.

Ledamöternas behov skiljer sig från andra befattningshavares inom statsförvaltningen genom nödvändigheten av ett integritetsskydd. Det är bl.a. skälet till att samtalsavgifterna hittills har belastat den enskilde ledamoten. När här nu föreslås att kostnadsersättningen skall slopas, skall riksdagsförvaltningen framöver stå för kostnaderna för tjänstesamtalen utan att skyddet för integriteten äventyras. Den praktiska utformningen av detta ankommer på riksdagsförvaltningen att lösa. Det pågår för närvarande ett arbete med att finna lösningar på detta som enligt tidsplan skall vara klart till den nya valpeperioden. Riksdagsstyrelsen utgår ifrån att det skall vara möjligt att hitta en teknisk lösning så att förslaget i denna del står sig. Om det inte går måste ledamoten i någon form ersättas för de samtalskostnader som uppstår till följd av uppdraget.

Den tekniska utvecklingen är snabb, och nya förutsättningar och lösningar dyker ständigt upp. När det gäller bredbandsabonnemang är det troligt att flertalet av de nya ledamöter som väljs in efter valet år 2006 redan har en egen bredbandsuppkoppling. Att ersätta dessa med nya eller att komplettera redan befintliga uppkopplingar ter sig både kostsamt och onödigt. Eftersom det under innevarande valperiod har varit svårt att få till stånd bredbandsuppkopplingar i hela landet av en leverantör, bör det finnas en möjlighet att utnyttja hos ledamoten redan befintliga abonnemang. Ledamoten bör då genom en särskild ersättning bli kompenserad för att abonnemanget används i riksdagsuppdraget. Skattemässigt kommer ersättningen att betraktas som en beskattningsbar kostnadsersättning där ledamoten själv får yrka avdrag i sin självdeklaration med motsvarande belopp.

Ansvar för att ha en bredbandsuppkoppling överförs alltså till den enskilde ledamoten. Det bör ankomma på riksdagsstyrelsen att i föreskrift reglera den ekonomiska ersättningen för att ledamoten använder eget bredband. Riksdagsstyrelsen bör också reglera övergångslösningar för de ledamöter som återväljs till riksdagen.

En ledamot har dock kostnader för porto, prenumerationer, nyhetsbrev, facklitteratur, konferensavgifter och andra kostnader som är förenade med uppdraget och som inte betalas av riksdagsförvaltningen. Översynskommittén har anfört att det därför finns skäl att kompensera borttagandet av kostnadsersättningen med en höjning av arvudet. Riksdagsstyrelsen vill i det sammanhanget bara betona att det ankommer på Riksdagens arvodesnämnd att besluta om ledamöternas arvoden.

Ikraftträdande

Slopandet av kostnadsersättningen och införandet av en ersättning för tekniskt stöd bör träda i kraft i och med den nya valperioden.

5.8 Arvodesavdrag

5.8.1 Gällande bestämmelser, m.m.

Vid ett seminarium i november 2004 initierat av Rådet för ledamotsnära frågor diskuterades ledighet från uppdraget som riksdagsledamot. Vid seminariet föreslogs bl.a. att en ny bestämmelse borde införas som innebär att avdrag från arvudet bör kunna göras om talmannen beviljat ledighet för personlig angelägenhet och ledigheten infaller då riksdagsarbete pågår. Förslaget initierades av kvittningsmännen. De uppgav som exempel när någon vill vara ledig för att resa utomlands i samband med en anhörigs födelsedag.

Enligt 1 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) kan en ledamot efter prövning beviljas ledighet från sitt uppdrag. Om den beviljade ledigheten uppgår till minst en månad skall uppdraget utövas av en ersättare. En riksdagsledamots

uppdrag skall också enligt 4 kap. 9 § regeringsformen utövas av en ersättare under tid som han eller hon är talman eller tillhör regeringen.

En ansökan om ledighet skall innehålla de skäl som åberopas för ledigheten. Talmannen prövar ansökan om ledighet som är kortare än en månad, och riksdagen prövar längre ledigheter. Talmannen prövar dock också en ansökan som görs under tid som det är uppehåll i kammarens arbete under minst en månad, även om den begärda ledigheten gäller en månad eller längre tid (tilläggsbestämmelse 1.6.1 RO).

Under innevarande valperiod har talmannen beviljat tre ledamöter korttidsledigt från uppdraget av andra skäl än sjukdom eller föräldraledighet. Samtliga begärde av särskilda skäl att arvodesavdrag skulle ske för ledigheten, vilket genomfördes trots att ledigheten avsåg kortare tid än en månad.

I praktiken har utformats ett s.k. kvittningsförfarande i kammaren som ger utrymme för viss frånvaro från riksdagsarbetet utan att ledighet formellt beviljas av talmannen. Förfarandet är till för att undvika att det uppstår obalans mellan partiblocken vid voteringar.

När det gäller ledigheter längre än en månad har sådana beviljats för tjänst som statssekreterare, för vård av barn och för sjukdom samt för internationella uppdrag.

En ledamot som beviljats ledighet kan när som helst återta sin plats. I och med det upphör uppdraget för den eventuella ersättaren. Ledamoten kan däremot inte tillfälligt återta sin funktion för att t.ex. delta i ett sammanträde i kammaren eller i ett utskott (prop. 1972:66, bet. KU 1975/76:26).

I 1 kap. 1 § ersättningslagen sägs att om en ledamot har beviljats ledighet under minst en månad i följd, lämnas förmånerna under ledighetstiden endast om skälet är offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom eller annat förhållande som omfattas av bestämmelserna om rätt till ledighet för arbetstagare hos riksdagen.

Bestämmelsen innebär att den ledamot som beviljats ledighet som understiger en månad får fullt arvode. Är man beviljad ledighet en månad eller längre får man inget arvode om inte ledigheten föranleds av de situationer som räknas upp i 1 §.

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom skall avdrag göras från riksdagsarvodet och eventuellt tilläggsarvode på visst sätt. Arvodena skall också minskas om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning (3 kap. 4 § ersättningslagen). Några andra bestämmelser som innebär att arvodet skall minskas vid ledighet finns inte.

I lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen) finns inga bestämmelser om arvodesavdrag.

5.8.2 Arvodesavdrag vid ledighet av personliga eller särskilda skäl

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

En ledamot bör kunna begära avdrag på arvodet vid ledighet som talmannen beviljat under tid då arbetsplenium pågår även om ledigheten är kortare än en månad.

Motioner om dubbelarbete

I samband med behandlingen av en motion om möjligheterna för en riksdagsledamot att dubbelarbeta uttalade konstitutionsutskottet i det av riksdagen godkända betänkandet 2003/04:KU5 följande. Utskottet anser att det finns ett värde i att riksdagsledamöter kan vara aktiva i samhället vid sidan av det politiska arbetet. För många ledamöter kan det dessutom vara ett grundläggande intresse att genom att fullgöra visst arbete inom ramen för sin yrkesverksamhet vidmakthålla den kompetens och den verksamhet som behövs för att kunna återgå i full verksamhet efter riksdagsuppdraget. Det måste enligt utskottet i första hand vara en uppgift för den enskilde ledamoten att själv avgöra om hans eller hennes arbetssituation medger ett utrymme att fullgöra andra uppgifter – även lönearbete – än de som hänger samman med riksdagsuppdraget. Ytterst är det självfallet väljarna som i val avgör saken. Det kan inte heller bortses från att en reglering i syfte att förhindra visst arbete utanför riksdagen skulle utesluta vissa grupper från möjligheten att åta sig ett uppdrag som riksdagsledamot.

Utskottet vidhöll sin bedömning från hösten 2003 när det gäller utrymmet att fullgöra sina uppgifter utöver uppdraget som riksdagsledamot. Det borde enligt utskottets mening också fortsättningsvis ankomma på den enskilde ledamoten att avgöra vilket utrymme som finns för sådana uppdrag. Utskottet var inte berett att förorda en utvidgning av utrymmet för kortare ledigheter i enlighet med den väckta motionen. Riksdagen följde utskottet (bet. 2004/05:KU29).

Under den allmänna motionstiden under nuvarande riksmöte begär Rolf Gunnarsson (m) i motion 2005/06:K206 att riksdagen beslutar om regler som ger riksdagsledamöter möjligheter till kortare tjänstledighet för att de skall kunna ”jobba på sina ordinarie jobb”. Motionen har inte behandlats av konstitutionsutskottet ännu.

Riksdagsstyrelsens överväganden

En riksdagsledamot kan inte ta ut semester och erhåller inte någon särskild semesterersättning eftersom han eller hon anses utöva sitt uppdrag på heltid och alltid.

Enligt den praxis som utvecklats är man ytterst restriktiv med att bevilja tjänstledighet för att fullgöra verksamhet utanför riksdagen. Detta förslag avser inte att ändra på den praxisen. När det gäller ledighet av andra skäl bör man även i fortsättningen vara mycket återhållsam.

Det förekommer dock tillfällen när en ledamot bör kunna vara ledig från uppdraget och då det kan framstå som stötande om han eller hon trots det får sitt arvode. Skälet till ledigheten kan vara av olika personliga slag eller andra särskilda skäl. Förslaget innebär att ledamoten själv skall kunna begära att arvodesavdrag skall göras vid denna typ av ledighet som talmannen kan bevilja som är kortare än en månad. Förslaget innebär alltså ingen ändring av gällande praxis, dvs. att reglerna skall tillämpas ytterst restriktivt och endast då det finns särskilda skäl.

Riksdagens ledamöter får sitt mandat av väljarna i samband med val. Det är ledamotens ansvar att leva upp till detta förtroende. I nästa val avgör väljarna om förtroendet skall förnyas. Det innebär att varje ledamot – i samarbete med sitt parti – själv avgör hur han eller hon skall sköta sitt uppdrag under löpande valperiod, vilka prioriteringar som skall göras och på vilket sätt arbetsinsatsen skall genomföras. Det finns inga formella krav på hur stor arbetsinsats en ledamot skall göra.

Det bör också noteras att det inte finns några generella regler om beslutsförmåga i riksdagen, dvs. krav på att ett minsta antal ledamöter måste närvara i kammaren för att riksdagen skall kunna fatta ett beslut.

Vid ledighet som är kortare än en månad under tid då arbetsplenum pågår bör därför införas en möjlighet för ledamoten att begära arvodesavdrag för det antal dagar som ledigheten omfattar. Avdrag bör beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden. Ändringen bör göras både beträffande arvoden enligt ersättningslagen och enligt arvodeslagen. Ändringen avser alltså månadsarvodet och eventuella tilläggsarvoden för vice talmän, utskottsordförande och vice utskottsordförande samt arvoden för de uppdrag som betalas ut av riksdagsförvaltningen, dvs. uppdrag inom riksdagsstyrelsen, Nordiska rådets svenska delegation, Riksdagens överklagandenämnd och EU-nämnden. Uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen och som inte är direkt kopplade till riksdagsuppdraget berörs inte av ändringsförslaget (Sveriges riksbank, styrelsen i Riksrevisionen och Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond). De här uppdragen förutsätter inte att man samtidigt är riksdagsledamot. Vidare är det gängse att man betraktar ersättningen för den här typen av uppdrag som en ersättning på årsbasis men som betalas ut varje månad. Det finns därför ingen anledning att föreslå att det skall göras något arvodesavdrag i dessa fall.

Det skall inte göras något arvodesavdrag när man inte har beviljats någon formell ledighet och i stället tillämpar kvittningsförfarandet.

5.9 Andra arvodesavdrag

5.9.1 Gällande bestämmelser, m.m.

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom eller får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning, görs avdrag från riksdagsarvodet och de tilläggsarvoden som utgår enligt ersättningslagen. Något avdrag görs

däremot inte beträffande de arvoden som betalas till en riksdagsledamot enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen).

En riksdagsledamot får enligt ersättningslagen ett månadsarvode som fastställs av Riksdagens arvodesnämnd, för närvarande 48 000 kr. Vidare betalas tilläggsarvode per månad till vice talman med 30 %, till utskottsordförande med 20 % och till vice utskottsordförande med 15 % av ledamotsarvodet (3 kap. 1 och 2 §§).

Av lagen framgår att avdrag skall göras på riksdagsarvodet och eventuella tilläggsarvoden om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom eller får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdrag skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden (3 kap. 4 §).

I arvodeslagen finns bestämmelser om bl.a. arvode, sammanträdesarvode och ersättning för inkomstförlust för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Enligt föräldraledighetslagen (1995:584) kan en förälder vara helt ledig från arbetet tills barnet är 18 månader, oavsett om föräldrapenning betalas ut eller inte.

Arbetstagare i riksdagen omfattas av Allmänt löne- och förmånsavtal för riksdagen och dess myndigheter. Bestämmelserna i detta avtal säger att löneavdrag görs i viss omfattning vid föräldraledighet.

5.9.2 Arvodesavdrag vid sjuk- och föräldraledighet

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Det föreslås att avdrag på arvodet skall göras *dels* vid föräldraledighet även om ingen ersättning betalas från Försäkringskassan, *dels* vid sjukdom och föräldraledighet på de ersättningar som riksdagsförvaltningen betalar för uppdrag enligt arvodeslagen, dvs. för närvarande uppdrag i riksdagsstyrelsen, Nordiska rådets svenska delegation, Riksdagens överklagandenämnd och EU-nämnden.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Som tidigare redogjorts för (se avsnitt 5.8.1) skall en ersättare utöva en riksdagsledamots uppdrag om ledamoten får ledigt för en tid av minst en månad. Det innebär att en riksdagsledamot som beviljats en sådan tjänstledighet inte är behörig att utöva sitt uppdrag. Hans eller hennes uppdrag fullgörs då av en ersättare och av de suppleanter som utsetts för ledamoten i det utskott han eller hon normalt tjänstgör i. Ersättaren blir suppleant i det utskott som ledamoten tjänstgör i som ordinarie ledamot. På samma sätt fullgörs ledamotens uppdrag i dessa situationer av de suppleanter som tillsatts i styrelser och nämnder, eftersom ledamoten inte heller här är behörig att delta.

Enligt bestämmelserna i ersättningslagen får arvodesavdrag bara göras i de fall där någon är föräldraledig och samtidigt får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Eftersom man kan vara föräldraledig utan att någon ersättning för detta betalas ut från Försäkringskassan, bör reglerna i ersättningslagen anpassas till gällande bestämmelser för arbetstagare hos riksdagen. Det innebär att arvodesavdrag bör göras för de dagar som ledamoten inte är i tjänst på grund av att han eller hon är föräldraledig.

För närvarande görs inga avdrag vid sjukdom eller föräldraledighet på de ersättningar som betalas ut enligt arvodeslagen till en riksdagsledamot. I linje med bestämmelserna i ersättningslagen bör det inte heller utgå några arvoden enligt arvodeslagen när en riksdagsledamot på grund av sjukdom eller föräldraledighet inte kan fullgöra sitt uppdrag. Det bör därför införas en bestämmelse i arvodeslagen som motsvarar den i ersättningslagen om arvodesavdrag. Ändringen avser bara de uppdrag som arvoderas via riksdagsförvaltningen och som förutsätter att man samtidigt är riksdagsledamot, dvs. uppdrag inom riksdagsstyrelsen, Nordiska rådets svenska delegation, Riksdagens överklagandenämnd och EU-nämnden.

Uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen och som inte är direkt kopplade till riksdagsuppdraget berörs inte av ändringsförslaget, dvs. uppdrag som ledamot i Sveriges riksbank, styrelsen i Riksrevisionen och Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond. De här uppdragen förutsätter inte att man samtidigt skall vara riksdagsledamot. Vidare är det gängse att man betraktar ersättningen för den här typen av uppdrag som en ersättning på årsbasis men som betalas ut varje månad. Det finns därför ingen anledning att föreslå att det skall göras något arvodesavdrag i dessa fall.

5.10 Ersättare

5.10.1 Gällande bestämmelser

En s.k. korttidsersättare är den som ersätter annan ledamot än talmannen, ett statsråd eller en statssekreterare. En korttidsersättare kallas in när en ledamot kommer att vara frånvarande under minst 30 dagar (3 kap. 1 § regeringsformen och 1 kap. 6 och 7 §§ riksdagsordningen).

De regler i ersättningslagen som gäller för korttidsersättarna är bestämmelserna om arvode (3 kap.), resekostnadsersättning (4 kap.), traktamente (5 kap.), kostnadsersättning och viss teknisk utrustning (6 kap.) samt försäkrings- och sjukvårdsförmåner (15 kap.). Bestämmelserna tillämpas endast under den tid som ersättaren enligt bevis (ersättarbevis) från riksdagens kammarkansli skall fullgöra uppdraget. Om uppdraget upphör tidigare tillämpas bestämmelserna i de uppräknade kapitlen t.o.m. 30 dagar efter den dag uppdraget upphör, dock längst t.o.m. den dag som anges i beviset.

De nuvarande bestämmelserna infördes i januari 1999 i syfte att stärka de ekonomiska villkoren för korttidsersättarna och garantera dessa att en viss

minsta tid ersätts även om uppdraget av en eller annan anledning upphör före den tid som anges i ersättningsbeviset

I genomsnitt är cirka åtta till tio korttidsersättare i tjänst. Det har under senare år blivit mer vanligt att ledamöter tar tjänstledigt under sin tid i riksdagen, i synnerhet för att vara föräldralediga.

För övriga ersättare gäller samma bestämmelser som för en ledamot (1 kap. 1 § 3).

5.10.2 Semesterkompensation till ersättare

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Ersättare bör kunna kompenseras för de semesterdagar som går förlorade hos den ordinarie arbetsgivaren till följd av ersättarens tjänstgöring i riksdagen. Sådan kompensation skall endast ges ersättare som tjänstgjort under kortare tid än tolv månader. Den som tjänstgjort under en längre period skall endast få ersättning för den del av perioden som inte uppgår till hela tolv månadersperioder.

Översynskommitténs förslag

Överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har haft synpunkter på förslaget.

Riksdagsstyrelsens överväganden

En ersättare som tjänstgör för en tjänstledig ledamot förlorar vanligtvis betalda semesterdagar hos sin ordinarie arbetsgivare. Riksdagen betalar inte ut någon särskild kompensation för dessa semesterdagar. Riksdagen betalar inte heller någon semesterersättning för den tid som ersättaren tjänstgör i riksdagen.

Riksdagsstyrelsen anser att en ersättare bör kompenseras för de betalda semesterdagar som går förlorade till följd av tjänstgöringen i riksdagen och som han eller hon inte kan tillgodogöra sig under sin uppdragstid. Ersättaren bör därför kunna ansöka hos riksdagsförvaltningen om sådan kompensation. Det bör enligt riksdagsstyrelsens uppfattning inte betalas ut någon ersättning när en ersättare tjänstgjort en hel tolv månadersperiod eftersom han eller hon då fått ledamotsarvode ett helt år. En ledamot anses nämligen fullgöra sitt uppdrag på heltid och har således inte formellt rätt till någon semester. Inte heller bör det betalas någon sådan kompensation till en ersättare som tjänstgjort en hel mandatperiod.

Kompensationen bör alltså betalas endast för den tid som inte uppgår till en hel tolv månadersperiod. Det innebär att den som tjänstgör t.ex. i 8 månader ersätts för den förlorade semestern under hela tidsperioden. Den som tjänstgör i t.ex. 18 månader ersätts endast för de 6 månader som överstiger 12

månader. Motsvarande gäller för dem som tjänstgör mer än 24 månader respektive 36 månader osv.

Det naturliga sättet att beräkna kompensationen vore att arbetsgivaren intygar hur många betalda semesterdagar som har gått förlorade under den aktuella perioden samt till vilken summa. När det gäller ersättare som är egna företagare skulle man kunna beräkna ersättningen på grundval av den sjukpenninggrundande inkomsten. Riksdagsstyrelsen föreslår att det i en tillämpningsföreskrift närmare anges hur kompensationen för de betalda semesterdagarna skall beräknas.

5.11 Överklagande

5.11.1 Gällande bestämmelser

Överklagande

Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen skall beslut i förvaltningsärende som fattats av riksdagens organ vid överklagande prövas av Regeringsrätten i de fall som särskilt anges av riksdagen och i övrigt av Riksdagens överklagandenämnd. Av 5 och 8 §§ lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter framgår att överklaganden av beslut enligt bl.a. ersättningslagen prövas av Riksdagens överklagandenämnd. Överklagande av beslut om inkomstgaranti som fattats av SPV prövas däremot enligt 22 a § förvaltningslagen (FL) av allmän förvaltningsdomstol, dvs. länsrätten.

I dag är ordningen sådan att riksdagsförvaltningen fattar beslut om rätten till inkomstgaranti medan den fortsatta handläggningen sker hos SPV (se avsnitt 5.6). Detta innebär att överprövningen av beslut om inkomstgaranti enligt dagens regler skall göras i olika instanser beroende av vilken myndighet som har fattat beslutet.

Riksdagens överklagandenämnd

En grundläggande rättssäkerhetsgaranti är att tvistefrågor skall kunna prövas av domstol. I artikel 6.1 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) sägs att en tvist om någons civila rättigheter eller skyldigheter alltid skall kunna prövas av domstol. Domstolen skall vara oberoende och opartisk och ha inrättats enligt lag. Vidare skall förfarandet vara korrekt och rättvist. Förfarandet skall också vara muntligt och offentligt, men i vissa fall får undantag härifrån göras. Domstolsprövningen skall ske inom skäligen tid och domen skall avkunnas offentligt.

När det gäller tvister om civila rättigheter och skyldigheter har Europadomstolen slagit fast att artikel 6 är tillämplig om

- det föreligger en reell och seriös tvist mellan en enskild – fysisk eller juridisk – person och en annan person eller en myndighet,
- tvisten gäller en rättighet som har sin grund i den nationella rätten, och
- denna rättighet kan karakteriseras som en civil rättighet.

Konventionen kräver alltså att var och en skall vara berättigad till en opartisk och offentlig rättegång inom skälig tid inför en oavhängig och opartisk domstol. Av Europadomstolens praxis följer att som domstol enligt konventionen godkänns även organ som betecknas som nämnder, råd, tribunaler m.m. så länge kraven som ställs på en domstol är uppfyllda. Av avgörande betydelse är att sammansättningen garanterar en opartisk prövning. Ledamöterna skall därför vara fristående i förhållande till parterna och inte ha något eget intresse i de frågor som är föremål för bedömning. Det räcker inte med att ledamöterna rent faktiskt kan anses som opartiska (s.k. subjektiv opartiskhet). Det får inte heller finnas yttre omständigheter som kan göra att ledamöternas opartiskhet ifrågasätts (s.k. objektiv opartiskhet). Att intresseledamöter eller experter i form av offentliganställda tjänstemän deltar i prövningen är accepterat så länge prövningen är att anse som opartisk. Ledamöterna skall dock inte vara möjliga att avsätta förrän efter en längre tid. Någon i organet måste däremot ha domarkompetens.⁴²

Riksdagens överklagandenämnd leds av en ordförande som skall vara eller ha varit ordinarie domare och som inte får vara ledamot av riksdagen. Nämnden består också av fyra andra ledamöter som väljs inom riksdagen för en valperiod. För ordföranden skall finnas ersättare (9 kap. 5 § riksdagsordningen).

Riksdagens överklagandenämnd utgör en självständig förvaltningsmyndighet helt fristående från riksdagen. Nämndens verksamhet innefattar myndighetsutövning mot enskild. Förvaltningslagen är tillämplig på handläggningen av ärenden i nämnden.

Enligt lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter (1989 års lag) är det beslut i personalärenden, bl.a. tjänstetillsättningar (2 och 3 §§), beslut i ärenden om utlämnande av handlingar eller uppgifter (4 §) och beslut i ärenden om ekonomiska förmåner till riksdagsledamöter m.fl. (5 §) som får överklagas.

Handläggningen i nämnden innebär enligt förvaltningslagen att beslut får överklagas endast av den som beslutet angår och om det gått honom emot (22 § FL). Överklagandet skall vara skriftligt och ges in till den myndighet som meddelat beslutet. Skrivelsen skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (23 § FL). Överklagande av sådant beslut om tjänstetillsättning som tillkännages genom anslag skall dock göras inom tre veckor från den dag då beslutet anslogs (8 § 1989 års lag).

Den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet prövar om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Har skrivelsen kommit

⁴² Danelius, H., *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*. 2 uppl. Stockholm: Nordstedts Juridik AB, 2002.

in för sent, skall myndigheten enligt huvudregeln avvisa den (24 § FL). Ett sådant beslut kan överklagas (30 § FL).

Om överklagandet inte avvisas skall den myndighet som har meddelat beslutet överlämna skrivelsen och övriga handlingar till Riksdagens överklagandenämnd (25 § FL).

Den myndighet vars beslut överklagats får yttra sig över överklagandet. Ett ärende avgörs i regel inte i Riksdagens överklagandenämnd förrän klaganden eller annan part har fått tillfälle att i sin tur yttra sig över myndighetens svar och andra uppgifter som har tillförts ärendet av någon annan. I tjänstetillsättningsärenden får den som förordnats tillfälle att yttra sig.

Ärendena avgörs i nämnden efter föredragning av en sekreterare. Muntlig förhandling förekommer.

Nämnden är enligt 9 § i 1989 års lag beslutför med ordföranden och tre övriga ledamöter. Ledamot eller suppleant som deltar i beslutet får reservera sig och anteckna avvikande mening. Den som inte reserverat sig anses enligt förvaltningslagen ha biträtt beslutet.

I samband med att riksdagsstyrelsen föreslog bl.a. att utbetalningen av inkomstgaranti skulle överföras till SPV ifrågasatte Lagrådet, efter det att konstitutionsutskottet remitterat ärendet dit, om Riksdagens besvärnämnd (numera Riksdagens överklagandenämnd) uppfyllde kraven på en opartisk och oavhängig domstol i artikel 6 i Europakonventionen. Lagrådet anförde bl.a. att det inte finns några garantier för att förfarandet inför nämnden fullt ut motsvarar konventionskraven eftersom nämnden saknar processregler. Dessutom anförde Lagrådet att fyra ledamöter själva är riksdagsledamöter och att vissa av de beslut som fattas i fråga om inkomstgaranti kan tänkas få betydelse för dessa ledamöter själva eller deras anhöriga (protokoll vid sammanträde den 26 november 2002).

Konstitutionsutskottet ansåg att frågan om tillgång till domstolsprövning av inkomstgarantiärenden, men även andra ärendeslag, borde tas upp i samband med den översyn av ersättningslagen och företrädarlagen som förbereddes inom riksdagsförvaltningen. Utskottet utgick från att en sådan allmän och förutsättningslös översyn skulle komma till stånd. Riksdagen följde utskottet (bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

5.11.2 Överklaganderegler och Riksdagens överklagandenämnd

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Riksdagsstyrelsen föreslår uttryckliga regler i ersättningslagen om var och hur man överklagar ersättningsbeslut av riksdagsförvaltningen, Riksdagens arvodesnämnd och SPV. Alla beslut om inkomstgaranti bör överklagas till en och samma instans, dvs. allmän förvaltningsdomstol. Det saknas enligt riksdagsstyrelsen skäl att ändra sammansättningen i Riksdagens överklagandenämnd, varför nämnden skall bestå i sin nuvarande utformning.

Översynskommitténs förslag

Översynskommitténs förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens förslag om uttryckliga överklaganderegler. Kommittén föreslog att sammansättningen i Riksdagens överklagandenämnd skulle ändras. Av andra skäl än kommitténs, finner riksdagsstyrelsen inte skäl till någon sådan ändring. Riksdagsstyrelsens skäl för detta ställningstagande framgår i det följande.

Remissinstanserna

Riksdagens överklagandenämnd har yttrat sig över förslagen som berör överprövningen av beslut och föreslagit att andra lösningar övervägs såsom att ha en särskild sammansättning i de ärenden som gäller ekonomiska förmåner till ledamöterna eller att låta beslut i dessa ärenden ankomma på domstolsväsendet. Övriga remissinstanser har inte framfört några synpunkter på förslagen.

*Riksdagsstyrelsens överväganden***Omprövningsregler**

Översynskommittén hade i uppdrag att undersöka om det behövs uttryckliga regler om möjligheterna för riksdagsförvaltningen att ompröva sina beslut. Uppdraget omfattade också att se till behovet av en omprövningsregel som innebär att omprövning får ske även om beslutet är till nackdel för den enskilde. Kommittén konstaterade att riksdagsförvaltningen kan reglera felaktiga utbetalningar med stöd av förvaltningslagens bestämmelser om omprövningsmöjligheter och omprövningskyldigheter samt med stöd av rätten till omprövning enligt sedvanerätten. Kommittén ansåg därför att det inte fanns skäl att vid sidan av dessa regler införa någon specialbestämmelse i ersättningslagen som innebär en allmän omprövningsrätt. I sammanhanget framhölls också möjligheterna enligt 13 kap. 21 och 22 §§ ersättningslagen att återkräva för mycket utbetald inkomstgaranti (2004/05:URF2 s. 114–118).

Riksdagsstyrelsen har ingen annan uppfattning än Översynskommittén i denna fråga.

Överklaganderegler

I ersättningslagen finns inga bestämmelser om överklagande. Riksdagsstyrelsen anser, som Översynskommittén föreslagit, att det av lagtexten klart bör framgå vart man skall vända sig om man vill överklaga något beslut som fattats i en ersättningsfråga. Det föreslås därför att uttryckliga överklaganderegler införs i ersättningslagen. Även hur man skall göra när man överklagar skall framgå av lagen.

Den 1 maj 2003 överfördes handläggningen av vissa frågor om inkomstgaranti från riksdagsförvaltningen till Statens pensionsverk (SPV), dvs. själva utbetalningen och därmed sammanhängande frågor. Med stöd av det avtal som upprättats mellan förvaltningen och SPV kan SPV i dessa frågor besluta i eget namn (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91 samt dnr RD

712-5437-2002/03). I dag är alltså ordningen sådan att riksdagsförvaltningen fattar beslut om rätten till inkomstgaranti medan den fortsatta handläggningen sker hos SPV.

Allmänt gäller, som redovisats i avsnitt 5.11.1, enligt lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter att överklagande av beslut enligt ersättningslagen prövas av Riksdagens överklagandenämnd. Det innebär att de inkomstgarantibeslut som riksdagsförvaltningen fattar kan överklagas till nämnden. Däremot skall de beslut som SPV fattar om inkomstgaranti enligt 22 a § förvaltningslagen överprövas av allmän förvaltningsdomstol, dvs. länsrätten. Överprövningen av beslut om inkomstgaranti skall alltså ske i olika instanser beroende på vilken myndighet som har fattat beslutet.

Riksdagsstyrelsen har nu föreslagit att Riksdagens arvodesnämnd skall vara det organ som prövar jämningsfallen enligt den föreslagna jämningsregeln för inkomstgaranti (se avsnitt 5.6.2). Riksdagens arvodesnämnd består av tre ledamöter, varav en är ordförande. Nämndens ledamöter utses av riksdagsstyrelsen. Nämnden är en myndighet under riksdagen. Enligt gällande principer skulle man kunna låta Riksdagens överklagandenämnd överpröva Riksdagens arvodesnämnds beslut. Att en nämnd skall pröva överklaganden av en annan nämnds beslut, där båda nämnderna lyder under riksdagen, framstår enligt riksdagsstyrelsens uppfattning inte som en bra ordning.

För att skapa ett enhetligt system för att överklaga beslut om inkomstgaranti föreslår riksdagsstyrelsen, som Riksdagens överklagandenämnd också föreslagit som en lösning, att alla sådana beslut skall överklagas till en och samma instans, nämligen allmän förvaltningsdomstol. På så sätt kommer alla beslut om inkomstgaranti, oavsett vilket organ som fattat beslutet (riksdagsförvaltningen, SPV eller Riksdagens arvodesnämnd), att överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detta innebär att konventionskraven på rätten till domstolsprövning av en civil rättighet, vilket inkomstgaranti får anses utgöra, säkerställs. Som riksdagsstyrelsen återkommer till nedan, betyder det också att det inte är nödvändigt att ändra sammansättningen i Riksdagens överklagandenämnd.

Prövningstillstånd

Om en inkomstgarantitagare är missnöjd med SPV:s utbetalningsbeslut kan han eller hon enligt 22 a § förvaltningslagen överklaga detta beslut hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. länsrätten. Länsrättens beslut i frågan kan i sin tur överklagas hos kammarrätten. För att kammarrätten skall pröva länsrättens avgörande krävs prövningstillstånd. Prövningstillstånd meddelas om

1. det är av vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
2. anledning föreligger till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Riksdagens överklagandenämnd har anfört att frågan om att krav på prövningstillstånd i frågor som rör inkomstgaranti bör övervägas.

En allmän princip inom förvaltningsprocessen är att det krävs prövningstillstånd för att kammarrätten skall pröva ett överklagande av ett beslut som länsrätten meddelat. Som ovan redovisats krävs det enligt förvaltningslagen prövningstillstånd för att överpröva ett beslut som ursprungligen meddelats av SPV och som överklagats från länsrätt till kammarrätt.

Förvaltningslagens krav på prövningstillstånd gäller enbart för de mål som överklagats från länsrätt till kammarrätt med stöd av 22 a § FL. Finns särskilda bestämmelser om överklagande till länsrätt, skall det enligt 34 a § förvaltningsprocesslagen framgå av de bestämmelserna om det krävs prövningstillstånd för överklagande till kammarrätt.

Förvaltningslagen ställer enligt ovan krav på prövningstillstånd i kammarrätten. Likaså är det en allmän förvaltningsprocessrättslig princip. Med hänsyn till detta och att det föreslås överklaganderegler i ersättningslagen, finner riksdagsstyrelsen att det bör införas krav på prövningstillstånd för att kammarrätten skall pröva ett överklagande av ett länsrättsbeslut om inkomstgaranti.

Riksdagens överklagandenämnd

Riksdagens överklagandenämnd överprövar beslut i vissa personalärenden inom riksdagen (till största delen tjänstetillsättningar), ersättningsfrågor och utlämnande av en handling eller en uppgift. Nämnden handlägger ett fåtal ärenden varje år. Det framstår enligt riksdagsstyrelsens mening inte som särskilt praktiskt att då ha olika sammansättningar i nämnden för att pröva olika kategorier av ärenden.

Riksdagsstyrelsen föreslår nu att alla inkomstgarantibeslut skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Som Översynskommittén och Riksdagens överklagandenämnd uppmärksammat har den s.k. Verksförordningsutredningen föreslagit att det inte längre skall gå att överklaga anställningsbeslut, fattade av myndigheter under regeringen, till regeringen. Att komma i fråga för en viss tjänst kan emellertid inte anses utgöra någon civil rättighet i Europakonventionens mening. Inte heller kan rätten att ta del av en viss handling eller uppgift anses göra det. Däremot skulle Riksdagens överklagandenämnd rent teoretiskt kunna pröva överklaganden av andra ersättningsbeslut enligt ersättningslagen, t.ex. reseersättningar, som får betraktas som civila rättigheter enligt konventionen. Det har i varje fall inte under de senaste tio åren förekommit att Riksdagens överklagandenämnd (tidigare Riksdagens besvärsnämnd) har prövat något sådant överklagande. Om nämnden framöver huvudsakligen skall pröva personalsfrågor och frågor om utlämnande av handlingar och uppgifter, finner riksdagsstyrelsen att det nu saknas skäl att ändra sammansättningen i Riksdagens överklagandenämnd. Den kan därför bestå i sin nuvarande utformning.

5.12 Ikraftträdande

Riksdagsstyrelsens förslag i korthet

Lagändringarna beträffande inkomstgaranti föreslås träda i kraft den 1 juli 2006. Dock skall de nya reglerna om beräkningen av inkomstgaranti på endast grundarvodet efter fem års garantitid inte tillämpas på de ledamöter som avgår i och med valet år 2006 eller de som tidigare fått beslut om rätt till inkomstgaranti. Övriga lagändringar bör enligt förslaget träda i kraft fr.o.m. den nya valperioden år 2006.

Översynskommitténs förslag m.m.

Översynskommittén förordade att den nya föreslagna lagen och övriga lagändringar skulle träda i kraft den 1 januari 2006. Utredaren har inte lämnat något förslag i denna del.

Remissinstanserna

Inte någon har invänt mot förslagen.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Lagändringarna bör träda i kraft snarast möjligt. I år är det val till riksdagen. Det framstår därför som lämpligast att införa de nya reglerna fr.o.m. den nya valperioden. Vissa lagändringar är dock så angelägna att de bör omfatta även de ledamöter som lämnar riksdagen efter denna valperiod. Riksdagsstyrelsen föreslår därför att lagändringarna som rör inkomstgaranti träder i kraft den 1 juli 2006. Översynskommittén föreslog att inkomstgarantin skall beräknas på endast grundarvodet samt att detta skall gälla alla beslut om inkomstgaranti som meddelats efter ikraftträdandet, som enligt kommittéförslaget skulle vara den 1 januari 2006. Det skulle ha inneburit att nuvarande ledamöter som avgår efter valet i aktuella fall hade fått inkomstgaranti enligt det nya regelverket. Riksdagsstyrelsen anser dock att de ledamöter som avgår skall få inkomstgaranti beräknad enligt de regler som gäller för närvarande. Därmed föreslås att de nya reglerna om beräkning av inkomstgaranti på endast grundarvodet efter fem års garantitid inte skall gälla de ledamöter som avgår i och med valet år 2006 eller de som tidigare fått beslut om rätt till inkomstgaranti. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 2 oktober 2006 och tillämpas första gången för valperioden 2006–2010.

Förslaget om ändring i riksdagsordningen förutsätter att riksdagen fattar beslut om ändringen vid ett tillfälle, dvs. enligt röstreglerna om kvalificerad majoritet.

5.13 Konsekvenser av förslagen

Riksdagsstyrelsens slutsats

Förslagen föranleder en del lagändringar. Enligt riksdagsstyrelsens uppfattning medför förslagen sammantagna minskade kostnader för riksdagen. Flera av förslagen innebär också administrativa förenklingar såväl för riksdagsförvaltningen som för riksdagsledamöterna.

Förslagen som riksdagsstyrelsen nu lägger fram syftar till att effektivisera de ekonomiska ersättningsystemen och att skapa ett regelsystem som är bättre anpassat till ledamöternas nuvarande förhållanden. Vissa av förslagen – särskilt de nya traktamentsreglerna och reglerna om kilometerersättning – innebär också administrativa förenklingar såväl för ledamöterna som för riksdagsförvaltningen.

Det är omöjligt att göra några exakta kostnadsberäkningar på förslagen. Det beror på bl.a. att personuppsättningen i riksdagen ändras under och mellan valperioderna, att ledamöternas resor varierar och att antalet garantitagare förändras över tiden.

Det föreslagna stockholmstraktamentet och slopandet av förrättningstillägget för endagsförrättningar kommer enligt utredaren att minska kostnaderna för riksdagen med ca 9 miljoner kronor. Däremot blir det fördyringar med ett utökat reseanslag till EU-resor och kostnader för övernattningsbostäder jämte en höjd logiersättning. Utredaren uppskattade dessa kostnader till drygt 5 miljoner kronor.

Kostnadsutfallet av förslagen som rör inkomstgaranti är svårare att ha någon närmare uppfattning om. Fler kan komma att få rätt till inkomstgaranti under längre tid än ett år samtidigt som garantin blir lägre efter fem års garantitid.

Borttagandet av kostnadsersättningen och nya regler om arvodesavdrag i vissa fall innebär förstås besparingar. Samtidigt kommer riksdagen i framtiden att svara för kostnaderna för de mobiltelefonsamtal som en ledamot gör inom ramen för uppdraget. I denna del torde det bli kostnadsmässigt neutralt för statskassan.

Enligt riksdagsstyrelsens uppfattning medför förslagen sammantagna en besparing för riksdagen.

Såvitt avser förslagen till nya traktamentsregler och en enhetlig kilometerersättning, innebär de även en förenkling av den administrativa hanteringen för såväl ledamoten som riksdagsförvaltningen. Den administrativa hantering som kan uppstå för riksdagsförvaltningen och Riksdagens arvodesnämnd till följd av jämningsregeln (inkomstgaranti) kan knappast bli av sådan omfattning att det finns skäl att från kostnadssynpunkt särskilt beakta detta. Däremot medför jämningsregeln viss administration. Detsamma gäller för de utökade reseanslagen.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

1 kap. 2 a §

Riksdagsförvaltningen får kompensera en ersättare för förlorad semester för den del av tjänstgöringen i riksdagen som understiger tolv månader.

(Jfr 1 kap. 3 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen är ny och innebär att en ersättare under vissa förutsättningar kan få ersättning för förlorad semester. Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.10.

3 kap. 3 §

Ledamotsarvode och tilläggsarvode anses som inkomst av anställning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och lagen (1991:1047) om sjuklön. En ledamot anses i detta sammanhang som en arbetstagare.

(Jfr 3 kap. 3 § i 2004/05:URF2.)

Enligt paragrafen skall riksdagsarvodena i vissa avseenden anses som inkomst av anställning. Paragrafen överensstämmer i sak med nu gällande 3 kap. 3 §. Smärre språkliga justeringar har gjorts och anpassning till nu gällande rätt.

3 kap. 4 §

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, skall avdrag göras för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet eller arvodena delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot är föräldraledig och för samma tid får arvode och tilläggsarvode och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, skall arvodet eller arvodena minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Paragrafen har behandlats under avsnitt 5.9. Den innebär att avdrag på arvodet skall göras dels vid föräldraledighet även om ingen ersättning betalas ut från Försäkringskassan, dels vid sjukdom och föräldraledighet på de ersättningar som riksdagsförvaltningen betalar för uppdrag enligt 1989 års arvodeslag, dvs. för närvarande uppdrag i riksdagsstyrelsen, Nordiska rådets svenska delegation, Riksdagens överklagandenämnd och EU-nämnden.

3 kap. 5 §

Om en ledamot av särskilda skäl beviljats ledigt kortare tid än en månad under tid då arbetsplenum pågår, skall när ledamoten begär det avdrag göras för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet och andra fasta arvoden enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Avdraget skall beräknas på arvodet eller arvodena delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Paragrafen är ny och har behandlats under avsnitt 5.8. Enligt paragrafen skall en ledamot kunna begära avdrag på arvodet vid ledighet som talmannen beviljat under tid då arbetsplenum pågår även om ledigheten är kortare än en månad.

4 kap. 2 §

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil, förmånsbil eller motorcykel ersätts med de belopp som riksdagsförvaltningen bestämmer.

(Jfr 4 kap. 2 § i 2005/06:URF3.)

Av paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.4, framgår för vilka fordon och i vilken omfattning ersättning betalas när en riksdagsledamot använder eget fordon i samband med en tjänsteresa. Vidare framgår att det i fortsättningen skall vara riksdagsförvaltningen som bestämmer vilka belopp som skall betalas ut. Ersättningen skall alltså inte längre vara knuten till de regler som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen. Som framgår av motiveringen är avsikten att det skall vara en enhetlig ersättning.

4 kap. 3 §

Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter.

Riksdagsförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om användning av färdmedel och resetjänster för vilka särskilt avtal träffats mellan riksdagsförvaltningen och en leverantör.

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 3 första och andra styckena.

4 kap. 3 a §

Riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa.

Riksdagsstyrelsen fastställer ett belopp per valperiod för en riksdagsledamots enskilda tjänsteresa för att delta i samarbetet inom Europeiska unionen. Medel som inte använts till sådan resa får överföras till ledamotens partigrupp om partiet återkommer till riksdagen efter ett val och disponeras enligt 14 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Regler om beslut om utrikes tjänsteresa för utskott eller företrädare för utskott finns i riksdagsordningen samt för utrikes tjänsteresa på uppdrag av partigrupp i riksdagen i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Paragrafens första och tredje stycken motsvarar nu gällande 4 kap. 3 § tredje och fjärde styckena. Andra stycket är nytt, och har behandlats i avsnitt 5.5.2, och innebär att riksdagsstyrelsen fastställer ett belopp för en enskild ledamots tjänsteresa för att delta i samarbetet inom Europeiska unionen. De medel som inte disponeras får överföras till ledamotens partigrupp efter valperiodens slut. Om partigruppen inte återkommer till riksdagen efter ett val blir medlen kvar hos riksdagsförvaltningen.

5 kap. Traktamente m.m.

I kapitlet har införts mellanrubriker. Vidare har den tidigare 1 § delats upp i flera paragrafer. Smärre språkliga justeringar har gjorts. I övrigt framgår nedan under varje paragraf vad som regleras.

Rätt till traktamente

5 kap. 1 §

En ledamot har rätt till traktamente enligt 2–6 §§ om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 och 6 a §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

(Jfr 5 kap. 1 § i 2005/06:URF3.)

I paragrafen, som behandlats under avsnitt 5.1, införs en hänvisning till 12 kap. 6 a § inkomstskattelagen som reglerar hur avdrag för ökade levnadskostnader skall beräknas när en ledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag.

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning

5 kap. 2 §

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning på annan ort i Sverige än Stockholm betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har ledamoten fått en fri måltid under en tjänsteresa skall dagtraktamentet minska med särskilt fastställt belopp, om inte måltiden obligatoriskt ingår i priset för transporten på allmänna transportmedel.

(Jfr 5 kap. 2 § i 2005/06:URF3.)

Ändringen, som behandlats i avsnitt 5.1, är föranledd av att ersättning för ökade levnadskostnader vid flerdygnsförrättning i Stockholm anges i en särskild paragraf. I paragrafens andra stycke har endast språkliga justeringar gjorts.

Stockholmstraktamente vid flerdygnsförrättning**5 kap. 3 §**

Ersättning vid flerdygnsförrättning i Stockholm (stockholmstraktamente) betalas för varje hel och halv dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en trehundra tiondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Stockholmstraktamente utbetalas inte för dag som berättigar till dagtraktamente enligt 2 §, utlandstraktamente enligt 6 § eller förrättningsstillägg enligt 7 §.

Stockholmstraktamentet skall inte reduceras om ledamoten fått en fri måltid under förrättningen.

(Jfr 5 kap. 3 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen är ny och har behandlats under avsnitt 5.1. Den innebär att stockholmstraktamente i stället för dagtraktamente enligt 2 § skall betalas ut vid flerdygnsförrättning i Stockholm. De allmänna villkoren för rätt till stockholmstraktamente regleras i 1 §. Med Stockholm avses ett område inom 50 km från Riksdagshuset. I paragrafen anges vidare med vilket belopp och under vilka förutsättningar ersättning för ökade levnadskostnader skall betalas när en ledamot är på tjänsteresa i Stockholm. Beloppet motsvarar en viss andel av basbeloppet avrundat till närmaste tiotal kronor. Vilka avvägningar som gjorts vid bestämmande av traktamentsbeloppets storlek har redovisats i avsnitt 5.1.2. Vidare framgår att stockholmstraktamente betalas med samma belopp för varje hel och halv dag som tas i anspråk för förrättningen. Stockholmstraktamente betalas inte ut om ledamoten samma dag är berättigad till helt eller halvt traktamente för resa till annan ort i landet eller till helt eller halvt utlandstraktamente. Stockholmstraktamente skall heller inte utbetalas när ledamoten är berättigad till förrättningsstillägg för en endagsförrättning utomlands. Av andra stycket framgår att stockholmstraktamentet inte skall reduceras om fri kost ershållits.

Natraktamente**5 kap. 4 §**

Ersättning för logikostnad i Sverige (natraktamente) betalas med belopp motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp som riksdagsförvaltningen bestämmer. Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än 50 km från bostaden betalas dock ersättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen.

Någon ersättning för logi betalas dock inte

- 1. om riksdagsförvaltningen tillhandahåller logi utan kostnad för ledamoten, eller*
- 2. vid särskild tjänsteförrättning som äger rum inom 50 km från Riksdagshuset om riksdagsförvaltningen tillhandahåller logi utan kostnad för ledamoten eller om ersättning för logi betalas för annan bostad belägen inom denna 50 kilometersgräns.*

Oavsett vad som sägs i första och andra styckena betalas ersättning för faktisk logikostnad vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen.

(Jfr 5 kap. 3 § i 2004/05:URF2 och 5 kap. 4 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.2. Innebörden av första stycket är att ersättningen är begränsad upp till ett högsta belopp för en övernattningsbostad som inte tillhandahålls av riksdagen, t.ex. när ledamoten hyr lägenhet av annan hyresvärd än riksdagsförvaltningen eller bor i en bostadsrättslägenhet som ägs av annan än riksdagsförvaltningen. Detsamma gäller för hyra av en annan bostad än hotellrum vid tjänsteresor utanför en femmilsgräns från Riksdagshuset och bostaden på hemorten. Riksdagen står fullt ut för kostnaderna för bostäder i det egna beståndet varför någon ersättning inte utbetalas. Den reglerar också ersättning för den faktiska logikostnaden vid särskild tjänsteförrättning. Här är endast bostaden utgångspunkt för 50-kilometersgränsen för den som inte får logi utan kostnad eller för den som inte får ersättning för logi i Stockholm. Det är en anpassning till det förhållandet att bostaden är tjänsteställe och att dubbla traktamenten inte bör kunna utgå.

5 kap. 5 §

Kan ledamoten inte visa vilka utgifter han eller hon har haft för logi betalas ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

(Jfr 5 kap. 5 § i 2005/06:URF3.)

Innebörden av bestämmelsen, som behandlats i avsnitt 5.2, är att den som inte kan visa vilka logikostnader han eller hon haft vid en tjänsteförrättning medges ersättning för hel natt med ett schablonbelopp. En förutsättning är dock att det framstår som sannolikt att ledamoten haft kostnader för övernattningen. Genom den gjorda ändringen överensstämmer rätten till logiersättning i sådant fall bättre med inkomstskattelagens krav för avdrag.

Flerdygnsförrättning utomlands

5 kap. 6 §

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnads-kostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

(Jfr 5 kap. 6 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen överensstämmer med nuvarande 5 kap. 1 § sjätte stycket.

Förrättningsstillägg**5 kap. 7 §**

Vid endagsförrättning utomlands som varar mer än fyra timmar betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

(Jfr 5 kap. 7 § i 2005/06:URF3.)

Rätten till förrättningsstillägg vid endagsförrättningar i Sverige slopas. Motiven till det framgår av avsnitt 5.3. En bestämmelse om förrättningsstillägg för endagsförrättning utomlands tas in i paragrafen och överensstämmer med nuvarande praxis inom riksdagsförvaltningen.

Ersättning för logikostnad i vissa fall**5 kap. 8 §**

Om en ledamot eller en ersättare, som inte har kunnat få bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp som betalas enligt 4 § första stycket får riksdagsförvaltningen, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

(Jfr 5 kap. 8 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med nuvarande 5 kap. 3 §. Även en ledamot skall kunna ersättas för högre logikostnader, för t.ex. hotellkostnader. I övrigt är ändringarna enbart redaktionella.

Ersättning för logikostnad vid ledighet**5 kap. 9 §**

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

(Jfr 5 kap. 9 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen överensstämmer med nuvarande 5 kap. 4 §.

Ersättning för bostad på folkbokföringsorten i vissa fall**5 kap. 10 §**

Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte överstiga det högsta belopp som betalas enligt 4 § första stycket.

(Jfr 5 kap. 10 § i 2005/06:URF3.)

Paragrafen överensstämmer i sak med nuvarande 5 kap. 5 §. Ändringen är en följd av att 5 kap. 1 § delats upp på flera paragrafer.

6 kap. Viss teknisk utrustning

Bestämmelserna om kostnadsersättning har tagits bort. I stället skall riksdagen ersätta en ledamot för de kostnader för mobiltelefonsamtal som har uppstått i samband med riksdagsuppdraget. Detta föranleder en ny rubrik till kapitlet. Se vidare avsnitt 5.7.

6 kap. 1 §

Riksdagen tillhandahåller sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen.

(Jfr 6 kap. 1 § i 2004/05:URF2.)

Enligt paragrafen skall riksdagen tillhandahålla ledamöterna viss teknisk utrustning. Bestämmelsen motsvaras av nu gällande 6 kap. 2 §.

6 kap. 2 §

En ledamot som är ledig får behålla den tekniska utrustningen. Om det finns särskilda skäl kan sådan utrustning krävas tillbaka under ledigheten.

(Jfr 6 kap. 2 § i 2004/05:URF2.)

Av bestämmelsen framgår att en ledamot, på samma sätt som tidigare, får behålla den tekniska utrustningen vid ledighet, om inte särskilda skäl talar för att den skall återställas. Paragrafen motsvarar den nu gällande 6 kap. 3 § andra stycket.

6 kap. 3 §

Riksdagsförvaltningen får besluta om ersättning för de kostnader en ledamot har för att han eller hon använder privat teknisk utrustning i riksdagsuppdraget.

Paragrafen är ny och har behandlats under avsnitt 5.7.2. Innebörden är att riksdagsförvaltningen ges en möjlighet att betala ut en ersättning för tekniskt stöd till en ledamot som använder sin privata tekniska utrustning i riksdagsuppdraget.

13 kap. Inkomstgaranti och efterlevandeskydd

Inkomstgarantin kommer även i framtiden i huvudsak vara utformad som i dag. Vissa ändringar görs, vilket framgår nedan. Därutöver ändras kapitelrubriken och det införs mellanrubriker. Vissa smärre språkliga justeringar har också gjorts.

Syfte**13 kap. 1 §**

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgående ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

(Jfr 12 kap. 1 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 5.6.2, är ny och redogör för syftet med inkomstgarantin.

Rätt till inkomstgaranti**13 kap. 2 §**

Rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör har den som

1. *har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen, eller*
2. *har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter sammanlagt minst tre hela års sammanhängande tid i Europaparlamentet och riksdagen.*

(Jfr 12 kap. 2 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen reglerar rätten till inkomstgaranti och motsvarar i huvudsak nu gällande 13 kap. 1 §.

13 kap. 3 §

Ledighet som beviljats av riksdagen eller av talmannen eller sjukfrånvaro begränsar inte rätten till inkomstgaranti.

(Jfr 12 kap. 2 § i 2004/05:URF2.)

Enligt paragrafen begränsar inte viss beviljad ledighet eller sjukfrånvaro rätten till inkomstgaranti. Paragrafen överensstämmer med nu gällande 13 kap. 4 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1993/94:RFK4, bet. KU43, rskr. 428).

Hur länge inkomstgarantin betalas**13 kap. 4 §**

Inkomstgaranti betalas ut från och med den dag arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 5 § första stycket, 5 § andra stycket 1 och 2 och 16 §, till och med månaden innan den då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Om ledamoten åter tar plats i riksdagen upphör garantin så länge uppdraget varar. Om ledamoten tar plats i Europaparlamentet upphör garantin enligt denna lag.

(Jfr 12 kap. 4 § i 2004/05:URF2.)

Av paragrafen framgår hur länge inkomstgaranti betalas. Paragrafen överensstämmer i stort med nu gällande 13 kap. 2 §.

Om den som uppbär inkomstgaranti på nytt tar plats i riksdagen, eller om den som har avgått från Europaparlamentet och uppbär inkomstgaranti tar plats i riksdagen, förskjuts utbetalningen av inkomstgarantin så att denna inte betalas ut samtidigt med arvode och andra förmåner. När ledamoten avgår från riksdagen skall riksdagsförvaltningen ompröva garantins storlek med hänsyn till den sammanlagda ledamotstiden och arvodets storlek vid den senare avgången. Medför den nya beräkningen att inkomstgarantin försämras skall det tidigare beslutet kvarstå. Till exempel kan den som haft tilläggsarvoden ha ett tidigare garantibeslut som ger rätt till ett högre garantibelopp än det senare beslutet.

13 kap. 5 §

För den som varit ledamot i riksdagen kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

- 1. i längst två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,*
- 2. i längst fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,*
- 3. längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.*

Detsamma gäller den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen och Europaparlamentet.

(Jfr 12 kap. 5 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.6, talar om hur länge garantin betalas. Kravet på en sammanlagd tid har ändrats till en sammanhängande tid för att förbättra villkoren för framför allt ersättarna. I övrigt motsvaras paragrafen av nu gällande 13 kap. 3 § första stycket.

13 kap. 6 §

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

(Jfr 12 kap. 6 § i 2004/05:URF2.)

Enligt paragrafen är de fem första garantiåren pensionsgrundande i det allmänna systemet. Paragrafen motsvarar nu gällande 13 kap. 3 § andra stycket. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1998/99:RFK2 och RFK3, bet. KU1, rskr. 92).

13 kap. 7 §

Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen förlänga den tid under vilken garantin gäller enligt 5 § första stycket och 5 § andra stycket 1 och 2 med högst ett år. I ett sådant beslut kan garantin bestämmas till ett lägre belopp.

(Jfr 12 kap. 7 § i 2004/05:URF2.)

Riksdagsförvaltningen får vid särskilda skäl enligt paragrafen förlänga garantitiden. Paragrafen motsvaras av nu gällande 13 kap. 5 §. Med särskilda skäl kan avses att en ledamot efter garantitidens utgång har kommit i försörjningssvårigheter som har samband med frånvaron från arbetsmarknaden. Ett annat skäl kan vara sjukdom. Enligt tillämpningsföreskriften till nuvarande bestämmelse skall vid bedömningen hänsyn tas till garantitagarens förvärvs- och kapitalinkomster samt förmögenhetsförhållanden (förs. 1987/88:13, KU42, rskr. 292).

13 kap. 8 §

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har lämnat sitt uppdrag och får partiell sjukersättning eller partiell aktivitetserättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

(Jfr 12 kap. 8 § i 2004/05:URF2.)

Riksdagsförvaltningen får enligt paragrafen i vissa fall besluta om inkomstgaranti till en avgången ledamot som får partiell sjuk- eller aktivitetserättning. Bestämmelsen överensstämmer med nu gällande 13 kap. 6 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (prop. 2001/02:84, bet. SfU12, rskr. 215).

Underlaget

13 kap. 9 §

Underlaget för beräkning av inkomstgaranti de första fem garantiåren utgörs av följande arvoden som betalas vid avgångstillfället:

- 1. ledamotsarvodet enligt 3 kap. 1 §,*
- 2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §, och*
- 3. arvoden för månad till riksdagsledamot enligt 1 § 2, 4, 5 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.*

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgaranti enbart på det ledamotsarvode som betalas vid avgångstillfället.

(Jfr 12 kap. 9 § i 2004/05:URF2).

Underlaget för att beräkna inkomstgaranti skall enligt förslaget utgöras av ledamotsarvodet och andra eventuella tilläggsarvoden som betalas vid avgångstillfället. Efter fem års garantitid skall dock inkomstgarantin beräknas på endast ledamotsarvodet vid avgångstillfället.

Inkomstgarantins storlek

13 kap. 10 §

Inkomstgarantin betalas per månad under det första garantiåret med 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp. För tid därefter betalas inkomstgaranti med följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen och i Europaparlamentet:

- 66,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 12 år,*
- 60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 11 år,*
- 55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 10 år,*
- 49,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 9 år,*

- 44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 8 år,
- 38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 7 år,
- 33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 6 år.

(Jfr 12 kap. 10 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen anger storleken på garantibeloppet för varje år. Den ändring som gjorts i förhållande till nuvarande 13 kap. 8 § är att förmånsnivåerna beräknas med inkomstbasbeloppet och inte som nu med det förhöjda prisbasbeloppet. (Jfr förordningen [2003:55] om avgångsförmåner för vissa arbetstägare med statlig chefsanställning.) I övrigt hänvisas till avsnitt 5.6.1 och förarbetena (försl. 1996/97:RFK2, bet. 1997/98:KU6, rskr. 59 och försl. 2001/02:RS1, bet. KU12, rskr. 44).

13 kap. 11 §

För den som varit ledamot i sammanlagt minst sex hela år anknyts den fastställda inkomstgarantin till det prisbasbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller för avgångsåret och omräknas vid förändring av detta.

(Jfr 12 kap. 11 § i 2004/05:URF2.)

Bestämmelsen om värdesäkring av garantibeloppet har förts över från nu gällande 14 kap. 3 § till inkomstgarantikapitlet. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1996/97:RFK2, bet. 1997/98:KU6, rskr. 59).

13 kap. 12 §

Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten får i form av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

(Jfr 12 kap. 12 § i 2004/05:URF2.)

Enligt paragrafen tas hänsyn till sjuk- och aktivitetsersättning när garantin betalas. Paragrafen motsvarar nu gällande 13 kap. 9 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (prop. 2001/02:84, bet. SfU12, rskr. 215).

13 kap. 13 §

Inkomstgarantin minskas också, på det sätt som framgår av 14 §, med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. sådan inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §,

5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än de som avses i 1–4.

(Jfr 12 kap. 13 § i 2004/05:URF2.)

Av paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.6.2, framgår vilka inkomster som minskar storleken på garantin.

13 kap. 14 §

Minskningen skall utgöra den procentandel som anges för varje särskilt fall i 10 § av den sammanlagda inkomst enligt 13 § som per år överstiger ett prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

(Jfr 12 kap. 14 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen talar om i vilken omfattning minskningen av garantibeloppet skall göras, och motsvaras av nu gällande bestämmelse i 13 kap. 11 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1995/96:RFK5, bet. KU27, rskr. 207).

13 kap. 15 §

Föreligger inte rätt till inkomstgaranti under ett helt kalenderår, skall endast inkomster som hänför sig till den tid då rätt till inkomstgaranti föreligger medräknas vid minskningen.

Minskningen fördelas på det antal kalenderdagar garantin betalas.

Om den som har inkomstgaranti samtidigt även tar emot avgångsförmåner på grund av uppdrag som statsråd, arbetstagare med statlig chefsanställning eller kommunal förtroendeman, och avgångsförmånerna skall minskas med hänsyn till andra inkomster, får minskningen enligt första stycket justeras om det behövs med hänsyn till de sammanlagda effekterna av de olika regelsystemen. Statens pensionsverk beslutar efter samråd med berörda pensionsgivare om sådan jämkning.

(Jfr 12 kap. 15 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafens två första stycken överensstämmer med nu gällande 13 kap. 12 §. Första stycket har förtydligats. I de fall rätt till inkomstgaranti endast föreligger under en del av året, t.ex. under november och december, skall endast de inkomster som garantitagaren haft under motsvarande tid minska inkomstgarantin. Se vidare förarbetena (förs. 1987/88:13, KU42, rskr. 292 och försl. 1993/94:RFK4, bet. KU43, rskr. 428).

Tredje stycket, som behandlats i avsnitt 5.6.2, är nytt och innebär att när en avgången ledamot får andra avgångsförmåner samtidigt med inkomstgaranti och även dessa avgångsförmåner skall samordnas med andra inkomster, kan SPV jämka inkomstgarantin.

Jämkning av inkomstgarantin

13 kap. 16 §

Riksdagens arvodesnämnd får besluta att rätt till inkomstgaranti inte föreligger eller att utbetalningen av inkomstgarantin skall minskas eller helt upphöra om en garantitagare

1. *förvärvsarbetar i väsentlig omfattning åt någon annan och inte tar ut skälig ersättning för detta arbete, eller*
2. *döms för brott som kan anses göra honom eller henne uppenbarligen olämplig för ett uppdrag som riksdagsledamot.*

(Jfr 12 kap. 16 § i 2004/05:URF2.)

Enligt förslaget kan Riksdagens arvodesnämnd i vissa fall besluta att rätt till inkomstgaranti inte föreligger eller besluta att jämka rätten till utbetalning av den. Se vidare motiven i avsnitt 5.6.2.

Rätt till efterlevandeskydd

13 kap. 17 §

Ett efterlevandeskydd betalas till eget arvsberättigat barn som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 5 § andra stycket 1 och 2.

(Jfr 12 kap. 17 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen innehåller en rätt till efterlevandeskydd för barn i vissa fall och motsvaras av nu gällande 13 kap. 13 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1993/94:RFK4, bet. KU43, rskr. 428).

13 kap. 18 §

Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

(Jfr 12 kap. 18 § i 2004/05:URF2.)

Vid särskilda skäl kan även en efterlevande make enligt paragrafen få efterlevandeskydd. Paragrafen motsvaras av nu gällande 13 kap. 14 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (förs. 1987/88:13, KU42, rskr. 292).

Hur länge efterlevandeskydd betalas

13 kap. 19 §

Efterlevandeskyddet gäller i högst fem år och betalas till utgången av den månad då rätten till skyddet upphör eller den berättigade avlider.

(Jfr 12 kap. 19 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen talar om hur länge efterlevandeskyddet betalas och överensstämmer med nu gällande 13 kap. 15 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1993/94:RFK4, bet. KU43, rskr. 428).

Efterlevandeskyddets storlek

13 kap. 20 §

Efterlevandeskyddet betalas per år med ett belopp motsvarande 0,5 prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje barn.

(Jfr 12 kap. 20 § i 2004/05:URF2.)

Av paragrafen framgår omfattningen av efterlevandeskyddet. Paragrafen motsvaras av nu gällande 13 kap. 16 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 1993/94:RFK4, bet. KU43, rskr. 428).

Handläggning av ärenden

13 kap. 21 §

Den som vill ha efterlevandeskydd skall ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

(Jfr 12 kap. 21 § i 2004/05:URF2.)

För att få efterlevandeskydd krävs att man ansöker om det. Paragrafen överensstämmer med nu gällande 13 kap. 17 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 22 §

Den som vill att inkomstgaranti skall betalas ut skall skriftligen ansöka om det hos Statens pensionsverk enligt 2 a § 1 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen.

Inkomstgaranti kan inte betalas ut för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

(Jfr 12 kap. 22 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.6, motsvarar nu gällande 13 kap. 18 § med den ändringen att det nu direkt av lagtexten framgår att det är SPV som sköter utbetalningen av inkomstgarantin. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 23 §

Den som ansökt om utbetalning skall skriftligen lämna sådana uppgifter som Statens pensionsverk behöver för att bedöma sökandens rätt till utbetalning. Uppgifterna skall lämnas på heder och samvete.

Om den som ansökt om utbetalning inte lämnar de uppgifter som begärts får Statens pensionsverk hålla inne vidare utbetalningar.

Om den som har beviljats utbetalning av inkomstgaranti får väsentligt ändrade inkomstförhållanden och dessa kan antas påverka rätten till utbetalning skall han eller hon utan särskild begäran lämna uppgift om detta till Statens pensionsverk.

(Jrf 12 kap. 23 § i 2004/05:URF2).

Paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.6, motsvarar i sak nu gällande 13 kap. 19 § med den ändringen att det nu direkt av lagtexten framgår att det är SPV som sköter handläggningen av inkomstgarantin sedan riksdagsförvaltningen beslutat om rätten till den. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 24 §

Arbetsgivare och andra som har betalat ut ersättning eller förmån skall på begäran av Statens pensionsverk lämna de uppgifter för en namngiven person om sådana förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

Den som inte fullgör sin skyldighet enligt första stycket får föreläggas att fullgöra skyldigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

(Jfr 12 kap. 24 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.6, motsvarar nu gällande 13 kap. 20 § med den ändringen att det nu direkt av lagtexten framgår att det är SPV som sköter handläggningen av inkomstgarantin. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 25 §

Om inkomstgarantin har betalats ut med ett för högt belopp skall garantitagaren betala tillbaka mellanskillnaden. Ett belopp som skall betalas tillbaka skall, när det är lämpligt, minska kommande utbetalningar av inkomstgarantin. Om det finns särskilda skäl får återkravet efterges helt eller delvis.

(Jfr 12 kap. 25 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen som reglerar vad som sker när det har betalats ut ett för högt garantibelopp motsvarar nu gällande 13 kap. 21 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 26 §

Om inkomstgarantin har betalats ut med ett för högt belopp och mellanskillnaden inte har betalats tillbaka inom en månad efter det att krav på återbetalning framställts, skall garantitagaren betala ränta för tid därefter till dess betalning sker. Räntan skall bestämmas efter den räntesats som anges i räntelagen (1975:635). Om det finns särskilda skäl får kravet på ränta efterges helt eller delvis.

Bestämmelserna i första stycket skall också gälla om garantitagaren försummat att lämna uppgifter som behövs för bestämmande av det belopp som skall betalas tillbaka. I ett sådant fall skall ränta tas ut från den dag då uppgifterna senast skulle ha lämnats in.

(Jfr 12 kap. 26 § i 2004/05:URF2.)

Paragrafen, som reglerar vad som sker när det har betalats ut ett för högt garantibelopp och mellanskillnaden inte betalas tillbaka i tid, motsvarar nu gällande 13 kap. 22 §. I övrigt hänvisas till förarbetena (försl. 2001/02:RS3, bet. 2002/03:KU14, rskr. 91).

13 kap. 27 §

En garantigare, vars rätt till inkomstgaranti har jämkats enligt 16 §, äger rätt att när nya förhållanden inträtt på nytt ansöka om inkomstgaranti. En sådan ansökan prövas av Riksdagens arvodesnämnd.

Paragrafen, som behandlats under avsnitt 5.6.2, innebär att en garantigare som fått sin inkomstgaranti jämkad eller helt indragen kan ansöka på nytt om

inkomstgaranti när nya förhållanden inträtt. Även denna fråga prövas av Riksdagens arvodesnämnd.

14 kap. 4 §

Med basbelopp i 2 kap. 9 §, 8 kap. 4 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 3 § och 12 kap. 5 § avses det förhöjda prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Om inte annat sägs i första stycket avses med basbelopp i denna lag prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring.

Ändringen i paragrafen är en följdändring av att det i lagtexten i 13 kap. 10 § direkt framgår vilket basbelopp som skall tillämpas.

16 kap. Överklagande

16 kap. 1 §

Ett beslut av riksdagsförvaltningen enligt 16 kap. denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

Övriga beslut av riksdagsförvaltningen enligt denna lag får överklagas hos Riksdagens överklagandenämnd.

(Jfr 14 kap. 1 § i 2004/05:URF2.)

Av den nya paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.11.2, framgår var beslut av riksdagsförvaltningen överklagas.

16 kap. 2 §

Ett beslut av Riksdagens arvodesnämnd enligt 13 kap. 16 eller 27 § denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

Av den nya paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.11.2, framgår var beslut av Riksdagens arvodesnämnd överklagas.

16 kap. 3 §

Ett beslut av Statens pensionsverk enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Vid överklagande till kammarrätt krävs prövningstillstånd.

(Jfr 14 kap. 2 § i 2004/05:URF2.)

Av den nya paragrafen, som behandlats i avsnitt 5.11.2, framgår var beslut av Statens pensionsverk överklagas.

16 kap. 4 §

Ett beslut överklagas skriftligt. I överklagandet skall klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som han eller hon begär.

Överklagandet ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Det skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet.

Den nya paragrafen, som behandlats under avsnitt 5.11.2, innehåller anvisningar för hur ett överklagande skall gå till.

6.2 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen

9 kap. 5 §

Beslut av ett riksdagsorgan i ett förvaltningsärende som får överklagas enligt särskilda bestämmelser, prövas av allmän förvaltningsdomstol i de fall som riksdagen bestämmer och i övriga fall av Riksdagens överklagandenämnd.

Överklagandenämnden består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden skall det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden skall tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordförande och ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

Ändringen är en följd av att besluten om inkomstgaranti skall överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Se vidare avsnitten 5.11.2 och 5.12.

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

7 §

Ett beslut som avses i 4 § första stycket överklagas hos Regeringsrätten om talan förs av en enskild eller av en kommunal myndighet.

Ett beslut om inkomstgaranti överklagas enligt bestämmelserna i 16 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Övriga beslut överklagas i enlighet med 9 kap. 5 § riksdagsordningen hos Riksdagens överklagandenämnd.

Ändringen innebär att det införs ett nytt andra stycke där det framgår hur man överklagar beslut om inkomstgaranti. Se vidare avsnitt 5.11.2.

6.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd

1 §

Riksdagens arvodesnämnd skall

1. i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode skall betalas med, samt

2. i enlighet med 13 kap. 16 § samma lag besluta om jämkning av inkomstgaranti och 13 kap. 27 § samma lag besluta om utbetalning av inkomstgaranti på nytt.

Nämnden skall ange vilka överväganden som föranlett beslutet.

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Nämnden får utökade uppgifter genom att den också skall pröva om inkomstgaranti skall jämkas och om inkomstgaranti kan betalas ut på nytt efter ett jämningsbeslut. Se vidare avsnitt 5.6.2.

6.5 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

8 kap. 19 §

Från ersättning för ökade levnadskostnader som lämnas vid sådan tjänstresa som avses i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall skatteavdrag göras endast till den del ersättningen överstiger de schablonbelopp som anges i 12 kap. 6 a, 10–15, 17 och 21 §§ inkomstskattelagen eller, när det gäller kostnad för logi, den faktiska utgiften.

I paragrafen har införts en hänvisning till den nya 6 a § i 12 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

6.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Lagförslaget innebär att 14–16 §§ erhåller nya lydelser.

14 §

Stöd till resekostnader för riksdagsledamöternas deltagande i samarbetet inom Europeiska unionen lämnas till partigrupperna med 2 500 kr per år för en ledamot som tillhör partigruppen.

Om ett parti inte återkommer till riksdagen efter ett val skall de medel som inte förbrukats betalas tillbaka till riksdagsförvaltningen.

Nuvarande bestämmelser om stöd till partigrupperna och redovisningsskyldigheten återfinns i 15 § och 16 § andra stycket. Den nya paragrafen innebär att partigrupperna utöver vad som anges i 15 § årligen ges ett särskilt ekonomiskt stöd till resor i syfte att främja ledamöternas individuella EU-resor. De medel som inte förbrukats blir kvar hos partigruppen. Om en partigrupp inte återkommer till riksdagen efter ett val, skall dock medlen gå åter till riksdagsförvaltningen. Se vidare avsnitt 5.5.

15 §

Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikesresor. Stödet lämnas till varje partigrupp med 5 000 kr per år för de första 20 mandatet som har tillfallit partiet i det senaste valet till riksdagen och med 2 500 kr per år för varje ytterligare mandat som tillfallit partiet i valet.

I paragrafen regleras det stöd som ges till partigrupperna för att ge ledamöterna möjlighet att delta i internationella konferenser m.m. och motsvarar i huvudsak nuvarande 14 och 15 §§. Den redigering som gjorts innebär ingen ändring i sak. Se vidare avsnitt 5.5.

16 §

En partigrupp får inte bevilja en ledamot större stöd till kostnader för en utrikesresa än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha erhållit för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

Partigrupperna skall varje år till riksdagsförvaltningen redovisa hur utbetalade resestöd har använts under det föregående budgetåret.

Den redovisningsskyldighet som partigrupperna har för det utbetalda stödet och som tidigare framgick av 14 § första stycket utgör nu andra stycket i 16 §. Redovisningsskyldigheten omfattar numera även det nya resestödet i 14 § avsett för s.k. EU-resor. Se vidare avsnitt 5.5.

6.7 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

12 kap. 6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16, 18–22 §§. I stället skall avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (stockholmstraktamente) för en tjänsteresa till Stockholm, skall avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått stockholmstraktamente skall avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1, är ny och innebär delvis ändrad grund för beräkning av avdrag för ökade levnadskostnader i samband med vistelse i Stockholm för att utöva uppdraget som riksdagsledamot. Med Stockholm avses ett område inom 50 km från Riksdagshuset.

I likhet med vad som gäller vid övriga tjänsteresor skall avdrag medges endast om tjänsteresan varit förenad med övernattning och avståndet mellan bostaden på hemorten (tjänstestället) och förrättningsorten är längre än 50 km. Är dessa förutsättningar uppfyllda och har riksdagsförvaltningen betalat ut ersättning för att täcka ledamotens merkostnader för måltider och småutgifter under tjänsteresan i Stockholm, skall avdrag medges med högst 50 % av ett maximibelopp för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Avdragsbegränsningen innebär att ledamoten inte kan få avdrag med högre belopp per dag än 50 % av ett maximibelopp även om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad som nu sagts. De nya reglerna gäller även om arbetet varit förlagt till Stockholm under mer än tre månader i en följd.

I tredje stycket anges att avdrag inte skall medges i de fall stockholmstraktamente inte erhållits. Det är således inte tillräckligt att ledamoten gör sannolikt att han eller hon haft ökade utgifter för måltider och småutgifter, utan avdrag kan endast göras om ersättning faktiskt har utbetalats till ledamoten.

Avsikten med den nya bestämmelsen är inte att begränsa riksdagsledamöternas rätt till avdrag för ökade levnadskostnader om de befinner sig i Stockholm i ett sammanhang som ligger utanför uppdraget som ledamot.

12 kap. 8 §

Tjänstestället är den plats där den skattskyldige utför huvuddelen av sitt arbete. Utförs detta under förflyttning eller på arbetsplatser som hela tiden växlar, anses i regel den plats där den skattskyldige hämtar och lämnar arbetsmaterial eller förbereder och avslutar sina arbetsuppgifter som tjänsteställe.

Om arbetet pågår en begränsad tid på varje plats enligt vad som gäller för vissa arbeten inom byggnads- och anläggningsbranschen och liknande branscher, anses bostaden som tjänsteställe.

För riksdagsledamöter, reservofficerare samt nämndemän, jurymän och andra liknande uppdragstagare i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, hyresnämnd, skattenämnd eller arrendenämnd anses bostaden som tjänsteställe.

Med bostad anses för riksdagsledamöter bostaden på hemorten.

I paragrafens tredje stycke har lagts till riksdagsledamot för att överensstämma med 4 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter som säger att ledamotens bostad på hemorten utgör tjänsteställe och för att kodifiera detta även i inkomstskattelagen. Stycket har också redigerats språkligt.

I ett nytt fjärde stycke förtydligas att det är den ordinarie bostaden på hemorten som avses för riksdagsledamotens del.

12 kap. 17 §

Avdrag för ökade levnadskostnader enligt 6, 7–16 §§ skall minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått. Detta gäller dock inte sådana kostförmåner på allmänna transportmedel som enligt 11 kap. 2 § inte skall tas upp.

Avdrag för ökade utgifter för måltider och småutgifter enligt 6 a § skall inte minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått.

Ändringen innebär att avdraget för ökade utgifter för måltider och småutgifter som en riksdagsledamot haft under en tjänsteresa till Stockholm inte skall reduceras om fri kost erhållits under den tid han eller hon är berättigad till stockholmstraktamente.

Reservation

Reservation med anledning av förslaget om arvodesavdrag vid ledighet av personliga eller särskilda skäl

av Britt Bohlin Olsson, Leif Jakobsson, Göran Magnusson, Carin Lundberg och Lennart Nilsson (alla s).

Uppdraget som riksdagsledamot beskrivs på ett bra sätt i utredningen "Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter" (2004/05:URF2):

Riksdagsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag. Ledamöternas situation skiljer sig på flera sätt från andra uppdrag i samhället. Det är därför svårt att jämföra en ledamots arbetsuppgifter och arbetsförhållanden med någon annan yrkesgrupps.

Riksdagsledamöternas situation är emellertid så speciell och innehåller sådana särdrag att det motiverar att deras villkor i vissa avseenden avviker från de principer som i allmänhet gäller på arbetsmarknaden.

Det finns all anledning att hålla en tydlig rågång mellan de skillnader som finns mellan en anställning och ett förtroendeuppdrag. Det finns krafter som vill tona ned dessa skillnader och mer likställa ledamotskapet med en anställning. Detta motsätter vi oss. Ett förtroendeuppdrag som riksdagsledamot får aldrig ha den karaktären att det inte av uppdraget i sig och villkoren för att fullgöra det tydligt framgår att det inte rör sig om en anställning.

Uppdraget som folkvald riksdagsledamot är det förtroendeuppdrag där den enskilde har möjligheter att påverka samhällsutvecklingen mest och djupast. Att som folkvald vara med och stifta lagar och bestämma statens budget har stor och djupgående räckvidd in i människors vardag. Det är därför ett uppdrag som måste tas på största allvar och med en strikt seriositet. Riksdagsledamöternas villkor för att fullgöra sitt uppdrag betraktas i många fall som normgivande även för andra typer av förtroendeuppdrag, inte minst på landsningsnivå och kommunal nivå.

Förtroendeuppdrag har man till låns. Förtroendeuppdrag är något absolut. Antingen har man förtroende fullt ut eller också har man det inte. En riksdagsledamot är vald av folket i allmänna val för en bestämd valperiod. Därefter ska den förda politiken utvärderas och underställas väljarna på nytt. Då kommer förtroendet att antingen förnyas eller upphöra. När väl förtroendet getts kan det inte ensidigt brytas annat än av mycket speciella skäl, t.ex. sjukdom. Att utsträcka möjligheterna till tjänstledighet från ledamotskapet som nu föreslås är därför att tära på förtroendet och urvattna uppdraget. Därför menar vi att förslaget inte ska genomföras.

BILAGA 1

Sammanfattning av betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (2004/05:URF2)

Bakgrund

I detta betänkande presenterar vi i Översynskommittén våra överväganden och förslag till delvis nya ekonomiska villkor för riksdagsledamöterna och de svenska ledamöterna i Europaparlamentet.

Kommitténs uppdrag har varit att göra en generell översyn och modernisering av nuvarande bestämmelser samt att behandla vissa särskilt angivna områden. Det har stått oss fritt att ta upp även andra frågor.

Nuvarande bestämmelser om riksdagsledamöternas ekonomiska villkor finns i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). I lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet (företrädarlagen) finns motsvarande bestämmelser för ledamöterna i Europaparlamentet, i den mån nationell ersättning utgår.

Ersättningslagen trädde i kraft den 1 juli 1994 och har därefter ändrats vid ett flertal tillfällen utan en övergripande samordning. För statligt anställda har ett nytt pensionsavtal, PA 03, trätt i kraft från årsskiftet 2003. Riksdagsledamöternas nuvarande pensionsregler är anpassade till det tidigare statliga avtalet, PA-91.

Uppdraget

Kommittén har enligt direktiven (dnr 799-5587-02/03, bilaga 1) haft i uppdrag att genomföra en översyn av ersättningslagen och företrädarlagen och lämna förslag till en ny och moderniserad lag. I uppdraget har också ingått att behandla vissa särskilt angivna områden. Bland annat följande frågeställningar har kommittén haft att ta ställning till.

- Att lämna förslag till materiellt reviderade bestämmelser för ledamöternas egenpensionsförmåner, inkomstgarantier och efterlevandeförmåner med utgångspunkt från det nya pensionsavtalet för statligt anställda (PA 03).
- Att utvärdera systemet med en generell kostnadsersättning samt att ta fram alternativ till den nuvarande nivån eller utformningen av denna.
- Att analysera vilken reglering som skall gälla för de kostnader som ledamöterna i dag finansierar via kostnadsersättningen.
- Att följa upp och ta ställning till om det finns anledning att revidera ersättningen för logikostnad i Stockholm (natraktamente).
- Att utreda om ersättningslagen bör innehålla omprövningsregler till nackdel för enskild.

Överväganden och förslag

Allmänna överväganden och utgångspunkter

Riksdagsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag. Som framgår ovan skiljer sig ledamöternas situation på flera sätt från andra uppdrag i samhället. Det är därför svårt att jämföra en ledamots arbetsuppgifter och arbetsförhållanden med någon annan yrkesgrupps. Uppdraget är till sin natur osäkert eftersom det omprövas vid val till riksdagen.

Även om andra drivkrafter än de materiella förmånerna är styrande för en politiskt förtroendevald, anser vi att det är av stor betydelse att arbetsförhållandena och de ekonomiska villkoren i riksdagen gör det rimligt för alla oavsett bakgrund och levnadsförhållanden att bli riksdagsledamot. Grundtanken i våra förslag är att likartade villkor skall gälla för ledamöterna i riksdagen och i Europaparlamentet som i samhället i övrigt så långt det är möjligt och praktiskt låter sig göras. Riksdagsledamöternas situation är emellertid så speciell och innehåller sådana särdrag att det motiverar att deras villkor i vissa avseenden avviker från de principer som i allmänhet gäller på arbetsmarknaden.

Ålderspension

Ett av de områden som enligt direktiven skall behandlas särskilt är ledamöternas egenpensionsförmåner, dvs. ålderspension, egenlivränta och sjukpension. Vår uppgift har varit att föreslå materiellt reviderade bestämmelser med utgångspunkt från det nya statliga tjänstepensionsavtalet, PA 03, som gäller från och med år 2003.

För att uppnå en hel förmånsbestämd ålderspension gäller enligt många tjänstepensionssystem på den svenska arbetsmarknaden att man skall ha förvärvsarbetat i 30 år. Så är också reglerna för statstjänstemän, statsråd och högre statliga chefstjänstemän. Tanken är att man skall se till den totala livsinkomsten utan att samordna pensionsinkomsterna. Vi anser det rimligt att motsvarande intjänandetid skall gälla även för riksdagsledamöter och föreslår därför att det skall krävas 30, i stället för som i dag 12, uppdragsår i riksdagen för en hel förmånsbestämd ålderspension.

De krav som i dag gäller på sex års uppdragstid och en åldersgräns om 50 år för rätt till ålderspension bör slopas. Det finns inte längre skäl till någon sådan åldersgräns och kvalifikationstid för rätt till ålderspension eftersom vi anser att all uppdragstid i form av hela uppdragsår fram till den föreslagna pensionsåldern 65 år skall vara pensionsgrundande.

Förmånsbestämd ålderspension bör kunna tjänas in under hela uppdragstiden fram till dess att ledamoten fyller 65 år. Vi anser att det är rimligt att alla, oavsett ålder, i detta avseende behandlas lika. Däremot bör möjligheten att tjäna in en ålderspension efter fyllda 65 år tas bort, i likhet med bestämmelserna i PA 03. Vi föreslår därför en pensionsålder på 65 år.

Vårt förslag innebär vidare att ålderspensionen för ledamöterna även i fortsättningen skall vara förmånsbestämd. Enligt det allmänna pensionssystemet och enligt PA 03 är en del av ålderspensionen avgiftsbestämd. Vi har inga principiella skäl mot att införa en avgiftsbestämd ålderspension även för ledamöterna, men vi har inte funnit någon lämplig lösning på hur avgifterna skulle kunna förvaltas. Skälet till detta är att det blir för dyrt och administrativt ohanterligt att skapa en ordning för ett så litet kollektiv som riksdagsledamöterna utgör.

Liksom för arbetstagare inom staten bör det samtidigt bli möjligt för riksdagsledamöter med uppskjutet uttag av ålderspensionen. En avgående ledamot som önskar fortsätta förvärsarbete efter pensionsåldern skall ha möjlighet att vänta med att ta ut sin riksdagspension.

Ålderspensionsfribrev

Den ledamot som avgår före 65 års ålder kan ha tjänat in rätten till en egenlivränta. För en sådan fordras att man tjänstgjort i riksdagen i minst tre sammanhängande år och inte har rätt till ålderspension. För hel egenlivränta krävs 30 uppdragsår. Egenlivräntan värdesäkras först året innan den börjar betalas ut.

För att anpassa dessa regler till bestämmelserna i PA 03 föreslår vi ett ålderspensionsfribrev som beräknas i huvudsak på samma sätt som den föreslagna förmånsbestämda ålderspensionen för ledamöterna. Liksom egenlivräntan beräknas tidsfaktorn på 30 uppdragsår. För ledamöter som inte fyllt 35 år när de började tjänstgöra i riksdagen, krävs i stället det antal år som kvarstår fram till pensionsåldern. Det innebär att för en ledamot som är 20 år när han eller hon börjar i riksdagen beräknas fribrevsvärdet på 45 år (65–20 år). Fribrevsbeloppet bör vidare värdesäkras varje år.

Sjukpension

En ledamot som inte kan fullgöra sitt uppdrag i riksdagen på grund av sjukdom har enligt nuvarande bestämmelser rätt till sjukpension. I linje med tjänstepensionavtalet PA 03 föreslår vi att det införs en rätt till även tillfällig sjukpension i de fall en ledamot beviljats tidsbegränsad hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. Tidsfaktorn som används vid beräkningen av sjukpension bör slopas för att överensstämja med reglerna i PA 03.

Efterlevandeförmåner

Efterlevandepensionen föreslås bli tidsbegränsad och ha den omfattning som den har enligt reglerna i PA 03. Det innebär att efterlevande till en avliden ledamot kan erhålla pension under sex år fr.o.m. månaden efter dödsfallet. I dag betalas efterlevandepension ut i fem år och, i vissa fall, kompletterande efterlevandepension livsvarigt. Däremot blir pensionen högre under de år den betalas ut jämfört med dagens belopp. Rätten till kompletterande efterlevandepension skall i linje med detta slopas.

Inkomstgaranti

För att få lämpliga personer att ställa sig till förfogande för riksdagsuppdraget anser vi det befogat med en ekonomisk trygghet för avgångna ledamöter under en omställningsperiod. Vi vill dock betona att det inte är fråga om en varaktig försörjning. I en portalparagraf vill vi därför fastslå att syftet med inkomstgarantin är att under en övergångsperiod trygga en ledamots ekonomi.

Med stöd av en föreslagen jämningsregel bör man i vissa situationer kunna reducera eller helt ta bort garantin. En ledamot eller garantitagare som dömts för sådant brott att han eller hon skilts, eller hade kunnat skiljas, från riksdagsuppdraget bör inte ha rätt till någon inkomstgaranti. Inte heller bör en garantitagare som arbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta kunna kringgå reglerna om minskning av garantibeloppet. I sådana situationer bör det finnas en möjlighet att helt eller delvis jämka garantin. Vidare anser vi att det kan finnas situationer där en garantitagares handlande uppenbarligen strider mot syftet med inkomstgarantin. Vi tänker oss bl.a. den situationen att någon underlåter att ta ett förvärvsarbete som står till buds och det inte finns skäl på grund av ålder eller vacklande hälsa att inte börja arbeta. I de fallen bör det också finnas en jämningsmöjlighet.

Frågan om jämkning skall enligt förslaget handläggas av en av riksdagsförvaltningen utsedd föredragande som i aktuella fall skall underställa riksdagsstyrelsen frågan för beslut. Ett sådant beslut får överklagas till Riksdagens överklagandenämnd.

Ett ytterligare förslag från vår sida är att inkomstgarantin i framtiden endast skall beräknas på grundval av ledamotsarvodet och inte som nu på grundval av även tilläggsarvoden och andra arvoden för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Kostnadsersättning

Enligt direktiven skall riksdagsledamöternas generella kostnadsersättning behandlas särskilt. Vi har kommit fram till att det inte längre är motiverat med en generell kostnadsersättning, bl.a. av det skälet att riksdagen står för en stor del av de kostnader som ersättningen avser att täcka. Vi föreslår därför att riksdagsledamöternas kostnadsersättning avskaffas, liksom kostnadsersättningen till talmannen och vice talmännen. Flertalet av de kostnader som ledamöterna har i samband med uppdraget kan betalas av riksdagen eller kan dras av i inkomstdeklarationen. De kostnader som eventuellt kvarstår kan kompenseras genom en arvodeshöjning.

Ersättning för logi och övriga traktamenten

Enligt vår uppfattning är den särskilda ersättningen för en övernattningsbostad i Stockholm ett rättvist och kostnadseffektivt system. Ersättningen är begränsad till ett högsta belopp som fastställs av riksdagsförvaltningen, i dag 4 400 kr i månaden. Vi kan dock konstatera att den nuvarande ersättningen

inte ger full kompensation för nära hälften av de ledamöter som har sådana boendekostnader. Vi föreslår därför att den maximala ersättningen anpassas till dagens hyror genom en höjning till 6 400 kr i månaden. Vi föreslår dessutom att riksdagsförvaltningen överväger att i framtiden reglera ersättningsnivån utifrån de faktiska hyreshöjningarna, i stället för som i dag med utvecklingen av konsumentprisindex.

Vad gäller ledamöternas övriga traktamenten finns inget särskilt angivet i direktiven. Enligt vår uppfattning är reglerna om traktamenten svåra att tillämpa såväl för ledamöterna som för handläggarna på riksdagsförvaltningen. Vi föreslår därför en övergripande översyn som syftar till en ökad grad av schablonisering.

Talmannen

Vi föreslår att de särskilda reglerna om talmanspension och kostnadsersättning tas bort. Det innebär att de föreslagna bestämmelserna om ålderspension, ålderspensionsfribrev, inkomstgaranti och kostnadsersättning blir desamma för talmannen som för övriga ledamöter.

Semesterkompensation till ersättare

Vi har även haft i uppdrag att följa upp bestämmelserna kring ersättningen till korttidsersättarna. Korttidsersättare är den som under en begränsad tid ersätter en annan ledamot än talmannen, statsråd eller statssekreterare. Vi föreslår här ingen annan ändring än att riksdagsförvaltningen kan kompensera ersättare, alltså även ersättare för talman, statsråd eller statssekreterare, för de semesterdagar som går förlorade hos den ordinarie arbetsgivaren till följd av ersättarens tjänstgöring i riksdagen. Kompensation bör dock endast vara möjlig om ersättaren tjänstgjort i riksdagen under en begränsad tid som är kortare än tolv månader. Överstiger tjänstgöringen ett år, eller flera, skall kompensation endast ges för den del av tjänstgöringen som inte uppgår till tolv månader.

Omprövningsregel och överklaganderegler

Vi har inte funnit ett behov av någon specialreglering som rör omprövning och överklagande av de beslut som fattas av riksdagsförvaltningen rörande ledamöternas ekonomiska förmåner. Den reglering som finns i dag i förvaltningslagen och enligt sedvanerätten är enligt vår uppfattning tillräcklig.

Däremot föreslår vi bestämmelser så att det av lagen framgår var och hur man överklagar beslut om ledamöternas ekonomiska förmåner.

Riksdagens överklagandenämnd prövar överklagade beslut enligt ersättningslagen och företrädarlagen. Nämnden består i dag av en ordförande som skall vara eller ha varit ordinarie domare och fyra andra ledamöter som är riksdagsledamöter. Vi anser att det kan ifrågasättas om nämnden uppfyller kraven på en opartisk och oavhängig domstol enligt artikel 6.1 i den europeiska kon-

ventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna när den prövar vissa sakfrågor, t.ex. frågor om inkomstgaranti. Även bortsett från konventionskraven menar vi att det rent allmänt sett är mindre lämpligt med nuvarande utformning av nämnden då det kan förekomma ärenden som skall prövas där nämndens objektivitet kan bli omtvistad. Därför föreslår vi att sammansättningen av nämnden ändras på så sätt att de fyra ledamöter som skall vara riksdagsledamöter byts ut mot två ledamöter som inte är eller har varit riksdagsledamöter. Ordföranden bör även i fortsättningen vara eller ha varit ordinarie domare men får inte heller vara eller ha varit riksdagsledamot.

Övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006, dvs. före nästa val till riksdagen. Vad gäller de nya reglerna om egenpensionsförmåner och efterlevandeförmåner föreslår vi att de skall omfatta endast de ledamöter som väljs in i riksdagen eller i Europaparlamentet efter det att bestämmelserna trätt i kraft. De som är ledamöter vid ikraftträdandet och som önskar omfattas av de nya bestämmelserna skall beredas tillfälle att inom en viss tid välja det.

Ett beslut om rätt till inkomstgaranti före ikraftträdandet bör gälla och utbetalas enligt äldre bestämmelser. För dem som är ledamöter när de nya reglerna träder i kraft och som har rätt till inkomstgaranti efter avgången innebär övergångsbestämmelserna att de kommer att få inkomstgaranti enligt de nya reglerna.

Övriga ändringar bör gälla fr.o.m. den nya lagens ikraftträdande.

Sveriges ledamöter i Europaparlamentet

Slutligen föreslår vi att de ändringar som föreslagits beträffande riksdagsledamöterna även görs beträffande de nationella ersättningar som utgår till Sveriges ledamöter i Europaparlamentet. Förslaget i denna del innebär vidare att ändringar görs så att det framgår att det inte längre är möjligt att samtidigt vara riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet samt att benämningen ”företrädare” byts ut mot ”ledamot”. Dessa ändringar bör likaså gälla fr.o.m. den 1 januari 2006.

Konsekvenser av förslagen

Det är inte möjligt att ta fram exakta siffror på de kostnader eller kostnadsminskningar som våra förslag kommer att medföra eftersom personuppsättningen i riksdagen varierar under och mellan mandatperioderna. Antalet inkomstgarantitagare och pensionärer förändras likaså för varje år. Vi har därför varit hänvisade till att göra en ungefärlig uppskattning av kostnaderna av förslagen.

Förslaget att ändra intjänandetiden för hel ålderspension från 12 till 30 uppdragsår innebär naturligtvis att riksdagens kostnader för ålderspension kommer att minska. Systemet med ålderspensionsfribrev som värdesäkras varje år kommer emellertid att medföra en fördyring. Sammantaget menar vi dock att riksdagens utgifter för ålderspension enligt våra beräkningar minskas.

När det gäller kostnaderna för sjukpension kommer de förmodligen att öka något enligt vårt förslag. Vi utgår från att det endast är marginellt. Föreslagna bestämmelser om efterlevandepension innebär att den pensionen blir kostsammare under den tid den betalas ut, men å andra sidan begränsas pensionen i tiden jämfört med nuvarande regler, vilket torde minska kostnaderna för riksdagen. Förslaget om att inkomstgarantin skall beräknas på endast grundarvodet, och att en jämkningsmöjlighet införs, innebär även det minskade kostnader för riksdagen.

Övriga förslag tar i stort sett ut varandra eller har endast marginella ekonomiska effekter.

Enligt vår bedömning innebär förslagen en viss ökning av den administrativa hanteringen.

BILAGA 2

Lagförslagen i betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

1. Förslag till lag om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § En riksdagsledamot har rätt till förmåner enligt denna lag. Om ledamoten har beviljats ledighet under minst en månad i följd, lämnas förmånerna för denna tid endast om skälet är offentligt uppdrag, sjukdom eller annat förhållande som omfattas av bestämmelserna om rätt till ledighet för arbetstagare hos riksdagen.

Förmånerna lämnas inte för den tid då en ledamot är statsråd eller statssekreterare.

För en ersättare gäller samma bestämmelser som för en ledamot, om inte annat sägs i denna lag.

2 § Bestämmelserna i 3–6 kap. och 13 kap. tillämpas från och med den dag då ledamoten tar plats i riksdagen till och med 30 dagar efter det att uppdraget att vara ledamot upphör. En ledamot har inte rätt till sådan ersättning för den tid då arvode på grund av uppdrag i Europaparlamentet betalas ut.

För den som ersätter en annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare tillämpas 3–6 kap. och 13 kap. endast för den tid som ersättaren enligt bevis från riksdagen skall fullgöra uppdraget. Om uppdraget upphör tidigare tillämpas 3–6 kap. och 13 kap. till och med 30 dagar efter den dag uppdraget upphör, dock längst till och med den dag som anges i beviset.

3 § Riksdagsförvaltningen får kompensera en ersättare för förlorad semester för den del av tjänstgöringen i riksdagen som understiger tolv månader.

4 § Med offentligt uppdrag avses i denna lag annat offentligt uppdrag än tjänst.

5 § Med hela år avses i denna lag 365 dagar. Kan vid beräkning av antalet hela år viss tid inte tillgodoräknas som helt år skall, om denna tid uppgår till minst 270 dagar, tiden anses som ett helt år.

6 § Riksdagsförvaltningen får meddela tillämpningsföreskrifter till denna lag.

2 kap. Talmannen

1 § Talmannen får ett arvode som motsvarar arvodet till statsministern.

2 § Talmannen får egenpensionsförmåner enligt bestämmelserna i detta kapitel och 7–10 kap. i denna lag.

Den tid talmannen haft sitt uppdrag jämställs med tid som ledamot.

3 § Arvodet till talmannen utgör pensionsgrundande arvode för den tid talmansuppdraget innehafte.

4 § Arvodet till talmannen vid avgångstillfället utgör underlag för inkomstgarantin.

5 § Talmannen har inte rätt att uppbära statlig egenpensionsförmån för tid då talmansarvode eller avgångsersättning på grund av uppdrag som statsråd betalas ut.

6 § Efterlevandepensionsförmåner betalas till efterlevande till talmannen enligt vad som gäller för efterlevande till annan ledamot enligt 11 kap. denna lag.

7 § Övriga bestämmelser i denna lag gäller även talmannen, om inte något annat framgår av sammanhanget.

3 kap. Arvode

1 § Ledamotsarvode betalas med ett belopp per månad som Riksdagens arvodensnämnd fastställer.

2 § Tilläggsarvode betalas per månad

1. till vice talman med 30 procent av ledamotsarvodet,
2. till ordförande i utskott med 20 procent av ledamotsarvodet, och
3. till vice ordförande i utskott med 15 procent av ledamotsarvodet.

3 § Ledamotsarvode och tilläggsarvode anses som inkomst av anställning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och lagen (1991:1047) om sjuklön. En ledamot anses i detta sammanhang som en arbetstagare.

4 § Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, skall avdrag göras för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode och tilläggsarvode skall arvodet och tilläggsarvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

4 kap. Resekostnadsersättning

1 § Med tjänsteresa avses en resa som en ledamot gör som ett led i utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot. Ledamotens bostad på hemorten betraktas då som tjänsteställe.

2 § En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil ersätts med de belopp som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

3 § Ledamoten skall efter avslutad tjänsteresa lämna en reseräkning till riksdagsförvaltningen snarast, dock senast sex månader efter det att resan eller förrättningen avslutades.

4 § Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter.

Riksdagsförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om användning av sådana färdmedel och resetjänster som riksdagsförvaltningen och en leverantör har träffat särskilt avtal om.

Riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa.

Regler för utrikes tjänsteresa för utskott eller företrädare för utskott finns i riksdagsordningen samt för utrikes tjänsteresa på uppdrag av partigrupp i riksdagen i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen.

5 kap. Traktamente m.m.

Rätt till traktamente

1 § En ledamot har rätt till traktamente enligt 2–5 §§ om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning

2 § Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning i Sverige betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättning påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har en ledamot fått en fri måltid under en tjänsteresa, skall traktamentet minskas med särskilt fastställt belopp, om inte måltiden obligatoriskt ingår i priset för transporten på allmänna transportmedel.

Nattraktamente

3 § Ersättning för logikostnad i Sverige (nattraktamente) betalas med belopp

motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp per månad som riksdagsförvaltningen bestämmer.

Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än 50 km från bostaden betalas dock ersättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen. Någon ersättning betalas dock inte vid sådan särskild förrättning som äger rum inom 50 km från Riksdagshuset om ersättning för logi betalas för annan bostad belägen inom denna 50-kilometersgräns.

Oavsett vad som sägs i första och andra styckena betalas ersättning för faktisk logikostnad vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen.

4 § Den som inte har haft några utgifter för logi eller inte styrker logikostnader får ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

Förrättning utomlands

5 § Vid förrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Förrättningstillägg

6 § En ledamot som uppfyller förutsättningarna i 1 § för rätt till traktamente, utom när det gäller kravet på övernattningsort, har rätt till förrättningstillägg vid endagsförrättningar i Sverige mer än 50 km från bostaden, om förrättningen varar mer än fyra timmar. Förrättningstillägg betalas med ett belopp som motsvarar en tvåhundraåttiofemtedel av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor.

7 § Har en ledamot fått en fri måltid under en tjänsteresa, skall förrättningstillägget minskas med särskilt fastställt belopp, om inte måltiden obligatoriskt ingår i priset för transporten på allmänna transportmedel.

Ersättning för logikostnad i vissa fall till ersättare

8 § Om en ersättare, som inte har kunnat få bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp per månad som betalas enligt 3 §, får riksdagsförvaltningen betala högre ersättning bara om det finns särskilda skäl.

Ersättning för logikostnad vid ledighet

9 § Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

Ersättning för bostad på folkbokföringsorten i vissa fall

10 § Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där

ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte överstiga det högsta belopp per månad som betalas enligt 3 §.

6 kap. Viss teknisk utrustning

1 § Riksdagen tillhandahåller ledamöter sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen.

2 § En ledamot som är ledig får behålla den tekniska utrustningen. Om det finns särskilda skäl kan sådan utrustning krävas tillbaka under ledigheten.

7 kap. Gemensamma bestämmelser för egenpensionsförmånerna

Egenpensionernas omfattning

1 § Egenpensionsförmåner är ålderspension, sjukpension och ålderspensionsfribrev.

Egenpensionsförmåner får inte betalas samtidigt med arvode eller inkomstgaranti enligt denna lag eller lagen (2006:000) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter i Europaparlamentet.

2 § Ålderspension och ålderspensionsfribrev bestäms på grundval av ett underlag och en tidsfaktor. Sjukpension bestäms på grundval av ett underlag.

Underlaget för egenpensionsförmånerna beräknas utifrån ett pensionsgrundande arvode.

Pensionsgrundande arvode

3 § Pensionsgrundande arvode utgörs av följande arvoden till ledamoten:

1. ledamotsarvode enligt 3 kap. 1 § denna lag och 2 kap. 2 § lagen (2006:000) om arvode m.m. till Sveriges ledamöter i Europaparlamentet,
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 2 §,
3. arvoden enligt 1 § 1–4 och 8 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Underlaget

4 § Underlaget för egenpensionsförmånerna beräknas utifrån det pensionsgrundande arvodet för de kalenderår en ledamot innehaft uppdraget under en femårsperiod närmast före avgångsåret. Det pensionsgrundande arvodet för de fyra första kalenderåren räknas om till nivån för det sista kalenderåret före avgångsåret med hjälp av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Medeltalet av de framräknade beloppen utgör underlaget för egenpensionsförmånerna.

Kan en ledamot inte tillgodoräknas pensionsgrundande arvode för fem kalenderår, utgör pensionsunderlaget medeltalet av beloppen för de hela kalenderår som kan tillgodoräknas.

Kan endast ett helt kalenderår tillgodoräknas, utgör pensionsunderlaget det pensionsgrundande arvodet för det året.

Kan inte helt kalenderår tillgodoräknas, utgör pensionsunderlaget det genomsnittliga pensionsgrundande arvodet för de hela kalendermånader som kan tillgodoräknas multiplicerat med tolv.

Tidsfaktorn

5 § Tidsfaktorn för ålderspension utgör förhållandet mellan antalet hela uppdragsår, dock högst trettio, och talet trettio.

För den som har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet utgör tidsfaktorn för ålderspension förhållandet mellan det sammanlagda antalet hela år som riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet, dock högst trettio, och talet trettio.

6 § Tidsfaktorn för ålderspensionsfribrev utgör förhållandet mellan antalet hela uppdragsår, dock högst trettio, och talet trettio.

För den som har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet utgör tidsfaktorn för ålderspensionsfribrev förhållandet mellan det sammanlagda antalet hela år som riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet, dock högst trettio, och talet trettio.

För ledamöter som inte fyllt 35 år när tjänstgöringen påbörjades, utgör tidsfaktorn för ålderspensionsfribrevet i stället förhållandet mellan antalet hela uppdragsår och antalet kvarvarande år från uppdragstidens början till pensionsåldern 65 år.

Värdesäkring

7 § Egenpensionsförmånerna och efterlevandeförmånerna värdesäkras genom anknytning till förändringen av det prisbasbelopp som pensionsunderlaget räknats upp till.

Ansökan om utbetalning

8 § Den som vill att ålderspension eller ålderspensionsfribrev skall utbetalas skall skriftligen ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

8 kap. Ålderspension

Rätt till ålderspension

1 § Pensionsåldern är 65 år och uppnås vid utgången av månaden före den månad ledamoten fyller 65 år.

Hur länge ålderspension betalas

2 § Ålderspension betalas, om inte uppskjutet uttag enligt 5 § begärs, från och med den månad ledamoten fyller 65 år eller från och med månaden efter den senare tidpunkt då uppdraget att vara ledamot upphör.

Ålderspension betalas till och med utgången av den månad då den pensionerade ledamoten avlider.

Hel ålderspension

3 § För hel ålderspension fordras minst trettio hela uppdragsår.

Den som har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet har rätt till hel ålderspension om han eller hon fullgjort sammanlagt minst trettio hela år som riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet.

Hur ålderspension beräknas

4 § Ålderspension utgör tidsfaktorn multiplicerad

1. med 11,5 procent av pensionsunderlaget upp till och med 7,5 gånger inkomstbasbeloppet enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. med 65 procent av den del av pensionsunderlaget som överstiger 7,5 men inte 20 inkomstbasbelopp, och
3. med 32,5 procent av den del av pensionsunderlaget som överstiger 20 men inte 30 inkomstbasbelopp.

Uppskjutet uttag av ålderspension

5 § En avgången ledamot har rätt att begära uppskjutet uttag av ålderspension. Pensionen ökas då för varje påbörjad månad från 65-årsdagen med 0,7 procent till den månad uttaget sker.

Hur tidsfaktorn och underlaget beräknas anges i 7 kap. 2–6 §§.

9 kap. Ålderspensionsfribrev

Rätt till ålderspensionsfribrev

1 § En ledamot som lämnar riksdagen utan att rätt till ålderspension, sjukpension eller tillfällig sjukpension föreligger har rätt till ålderspensionsfribrev.

Om rätt till sjukpension eller tillfällig sjukpension upphör av någon annan anledning än rätt till ålderspension, har ledamoten rätt till ålderspensionsfribrev.

Hur fribrevsbeloppet beräknas

2 § Fribrevets belopp är lika med den intjänade ålderspensionen enligt 7 kap. 6 § och 8 kap. 4 § denna lag. Beloppet räknas upp genom anknytning till prisbasbeloppets förändring.

Hur länge fribrevsbeloppet betalas

3 § Ålderspensionsfribrev betalas, om inte förtida eller uppskjutet uttag begärs enligt 4 eller 5 §, från och med den månad den avgångne ledamoten fyller 65 år och till och med utgången av den månad han eller hon avlider.

Förtida uttag av fribrevsbeloppet

4 § En avgången ledamot har rätt till förtida uttag av fribrevsbeloppet tidigast

från och med den månad den avgångne ledamoten fyller 61 år. Fribrevsbeloppet minskas då med 0,5 procent för varje påbörjad månad till den månad han eller hon fyller 65 år.

Beloppet betalas till och med den månad den avgångne ledamoten avlider.

Uppskjutet uttag av fribrevsbeloppet

5 § En avgången ledamot har rätt att begära uppskjutet uttag av fribrevsbeloppet. Fribrevsbeloppet ökas då med 0,7 procent för varje påbörjad månad till den månad uttaget sker.

Beloppet betalas till och med den månad den pensionerade ledamoten avlider.

10 kap. Sjukpension

Rätt till sjukpension

1 § Rätt till sjukpension har en ledamot som lämnar sitt uppdrag och får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Hur länge sjukpension betalas

2 § Sjukpension betalas ut till och med månaden före den månad den pensionsberättigade fyller 65 år eller, om den berättigade avlider dessförinnan, till och med den månad dödsfallet inträffar. Från och med den månad den pensionsberättigade fyller 65 år betalas ålderspension. Vid beräkningen av ålderspension skall de år som sjukpension utbetalats anses som uppdragsår.

Rätt till tillfällig sjukpension

3 § Rätt till tillfällig sjukpension har en ledamot vars förmåga att fullgöra sitt uppdrag i riksdagen är nedsatt på grund av sjukdom om han eller hon har beviljats tidsbegränsad hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Tillfällig sjukpension betalas ut från och med den månad försäkringskassan har fattat beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller, om beslutet gäller från en senare tidpunkt, från och med denna senare tidpunkt.

Tillfällig sjukpension betalas ut så länge ledamoten har rätt till sådan ersättning.

Sjukpensionens storlek

4 § Sjukpension och tillfällig sjukpension utgörs av

- 21 procent av den del av pensionsunderlaget enligt 7 kap. 4 § denna lag som inte överstiger 7,5 prisbasbelopp,
- 81 procent av den del av pensionsunderlaget som överstiger 7,5 men inte 20 prisbasbelopp, och
- 40,5 procent av den del av pensionsunderlaget som överstiger 20 men inte 30 prisbasbelopp.

5 § Sjukpension och tillfällig sjukpension minskas med livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring på det underlag för egenpensionsförmåner som uppgår till högst 7,5 prisbasbelopp.

11 kap. Efterlevandepension

Rätt till efterlevandepension

1 § Efterlevandepension betalas efter den som

1. vid sin död var ledamot av riksdagen, eller
2. var berättigad till ålderspension eller sjukpension enligt denna lag.

Till vem efterlevandepension betalas

2 § Efterlevandepension betalas till efterlevande make som stadigvarande sammanbodde med ledamoten vid dennes död. Med efterlevande make jämställs i detta kapitel registrerad partner. Med efterlevande make jämställs även den som, utan att vara gift eller registrerad partner, stadigvarande sammanbodde med en ogift ledamot vid dennes död och som tidigare varit gift med eller registrerad partner med eller har eller har haft eller vid dödsfallet väntade barn med denne.

Efterlevandepension betalas också till eget arvsberättigat barn till och med den månad barnet fyller 20 år. Med arvsberättigat barn jämställs barn som har mottagits i adoptionssyfte.

Hur länge efterlevandepension betalas

3 § Efterlevandepensionen till make enligt 2 § betalas under sex år från och med månaden efter dödsfallet, dock längst till utgången av den månad då den avlidne skulle ha fyllt 75 år. Detsamma gäller om ledamoten avgått med ålderspension.

4 § Om den efterlevande avlider, betalas pensionen till utgången av den månad då dödsfallet inträffade.

Hur efterlevandepension beräknas

5 § Efterlevandepension till make enligt 2 § betalas för varje år med ett belopp som motsvarar 1,2 prisbasbelopp.

Till den del pensionsunderlaget enligt 7 kap. 4 § denna lag överstiger 7,5 inkomstbasbelopp betalas därutöver en efterlevandepension

1. med 45 procent av pensionsunderlaget upp till 20 inkomstbasbelopp under det första året och 30 procent av det pensionsunderlaget under de följande fem åren, och
2. med 22,5 procent av pensionsunderlaget mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp det första året och 15 procent av det pensionsunderlaget de följande fem åren.

Om det inte finns någon efterlevande make tillfaller beloppen arvsberättigat barn enligt 2 §. Belopp som är gemensamt för flera barn delas lika mellan dem.

6 § Efterlevandepension till barn enligt 2 § betalas för varje år

1. med 10 procent av pensionsunderlaget enligt 7 kap. 4 § denna lag upp till 7,5 inkomstbasbelopp,
2. med 25 procent av pensionsunderlaget som överstiger 7,5 men inte 20 inkomstbasbelopp, och
3. med 12,5 procent av pensionsunderlaget som överstiger 20 men inte 30 inkomstbasbelopp.

12 kap. Inkomstgaranti och efterlevandeskydd

Syfte

1 § Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

Rätt till inkomstgaranti

2 § Rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt arvodet upphör har den som

1. har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen, eller
2. har varit riksdagsledamot och ledamot i Europaparlamentet och som före 65 års ålder lämnar riksdagen efter sammanlagt minst tre hela års sammanhängande tid i Europaparlamentet och riksdagen.

3 § Ledighet som beviljats av riksdagen eller av talmannen eller sjukfrånvaro begränsar inte rätten till inkomstgaranti.

Hur länge inkomstgarantin betalas

4 § Inkomstgaranti betalas ut från och med den dag arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 5 § första stycket, 5 § andra stycket 1 och 2 och 16 §, till och med månaden innan den då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Om ledamoten åter tar plats i riksdagen upphör garantin så länge uppdraget varar. Om ledamoten tar plats i Europaparlamentet upphör garantin enligt denna lag.

5 § För den som varit ledamot i riksdagen kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i längst fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

Detsamma gäller den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd

tid av minst sex hela år i riksdagen och Europaparlamentet.

6 § För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

7 § Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen förlänga den tid under vilken garantin gäller enligt 5 § första stycket och 5 § andra stycket 1 och 2 med högst ett år. I ett sådant beslut kan garantin bestämmas till ett lägre belopp.

8 § Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har lämnat sitt uppdrag och får partiell sjukersättning eller partiell aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Underlaget

9 § Underlaget för beräkning av inkomstgaranti utgörs av det ledamotsarvode enligt 3 kap. 1 § som betalas vid avgångstillfället.

Inkomstgarantins storlek

10 § Inkomstgarantin betalas per månad under det första garantiåret med 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp. För tid därefter betalas inkomstgaranti med följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen och i Europaparlamentet:

– 66,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 12 år,

– 60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 11 år,

– 55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 10 år,

– 49,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 9 år,

– 44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 8 år,

– 38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 7 år,

– 33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst 6 år.

11 § För den som varit ledamot i sammanlagt minst sex hela år anknys den fastställda inkomstgarantin till det prisbasbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller för avgångsåret och omräknas vid förändring av detta.

12 § Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten får i form av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

13 § Inkomstgarantin minskas också, på det sätt som framgår av 14 §, med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. sådan inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §,
5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än de som avses i 1–4.

14 § Minskningen skall utgöra den procentandel som anges för varje särskilt fall i 10 § av den sammanlagda inkomst enligt 13 § som per år överstiger ett prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

15 § Betalas inte inkomstgaranti under ett helt kalenderår, skall endast inkomster som hänför sig till den tid då inkomstgarantin betalas medräknas vid minskningen.

Minskningen fördelas på det antal kalenderdagar garantin betalas.

Om den som har inkomstgaranti samtidigt även tar emot avgångsförmåner på grund av uppdrag som statsråd, arbetstagare med statlig chefsanställning eller kommunal förtroendeman, och avgångsförmånerna skall minskas med hänsyn till andra inkomster, får minskningen enligt första stycket justeras om det behövs med hänsyn till de sammanlagda effekterna av de olika regelsystemen. Statens pensionsverk beslutar efter samråd med berörda pensionsgivare om sådan jämkning.

Jämkning av inkomstgarantin

16 § Riksdagsförvaltningen får besluta att utbetalningen av inkomstgarantin skall minskas eller helt upphöra om en garantitagare

1. förvärvsarbetar i väsentlig omfattning åt någon annan och inte tar ut skälig ersättning för detta arbete,
2. döms för brott som kan anses göra honom eller henne olämplig för ett uppdrag som riksdagsledamot, eller
3. handlar på ett sätt som strider mot syftet med garantin enligt 1 §.

Rätt till efterlevandeskydd

17 § Ett efterlevandeskydd betalas till eget arvsberättigat barn som inte fyllt 20 år efter den som vid sin död var berättigad till inkomstgaranti enligt 5 §

andra stycket 1 och 2.

18 § Om det finns särskilda skäl får riksdagsförvaltningen bevilja efterlevandeskydd till efterlevande make. Ett sådant beslut kan omprövas.

Hur länge efterlevandeskydd betalas

19 § Efterlevandeskyddet gäller i högst fem år och betalas till utgången av den månad då rätten till skyddet upphör eller den berättigade avlider.

Efterlevandeskyddets storlek

20 § Efterlevandeskyddet betalas per år med ett belopp motsvarande 0,5 prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje barn.

Handläggning av ärenden

21 § Den som vill ha efterlevandeskydd skall ansöka om det hos riksdagsförvaltningen.

Efterlevandeskydd kan inte betalas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

22 § Den som vill att inkomstgaranti skall betalas ut skall skriftligen ansöka om det hos Statens pensionsverk enligt 2 a § 1 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen.

Inkomstgaranti kan inte betalas ut för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

23 § Den som ansökt om utbetalning skall skriftligen lämna sådana uppgifter som Statens pensionsverk behöver för att bedöma sökandens rätt till utbetalning. Uppgifterna skall lämnas på heder och samvete.

Om den som ansökt om utbetalning inte lämnar de uppgifter som begärts får Statens pensionsverk hålla inne vidare utbetalningar.

Om den som har beviljats utbetalning av inkomstgaranti får väsentligt ändrade inkomstförhållanden och dessa kan antas påverka rätten till utbetalning skall han eller hon utan särskild begäran lämna uppgift om detta till Statens pensionsverk.

24 § Arbetsgivare och andra som har betalat ut ersättning eller förmån skall på begäran av Statens pensionsverk lämna de uppgifter för en namngiven person om sådana förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna lag.

Den som inte fullgör sin skyldighet enligt första stycket får föreläggas att fullgöra skyldigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

25 § Om inkomstgarantin har betalats ut med ett för högt belopp skall garanti-tagaren betala tillbaka mellanskillnaden. Ett belopp som skall betalas tillbaka skall, när det är lämpligt, minska kommande utbetalningar av inkomstgarantin. Om det finns särskilda skäl får återkravet efterges helt eller delvis.

26 § Om inkomstgarantin har betalats ut med ett för högt belopp och mellanskillnaden inte har betalats tillbaka inom en månad efter det att krav på åter-

betalning framställts, skall garantitagaren betala ränta för tid därefter till dess betalning sker. Räntan skall bestämmas efter den räntesats som anges i räntelagen (1975:635). Om det finns särskilda skäl får kravet på ränta efterges helt eller delvis.

Bestämmelserna i första stycket skall också gälla om garantitagaren försummat att lämna uppgifter som behövs för bestämmande av det belopp som skall betalas tillbaka. I ett sådant fall skall ränta tas ut från den dag då uppgifterna senast skulle ha lämnats in.

13 kap. Försäkrings- och sjukvårdsförmåner

1 § En riksdagsledamot skall vara grupplivförsäkrad, tjänstereseförsäkrad och arbetsskadeförsäkrad på riksdagens bekostnad.

2 § Om det finns särskilda skäl kan en riksdagsledamot efter prövning av riksdagsförvaltningen få ersättning för kostnader för insatser i rehabiliteringssyfte.

14 kap. Överklagande

1 § Ett beslut av riksdagsförvaltningen enligt denna lag får överklagas hos Riksdagens överklagandenämnd.

2 § Ett beslut av Statens pensionsverk enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

3 § Ett beslut överklagas skriftligt. I överklagandet skall klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som han eller hon begär.

Överklagandet ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Det skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet.

Övergångsbestämmelser

2006:000

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2. Genom lagen upphävs lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. De äldre bestämmelserna om egenpensionsförmåner skall dock fortfarande tillämpas på den som före den 1 januari 2006 var talman eller ledamot eller ersättare om uppdraget innehas i oavbruten följd. Beslut om rätt till inkomstgaranti enligt äldre bestämmelser gäller fortfarande.

3. Bestämmelserna i de tidigare upphävda stadgan (1941:98) om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande, ersättningsstadgan (1971:1197) och lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter skall tillämpas på den som enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter omfattas av de bestämmelserna.

4. En ledamot som vill omfattas av de nya pensionsbestämmelserna skall anmäla det till riksdagsförvaltningen senast den 31 december 2006. En sådan anmälan gäller från och med den 1 januari 2006. Den som har valt kan inte ångra valet.

Anm. Översynskommitténs förslag till lag om arvode m.m. till Sveriges ledamöter i Europaparlamentet (bet. 2004/05:URF2 s. 28 f.) utelämnat här.

3. Förslag till lag om ändring i 9 kap. 5 § riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 § riksdagsordningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Beslut av ett riksdagsorgan i ett förvaltningsärende som får överklagas enligt särskilda bestämmelser, prövas av Regeringsrätten i de fall som riksdagen bestämmer och i övriga fall av Riksdagens överklagandenämnd.

Överklagandenämnden består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare *och inte vara ledamot av riksdagen*, och *fyra* andra ledamöter, *valda inom riksdagen*. *Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.*

För ordföranden skall det finnas *en* ersättare. Bestämmelser om *ordföranden* skall tillämpas även på *ersättaren*.

Vid val med slutna sedlar av ordförande och ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

Överklagandenämnden består av ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, och *två* andra ledamöter. *Ingen av ledamöterna får vara eller ha varit riksdagsledamot.*

För ordföranden och *övriga ledamöter* skall det finnas ersättare. Bestämmelser om *ledamöter* skall tillämpas även på *ersättare*.

Ledamöter och ersättare väljs av riksdagen för den tid som motsvarar riksdagens valperiod.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

4. Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

9 §
Om sammansättningen av Riksdagens överklagandenämnd och om val till nämnden finns bestämmelser i 9 kap. 5 § riksdagsordningen. Nämnden är beslutsför *med ordförande och tre övriga ledamöter*. Nämnden utser sekreterare. Nämnden får anlita särskild expertis.

Föreslagen lydelse

9 §
Om sammansättningen av Riksdagens överklagandenämnd och om val till nämnden finns bestämmelser i 9 kap. 5 § riksdagsordningen. Nämnden är beslutsför *när alla ledamöter är närvarande*. Nämnden utser sekreterare. Nämnden får anlita särskild expertis.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

BILAGA 3

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Riksdagens överklagandenämnd, Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Kammarrätten i Sundsvall, Försäkringskassan, Skatteverket, Statens pensionsverk, Premiepensionsmyndigheten, Samhällsvetenskapliga institutionen vid Örebro universitet, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Regeringskansliet och Riksrevisionen har avstått från att yttra sig. Europaparlamentet och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet har inte hörts av.

BILAGA 4

Sammanfattning av betänkandet Traktamente, Bilersättning, EU-resor (2005/06:URF3)

I betänkandet behandlas tre olika frågor som rör riksdagens ledamöter

- traktamenten med betoning på vistelse i Stockholm,
- tjänsteresor med eget fordon, och
- ersättning för resor som rör Europeiska unionen.

Traktamente

Ledamöter som är bosatta mer än fem mil från förrättningsorten har för närvarande 330 kr per dag i traktamente vid förrättning i samband med övernattnings. För halv dag betalas hälften. Av helt traktamente är 200 kr skattefritt. Det beloppet minskas, vilket blir aktuellt vid förrättningar i Stockholm, till 140 kr efter tre månader och till 100 kr efter två år. Den skattepliktiga delen ökar i motsvarande grad så att bruttobeloppet 330 kr per dag blir oförändrat. För endagsförrättningar betalas 140 kr i skattepliktig ersättning. Samtliga ersättningar reduceras om ledamoten blivit bjuden på måltid.

Ersättning för natt betalas i princip med den faktiska kostnaden för övernattnings, i allmänhet hotellrum. Vid vistelse i Stockholm finns särskilda regler om logiersättning, dvs. ersättning för hyreskostnader. Det högsta ersättningsbeloppet är 4 400 kr. Om hyreskostnaden överstiger detta belopp kan det överskjutande beloppet dras av i inkomstdeklarationen. Fler än hälften av de ersättningsberättigade ledamöterna har logikostnader som överstiger maximumbeloppet.

Jag föreslår ett nytt system för stockholmsförrättningar. Det svarar bättre mot ledamöternas reella kostnader och innebär en omfördelning mellan den för höga dagarsättningen och den för låga ersättningen för natt. En ny traktamentsform för flerdygnsförrättning benämnd *stockholmstraktamente* införs. Traktamentet skall vara 100 kr per dag och skattefritt. Beloppet reduceras inte för halv dag, fria måltider eller då förrättningen överstiger tre månader.

Logiersättningen i Stockholm avskaffas för de ledamöter som har bostäder som riksdagen tillhandahåller. Hyran skall inte betalas utan riksdagen svarar för hela boendekostnaden. För de traktamentsberättigade ledamöter som har egna bostäder i Stockholm betalas som i dag logiersättning. Den bör höjas och bestämmas till högst 7 000 kr.

Traktamente (förrättningstillägg) vid endagsförrättning avskaffas. Förslagen innebär avsevärda administrativa förenklingar samtidigt som de medför besparingar i riksdagens budget.

Ersättning för resa med eget fordon

I dag betalas ersättning för tjänsteresor med egen bil antingen med 30 kr per mil eller med 17 kr per mil. Beloppet 17 kr är skattefritt. Valet av nivå hänger samman med faktorer såsom tidsvinst, tungt bagage eller passagerare. Ledamoten avgör själv vilken nivå som är tillämplig.

Jag föreslår att en enhetlig nivå införs. Den skall utgå från det avdragsgilla schablonbeloppet som enligt inkomstskattelagen är skattefritt jämte ett skattepliktigt tillägg om 8 kr. Det innebär att nivån fr.o.m. år 2006, då det skattefria beloppet höjs från 17 till 18 kr per mil, blir 26 kr. Justeringar i reglerna för egen motorcykel och förmånsbil föreslås också.

EU-resor

Riksdagens ledamöter bör få större möjligheter att engagera sig i aktuella EU-frågor. De föreslås därför få mer resurser till resor för att skapa kontakter och på andra sätt delta i frågor som har anknytning till EU. Jag förordar tre olika åtgärder.

1. Varje ledamot skall under en valperiod få disponera 25 000 kr för att på eget initiativ göra resor inom EU, till ansökarländer och till länder som deltar i EES-samarbetet i syfte att främja det politiska arbetet.
2. Varje utskott skall tilldelas, utöver vad som gäller i dag, 100 000 kr per valperiod som resebidrag för att förbättra samarbetet med EU och dess medlemsstater.
3. Stödet till utrikesresor på uppdrag av en partigrupp skall ökas med 10 000 kr per mandat och valperiod, också i syfte att främja ledamöters individuella EU-resor.

Mina förslag går ut på att komplettera befintliga stödformer och undvika nya administrativa konstruktioner.

BILAGA 5Lagförslagen i betänkandet Traktamente,
Bilersättning, EU-resor

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

dels att 4 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

dels att 5 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nio nya paragrafer, 5 kap. 2–10 §§ av följande lydelse,

dels att det i lagen, 5 kap., skall införas mellanrubriker närmast före paragraferna 1–10 av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.2 §¹

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil ersätts med de belopp som *gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen*.

En ledamot har rätt till ersättning för kostnader för tjänsteresor med belopp motsvarande den faktiska kostnaden. Kostnader för tjänsteresa med egen bil, *förmånsbil eller motorcykel* ersätts med de belopp som riksdagsförvaltningen *bestämmer*.

5 kap.**Rätt till traktamente**1 §²

(nuv. 1 § första stycket)

En ledamot har rätt till traktamente enligt *andra-sjätte styckena* om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229).

En ledamot har rätt till traktamente enligt 2–6 §§ om förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader är uppfyllda enligt 12 kap. 6 § och *6 a §* inkomstskattelagen (1999:1229).

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning

(nuv. 1 § andra och tredje styckena)³

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning i Sverige betalas för varje

2 §

Dagtraktamente vid flerdygnsförrättning *på annan ort* i Sverige *än*

¹ Senaste lydelse 2001:543.

² Senaste lydelse 2001:543.

³ Senaste lydelse 2001:543.

hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har ledamot som har rätt till dagtraktamente tillhandahållits kostförmån skall traktamentet reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser kost på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

Stockholm betalas för varje hel dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en etthundratjugondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. Har förrättningen påbörjats kl. 12.00 eller senare avresedagen eller avslutats kl. 19.00 eller tidigare hemresedagen betalas halvt dagtraktamente.

Har ledamoten fått en fri måltid under en tjänsteresa skall dagtraktamentet minska med särskilt fastställt belopp, om inte måltiden obligatoriskt ingår i priset för transporten på allmänna transportmedel.

Stockholmstraktamente vid flerdygnsförrättning

3 §

Ersättning vid flerdygnsförrättning i *Stockholm* (*stockholmstraktamente*) betalas för varje hel och halv dag som tagits i anspråk för förrättningen med ett belopp som motsvarar en trehundra tiondel av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) avrundat till närmaste tiotal kronor. *Stockholmstraktamente* utbetalas inte för dag som berättigar till dagtraktamente enligt 2 §, utlandstraktamente enligt 6 § eller förrättningsstillägg enligt 7 §.

Stockholmstraktamentet skall inte reduceras om ledamoten fått en fri måltid under förrättningen.

Nattraktamente

(nuv. 1 § fjärde stycket)⁴

Ersättning för logikostnad i Sverige (*nattraktamente*) betalas med belopp motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp per månad som riksdagsförvaltningen bestämmer. Vid särskild tjänsteförrättning i Sverige mer än fem mil från bostaden och Riksdagshuset betalas dock er-

4 §

Ersättning för logikostnad i Sverige (*nattraktamente*) betalas med belopp motsvarande visad kostnad upp till ett högsta belopp som riksdagsförvaltningen bestämmer.

Någon ersättning för logi betalas dock inte

1. om riksdagsförvaltningen till-

⁴ Senaste lydelse 2001:543.

sättning för faktisk logikostnad som föranleds av förrättningen.

Ersättning för *sådan* faktisk logikostnad betalas *också* vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen utan hinder av att förrättningen ägt rum inom *fem mil* från bostaden och Riksdagshuset.

(nuv. 1 § femte stycket)⁵

Den som inte har haft några utgifter för logi eller inte styrker logikostnader får ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

handahåller logi utan kostnad för ledamoten, eller

2. vid tjänsteförrättning som äger rum inom 50 km från Riksdagshuset om ersättning för logi betalas för annan bostad belägen inom denna 50-kilometersgräns.

Ersättning för faktisk logikostnad betalas vid konferens med utskott, delegation, kommitté eller liknande inom riksdagen samt vid konferens med partigrupp i riksdagen utan hinder av att förrättningen ägt rum inom 50 km från bostaden och Riksdagshuset.

5 §

Kan ledamoten inte visa vilka utgifter han eller hon har haft för logi betalas ersättning för hel natt med hälften av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan ersättning betalas inte när resenären tillbringat natten på tåg, fartyg eller flygplan och inte heller då fri logi tillhandahållits av en myndighet, ett trafikföretag eller motsvarande.

Flerdygnsförrättning utomlands

(nuv. 1 § sjätte stycket)⁶

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

6 §

Vid flerdygnsförrättning utomlands betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för tjänstemän inom riksdagsförvaltningen.

Förrättningstillägg

(nuv. 2 §)⁷

En ledamot som uppfyller förutsättningarna i 1 § för rätt till traktement, utom såvitt avser kravet på övernattnings på förrättningsorten, har rätt till förrättningstillägg vid endagsförrättningar i Sverige mer än fem mil från bostaden, om förrättningen varar mer än fyra timmar.

7 §

⁵ Senaste lydelse 2001:543.

⁶ Senaste lydelse 2001:543.

⁷ Senaste lydelse 2001:543.

Förrättningsstillägg betalas med ett belopp som motsvarar en tvåhundra-sjuttiofemtedel av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring avrundat till närmaste tiotal kronor.

Har ledamot som har rätt till förrättningsstillägg tillhandahållits kostförmån skall förrättningsstillägget reduceras med hänsyn härtill, såvida inte förmånen avser kost på allmänna transportmedel vid tjänsteresa och kosten obligatoriskt ingår i priset för transporten.

Vid endagsförrättning utomlands som varar mer än fyra timmar betalas ersättning för ökade levnadskostnader enligt de villkor och med de belopp som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Ersättning för logikostnad i vissa fall

(nuv. 3 §)⁸

Om en ersättare som inte kan beredas bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp *per månad* som betalas enligt 1 § tredje stycket får riksdagsförvaltningen, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

8 §

Om en ersättare, som inte *har kunnat få* bostad i riksdagens hus, har högre logikostnader än det högsta belopp som betalas enligt 4 § första stycket får riksdagsförvaltningen, om det finns särskilda skäl, betala högre ersättning.

Ersättning för logikostnad vid ledighet

(nuv. 4 §)⁹

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

9 §

Efter ledighet i mer än nittio dagar i följd betalas inte någon ersättning för logikostnad om det inte finns särskilda skäl.

Ersättning för bostad på folkbokföringsorten i vissa fall

(nuv. 5 §)¹⁰

Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte översti-

10 §

Om det finns synnerliga skäl får riksdagsförvaltningen, efter ansökan av ledamot, betala ersättning för kostnad som är förenad med den bostad där ledamoten är folkbokförd men där natraktamente inte betalas för denna eller någon annan egen bostad. Ersättningen får inte översti-

⁸ Senaste lydelse 2000:432.

⁹ Senaste lydelse 1996:296.

¹⁰ Senaste lydelse 2000:432.

ga det högsta belopp *per månad* som
betalas enligt 1 § *tredje* stycket.

ga det högsta belopp som betalas
enligt 4 § *första* stycket.

Denna lag träder i kraft den ...

1.2 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 19 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

19 §¹¹

Från ersättning för ökade levnads-kostnader som lämnas vid sådan tjänsteresa som avses i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall skatteavdrag göras endast till den del ersättningen överstiger de schablon-belopp som anges i 12 kap. 10–15, 17 och 21 §§ inkomstskattelagen eller, när det gäller kostnad för logi, den faktiska utgiften.

Från ersättning för ökade levnads-kostnader som lämnas vid sådan tjänsteresa som avses i 12 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall skatteavdrag göras endast till den del ersättningen överstiger de schablon-belopp som anges i 12 kap. 6 a, 10–15, 17 och 21 §§ inkomstskattelagen eller, när det gäller kostnad för logi, den faktiska utgiften.

Denna lag träder i kraft den...

¹¹ Senaste lydelse 1999:1300.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 14–16 §§ lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹²

Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas utrikes resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikes resor. Partigrupperna skall årligen till riksdagsförvaltningen lämna redovisning för hur det utbetalda resestödet har använts under föregående budgetår.

Stödet beräknas på grundval av ett belopp uppgående till 5 000 kronor per år.

Stöd till resekostnader för riksdagsledamöternas deltagande i samarbetet inom Europeiska unionen lämnas till partigrupperna med 2 500 kr per år för en ledamot som tillhör partigruppen.

15 §

Stödet lämnas

a) *för en partigrupp som består av högst 20 ledamöter med ett belopp för varje mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet, samt*

b) *för övriga partigrupper med ett belopp för varje mandat för de första 20 mandat och ett halvt belopp för varje ytterligare mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.*

Stöd till kostnader för riksdagsledamöternas resor lämnas för deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikesresor. Stödet lämnas till varje partigrupp med 5 000 kr per år för de första 20 mandat som har tillfallit partiet i det senaste valet till riksdagen och med 2 500 kr per år för varje ytterligare mandat som tillfallit partiet i valet.

16 §

En partigrupp får inte bevilja en ledamot större stöd till kostnader för en utrikesresa än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha erhållit för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

Partigrupperna skall varje år till riksdagsförvaltningen redovisa hur utbetalade resestöd har använts under det föregående budgetåret.

Denna lag träder i kraft den...

¹² Senaste lydelse 2000:436.

1.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) dels att 12 kap. 17 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16, 18–22 §§. I stället skall avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (stockholmstraktamente) för en tjänsteresa till Stockholm, skall avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått stockholmstraktamente skall avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

12 kap.

17 §

Avdrag för ökade levnadskostnader enligt 6–16 §§ skall minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått. Detta gäller dock inte sådana kostförmåner på allmänna transportmedel som enligt 11 kap. 2 § inte skall tas upp.

Avdrag för ökade levnadskostnader enligt 6, 7–16 §§ skall minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått. Detta gäller dock inte sådana kostförmåner på allmänna transportmedel som enligt 11 kap. 2 § inte skall tas upp.

Avdrag för ökade utgifter för måltider och småutgifter enligt 6 a §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

skall inte minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått.

Denna lag träder i kraft den...

BILAGA 6**Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Traktamente, Bilersättning, EU-resor**

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Riksdagens arvodesnämnd, Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Regeringskansliet, Kamrarrätten i Göteborg, Skatteverket och Samhällsvetenskapliga institutionen vid Örebro universitet.

Riksrevisionen och Sveriges Kommuner och Landsting har avstått från att yttra sig. Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet har inte hörts av. Skatte- och tullavdelningen vid Finansdepartementet har lämnat in ett yttrande.